

Š U M C

GLASILO OBČINE MEŽICA
September 2015

XLII. številka / XIII. leto

BESEDA UREDNICE	2
UVOD	3
JAVNO ZBIRANJE PREDLOGOV ZA PODELITEV PRIZNANJ V OBČINI MEŽICA	3
MEDOBČINSKO REDARSTVO OBČIN MEŽIŠKE DOLINE	4
PETROL ENERGETIKA	7
ČESTITKE	7
OBNOVA CESTE NA ŠTENGE	8
GALOBOVA ČEBELARSKA ZBIRKA	9
NOVO OTROŠKO IGRIŠČE ZA OSNOVNO ŠOLO IN VRTEC	11
OSNOVNA ŠOLA – 2015/16	12
OTROKU OLAJŠAJMO VSTOP V NJEMU ŠE TUJ SVET	12
VOJAKI V MEŽIŠKEM VRTCU	14
KNJIŽNICA NA OBISKU	14
MEŽIŠKO POLETJE 2015	16
POLETNO DOGAJANJE TURISTIČNEGA DRUŠTVA MEŽICA	18
MEŽIŠKI »PUŠLC«	19
ROŽ - ROŽA - ROŽNIK	20
SPOMINI NA RUDNIK: LEP POMLADNI DAN IN PLAVANJE V VODNEM ROVU	25
KNAPOVSKI COKLI	24
SPOMINI SLAVKA MALIŠNIKA NA ŠOLANJE IN DELO V RUDNIKU - III. DEL	25
85 LET ODBOJK E V MEŽICI	28
MEŽICA OPEN 2015	34
PERSPEKTIVNI ŠPORTNIK GAŠPER VODA	35
RAZPIS ZA ZBIRANJE PREDLOGOV ZA PRIZNANJA NA PODROČJU ŠPORTA	35
KOLESARSKI DOGODEK NA STRŽOVEM	36
KAJ PA TEBE MATRA? SI ŽE DOLGO V BOLNIŠKI? IMAŠ FAJN ZDRAVILA?	36
ZA ZDRAVJE	39
PRAVNI NASVET ODVETNIŠKE PISARNE - ODŠKODNINE	40
DOMEN VREŠ	41
V SVETIŠČU ŽIVLJENJA V OSRČJU AZIJSKE KRALJEVINE	43
MEŽIČARJI PO SVETU: RUŽA KUZMAN	48
SREČANJE ČLANIC ZVEZE KMETIC SLOVENIJE	49
DVAJSET LET VEČEROV OB TRESKI	51
PREDSTAVITEV KNJIGE TOMA JESENIČNIKA »SLOVENIJA V PRESEŽNIKI«	52
LUTKOVNO - IGRANI OTROŠKI ABONMA ZA SEZONO 2015	52
M-DANCE (DOGAJANJE V NARODNEM DOMU)	55
KOLEDAR PRIREDITEV V NARODNEM DOMU	56

Beseda urednice

Pozdravljeni,
dragi tisti, ki berete Šumc.

V minulem poletju nam je vreme spet pokazalo, da se ni šaliti z njim. Ko se odloči, da gre v skrajnosti, to naredi. Pokazalo nam je tudi, da smo le malokrat z njim zadovoljni. Vročina je bila previsoka, spremembe prehitre in predrastične, ko je deževalo, je bilo to obdobje predolgo ...

Ali pač, ste videli čudovitost v svežih jutrih in priložnost v ravno prav toplih večerih? Se veselili s suho zemljo, ko jo je nekaj dni namakal dež? Se po otroško čudili »še včeraj 30, danes le 18 stopinjam«?

No, če vse to ste, boste tudi v tej številki Šumca znali prebrati kaj dobrega. In če bo tako, boste dobro voljo širili naokoli in naredili nekaj dobrega za vse. Tega nam manjka, ne ravno pravšnjega števila sončnih ali deževnih in dni in ne ravno pravšnjih temperatur.

Pa naj bo jesen sončna in jasna, tudi če vreme ne bo.

Prijetno branje želim.

Jerneja Vertačnik

Spoštovane OBČANKE IN OBČANI,

poletje se preveša v jesen in v septembru so se zopet odprla šolska vrata. Ob začetku novega šolskega leta vsem šolarjem želim veliko prijetnih trenutkov, čudovitega druženja ter veliko novo pridobljenega znanja ... Učiteljem pa predvsem veliko srce, saj ni enostavno biti dober učitelj. Torej, veselo na delo in ker star slovenski pregovor pravi, da se človek uči dokler živi, te želje veljajo tudi za vse nas, ki smo že zdavnaj zapustili šolske klopi.

V kraju in občini smo v minulih mesecih postorili veliko tega, kar smo si zadali v letošnjem proračunu in v tej številki ŠUMC-a vam podajamo prvi presek opravljenega.

Pred nami je osrednja prireditev v počastitev letošnje častitljive obletnice – 350 let rudarjenja v mežiških rudnikih, zatoorej prijazno povabljeni, da se nam pridružite v soboto, 26. septembra, ob 18. uri v naši športi hali. Stoletja zgodovine našega rudnika so v kraju in ljudeh zaorala globoke sledi in pustila bogato dediščino, ki je vidna prav na vsakem koraku. Ponosni smo lahko na vse, kar so naši dedje in očetje ustvarili in kar se danes zrcali v nadaljevanju te tradicije, v podzemlju Pece turističnega rudnika in muzeja ter v proizvodnji akumulatorskih baterij.

Prav letos podjetje TAB d.d. praznuje 50 let uspešnega delovanja in ob jubileju jim iskreno čestitamo z željo, da še naprej ostanejo eden glavnih generatorjev razvoja v naši občini, Mežiški dolini in tudi širše.

Vam, spoštovane občanke in občani, pa ob prebiranju ŠUMC-a želim vse dobro.

Župan

Dušan Krebel

Na podlagi 14., 15., 16., in 18. člena Odloka o grbu, zastavi, občinskem prazniku in priznanjih v Občini Mežica (Uradni list RS, št. 47/98 in 75/12) Občina Mežica razpisuje

JAVNO ZBIRANJE PREDLOGOV ZA PODELITEV PRIZNANJ V OBČINI MEŽICA

Občina Mežica podeljuje naslednja priznanja:

- **Zlati grb**
- **Častni občan Občine Mežica.**

Zlati grb Občine Mežica podeljuje občinski svet občine najzaslužnejšim občanom, samostojnim podjetnikom, pravnim osebam, društvom in organizacijam, ki s svojim delom znatno prispevajo k razvoju kraja. **Zlati grb Občine Mežica** podeljuje občinski svet na predlog komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Za posebne zasluge lahko občina posameznikom, ki so s svojim delom in ustvarjalnostjo pomembno prispevali k ugledu kraja, podeli naziv »Častni občan Občine Mežica«. Naziv »Častni občan« lahko podeli tudi posameznikom, ki niso občani občine in so bili rojeni na območju občine, ali so določen čas živeli na območju občine, ali so s svojim delovanjem in dosežki bistveno prispevali k ugledu kraja.

Naziv »Častni občan Občine Mežica« podeli občinski svet na predlog komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Kandidate za priznanji »Zlati grb« in »Častni občan Občine Mežica« lahko predlagajo: občani, klubi, društva, športne organizacije, podjetja, javni zavodi ...

Predlog mora poleg osnovnih podatkov o kandidatu vsebovati podrobno utemeljitev in ustrezno dokumentacijo.

Predloge za podelitev priznanj v Občini Mežica pošljite v zaprti kuverti na naslov Občina Mežica, Trg svobode 1, Mežica s pripisom »Javno zbiranje predlogov za podelitev priznanj v Občini Mežica« do 31.10.2015.

Priznanja za leto 2015 bodo podeljena na prireditvi v počastitev občinskega praznika, v decembru 2015. Vse dodatne informacije so na voljo na Občini Mežica, telefon 02 82 79 356.

MEDOBČINSKO REDARSTVO občin Mežiške doline

Medobčinsko redarstvo občin Mežiške doline je bilo ustanovljeno s sprejetjem Odloka o ustanovitvi in organizaciji skupne občinske uprave »MEDOBČINSKA UPRAVA OBČIN MEŽIŠKE DOLINE« (Uradno glasilo slovenskih občin št. 39/2012). Z odlokom sta občini Prevalje in Ravne na Koroškem ustanovili organ skupne občinske uprave za skupno opravljanje nalog na področju razvojnih projektov in projektov ter na področju redarstva. S sprejetjem Odloka o ustanovitvi organa skupne občinske uprave »Medobčinska uprava občin Mežiške doline (Uradni list RS, št. 35/2015, z dne 22.5.2015) se področje delovanja Medobčinskega redarstva razširi še na Občino Mežica in Občino Črna na Koroškem.

Z odlokom je določeno, da je sedež Medobčinske uprave na Ravnah na Koroškem, Gačnikova pot 5, Medobčinsko redarstvo občin Mežiške doline pa je notranja organizacijska enota, ki opravlja naloge občinskega redarstva v skladu z Zakonom o občinskem redarstvu, Zakonom o pravilih cestnega prometa, Zakonom o varstvu javnega reda in miru ter drugimi predpisi.

Delovno področje

Medobčinsko redarstvo deluje kot prekrškovni organ na celotnem območju občin ustanoviteljic in je pristojno:

- delovati v skladu z Zakonom o občinskem redarstvu, Zakonom o prekrških, Zakonom o splošnem upravnem postopku in z občinskimi odloki, ki ji določajo pooblastila in pristojnosti;
- nadzorovati izvajanje Zakona o pravilih cestnega prometa, Zakona o cestah, Zakona o varstvu javnega reda in miru ter vseh drugih zakonov in občinskih odlokov v tistih določilih, ki ji podeljujejo pristojnost nadzora;
- voditi prekrškovne postopke v skladu z določili Zakona o prekrških, z izdajanjem odločb in plačilnih nalogov v primerih ugotovljenih kršitev zakonskih določil in določil občinskih predpisov iz dodeljenih pristojnosti;
- voditi upravni postopek v skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku;
- odločati o podanih ugovorih in zahtevah za sodno varstvo, ki jih kršitelji podajajo zoper izdane odločbe o prekrških, oziroma plačilne naloge v prekrškovnih postopkih v okviru svojih pristojnosti;
- opozarjati na nepravilnosti in pomanjkljivosti

iz drugih področij dela upravnih organov, ki so ugotovljene ob terenskem delu.

Pristojnosti

Temeljne naloge občinskih redarjev so opredeljene v Zakonu o občinskem redarstvu (ZORed):

- nadzorovati varen in neoviran cestni promet v naseljih,
- varovati ceste in okolje v naseljih in na občinskih cestah zunaj naselij,
- skrbeti za varnost na občinskih javnih poteh, rekreacijskih in drugih javnih površinah,
- varovati javno premoženje, naravno in kulturno dediščino,
- vzdrževati javni red in mir.

Zakon o prekrških določa, da o prekrških odločajo prekrškovni organi, katerih del so tudi pooblaščenice uradne osebe občinskih redarstev, s čimer je občinskim redarjem dano pooblastilo, da odločajo o prekrških v hitrem postopku s plačilnim nalogom in z odločbo.

Na podlagi Zakona o pravilih cestnega prometa (ZPrCP) lahko občinski redarji opravljajo pooblastila:

15. člen (pooblastila občinskega redarstva).

- (1) Občinski redarji na cestah v naselju (vključno z nekategoriziranimi cestami, ki so dane v javno uporabo), na občinskih cestah zunaj naselja in nekategoriziranih cestah zunaj naselja, ki se uporabljajo za javni cestni promet, izvajajo nadzor nad določbami tega zakona:

- 5. člena (varstvo okolja),
 - 7. člena (odgovornost staršev, skrbnikov oziroma rejnikov),
 - prvega in drugega odstavka 16. člena (listine, ki jih morajo imeti pri sebi udeleženci cestnega prometa, razen listine o tovoru, in pri opravljanju prevoza skupine otrok, potrdila o poklicnih voznških izkušnjah),
 - 17. člena (izločitev vozila iz prometa),
 - 18. člena (čas trajanja izločitve iz prometa),
 - 19. člena (odstranitev nepravilno parkiranega in zapuščenega vozila),
 - 27. člena (dolžnost upoštevanja pravil),
 - 31. člena (območje umirjenega prometa),
 - 32. člena (območje za pešce),
 - 33. člena (varnostni pas),
 - 34. člena (zaščitna čelada),
 - 35. člena (prepoved uporabe naprav ali opreme, ki zmanjšujejo voznikovo slušno ali vidno zaznavanje ali zmožnost obvladovanje vozila),
 - 37. člena (vožnja z vozilom po cesti),
 - 41. člena (vožnja z vozilom na prehodu za pešce),
 - 46. člena (najvišje dovoljene hitrosti),
 - 47. člena (najvišje dovoljene hitrosti posameznih vrst vozil),
 - 61. člena (odpiranje vrat vozila),
 - 62. člena (zapustitev vozila),
 - 63. člena (označitev ustavljenih vozil),
 - 65. člena (ustavitev in parkiranje),
 - 67. člena (parkiranje na parkirnem mestu označenem za invalide),
 - 68. člena (območja kratkotrajnega parkiranja),
 - 69. člena (izjeme parkiranja na prostoru, kjer to ni dovoljeno),
 - 77. člena (pogoji za nalaganje in razlaganje tovara na cesti),
 - 78. člena (pogoji za opravljanje gospodarske vožnje),
 - 83. člena (udeležba pešcev v cestnem prometu),
 - 84. člena (označitev pešcev),
 - petega in šestega odstavka 87. člena (varstva otrok),
 - 88. člena, razen nad določbo sedmega in devetega odstavka tega člena (prevoz oseb),
 - 92. člena (jahač, gonič in vodič živali v prometu ter pogoji za udeležbo živali v cestnem prometu),
 - 93. člena (kolesa in kolesa s pomožnim motorjem),
 - 94. člena (vožnja voznikov koles z licenco),
 - 95. člena (pogoji za udeležbo motornih koles in mopedov v cestnem prometu),
 - 97. člena (pogoji za uporabo posebnih prevoznih sredstev v cestnem prometu),
 - 98. člena (prometna signalizacija),
 - 99. člena (svetlobni prometni znaki).
- (2)** Občinski redarji izvajajo nadzor nad 46. in 47. členom tega zakona izključno s samodejnimi napravami in sredstvi za nadzor prometa, s katerimi se prekrški slikovno dokumentirajo, pri tem pa nimajo pravice ustaviti voznika.
- (3)** Občinski redarji na cestah v naselju, na občinskih cestah zunaj naselja in nekategoriziranih cestah zunaj naselja, ki se uporabljajo za javni cestni promet, urejajo promet, izvajajo ukrepe, določene s tem in drugimi zakoni, ter ukrepe, določene z občinskimi predpisi, ki urejajo promet v skladu s tem zakonom.
- Pri opravljanju navedenih nalog po ZPrCP občinski redarji izrekajo globe in opozorila ter izvajajo pooblastila in ukrepe, ki so preneseni nanje z ZPrCP in drugimi zakoni ter ukrepe, določene z občinskimi predpisi.
- Pri opravljanju nalog po ZPrCP sme občinski redar zahtevati od voznika motornega vozila voznško dovoljenje in prometno dovoljenje, od drugega udeleženca cestnega prometa pa listino, s katero ugotovi njegovo istovetnost. Udeleženec cestnega prometa mora izročiti občinskemu redarju zahtevano listino na vpogled.
- Pri urejanju prometa vozil morajo občinski redarji uporabljati znake v skladu s **Pravilnikom o znakih, ki jih dajejo policisti in druge pooblaščené uradne osebe pri urejanju in nadziranju cestnega prometa.**
- Na podlagi Zakona o cestah (ZCes-1A) lahko občinski redarji opravljajo pooblastila:**
- Občinski redarji izvajajo nadzor na občinskih cestah, nekategoriziranih cestah, ki se uporabljajo za javni cestni promet in državnih cestah v naseljih.
- 106. člen**
(pooblastila, ukrepi in nadzor občinskih redarjev)
- 4. člen (uporaba javnih cest)
 - 5. člen (prepoved ogrožanja varne uporabe cest)
 - 6. člen (uporaba nekategoriziranih cest)
 - 30. člen (največje dovoljene osne obremenitve vozil na javnih cestah)
 - 31. člen (največje dovoljene skupne in največje dovoljene mase vozil na javnih cestah)
 - 34. člen (označitev vozil za izredne prevoze)
 - 36. člen (naležne ploskve na kolesih vozil)

- 37. člen (lokalni promet)
- 107. člen (začasni ukrepi ob ugotovljenih pomanjkljivostih na cesti)
- 108. člen (nadzor izrednih prevozov po javni cesti)
- 109. člen (tehtanje vozila)
- 110. člen (obveznosti voznika vozila)
- 111. člen (izločitev vozila iz prometa)

Na podlagi Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1) opravljajo občinski redarji pooblastila s področij prekrškov:

27. člen

(nadzor in pooblastila občinskih redarjev)

- 7. člen (nedostojno vedenje)
- 9. člen (beračenje na javnem kraju)
- 11. člen (uporaba nevarnih predmetov)
- 12. člen (poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe)
- 13. člen (pisanje po objektih)
- 16. člen (vandalizem)
- 18. člen (kampiranje)
- 19. člen (ščuvanje in razkazovanje živali z namenom povzročitve strahu ali ogroženosti)
- 20. člen (vzbujanje nestrpnosti)
- 22. člen (neupoštevanje zakonitega ukrepa uradnih oseb)
- 25. člen (pooblastilo redarju za zaseg predmetov) – navezuje se na 11. člen uporabe acetilena (karbid) ali druge zmesi za pokanje

Na podlagi Zakona o volilni in referendumski kampanji (ZVRK) opravljajo občinski redarji pooblastila s področij prekrškov:

Občinsko redarstvo izvaja nadzor nad kršitvami iz plakatiranja v času volilne kampanje in po njej.

40. člen

(nadzorstvo občinskih redarjev)

- 8. člen (lepljenje in nameščanje plakatov na mestih, ki jih določi lokalna skupnost)
- 9. člen (plakatiranje zunaj plakatnih mest iz 8. člena je dovoljeno s soglasjem lastnika)
- 11. člen (organizatorji kampanje morajo najkasneje v 15 dneh po dnevu glasovanja odstraniti vse svoje plakate in druge oglaševalske vsebine s plakatnih mest)

Na podlagi Zakona o zaščiti živali (ZZŽiv) opravljajo občinski redarji pooblastila s področij prekrškov:

Občinski redarji lahko v okviru svojih pristojnosti in nalog iz zakona, ki ureja občinsko redarstvo preverijo izpolnjevanje obveznosti lastnika psa iz prvega odstavka 6. člena tega zakona.

Nadzorstvo nad izvajanjem določbe tretjega odstavka 11. člena tega zakona opravljajo tudi občinski redarji.

42. člen

(nadzorstvo občinskih redarjev)

- 6. člen (lastnik psa mora zagotoviti, da je pes do dopolnjenega tretjega meseca starosti označen na predpisan način)
- 11. člen (skrbnik psa mora na javnem mestu zagotoviti fizično varstvo psa tako, da je pes na povodcu).

Medobčinsko redarstvo občin Mežiške doline deluje v Občini Ravne na Koroškem in Prevalje že od 1.1.2014, v Občini Mežica in Črna na Koroškem pa bo pričelo z delovanjem 1.9.2015, ko bomo pričeli z izvajanjem nadzora v skladu z delovnim področjem in pristojnostmi. Delo redarja trenutno opravlja en redar, ki ima opravljeno strokovno usposabljanje za opravljanje del občinskega redarja in preizkus znanja, pokriva pa območje štirih občin.

Od začetka delovanja pa do meseca decembra, bo naše delovanje potekalo bolj v smeri obveščanja in ozaveščanja občanov v obeh novo pridruženih občinah o delovanju redarstva, in sicer tako, da bomo občane v primeru zaznane kršitve samo opozarjali, da je bil storjen prekršek, s tem, da bodo prejeli samo formalno obvestilo o tem, kakšna je sankcija oziroma zagrožena globa za zaznan prekršek. Na redarstvu smo pripravili tudi zloženko o pristojnostih občinskih redarjev, ki jo bodo s pomočjo Pošte Slovenije prejela vsa gospodinjstva tako v Občini Mežica kot tudi v Občini Črna na Koroškem.

Medobčinsko redarstvo ima na internetnem naslovu www.ravne.si Občine Ravne na Koroškem osnovne informacije o delovanju in pristojnostih redarstva z namenom čim boljšega obveščanja občanov. Na tej strani se nahajajo tudi obvestila o raznih preventivnih akcijah, spremenjenih prometnih režimih.

Na Medobčinskem redarstvu si želimo, da bi v prvi vrsti delovali predvsem v smislu ozaveščanja in izobraževanja občanov, tako, da si bomo skupaj z njimi prizadevali za red na vseh javnih površinah, tako na prometnih površinah, površinah za parkiranje, površinah za prosti čas in šport, in s tem skupaj ustvarjali za bivanje prijetno in urejeno okolje.

Medobčinsko redarstvo občin Mežiške doline,
Aleksander Hočevár, občinski redar,
Irena Došen, vodja redarstva

Imetnikom že zgrajenih plinskih priključkov v občini Mežica ob priključitvi do konca leta 2015 ponujamo:
OBROČNO PLAČILO STROŠKA PRIKLJUČITVE (20 EUR mesečno, 50 obrokov) in/ali
SOFINANCIRANJE PLINSKE KOTLOVNICE (plinski kotel in montaža) v višini 500 EUR (za plinske kotle Viessmann in Immergas).

Zagotovite si zanesljiv, udoben in ekonomičen vir ogrevanja.

Za dodatne informacije
in ponudbo pokličite

02 870 6178

PETROL

Energija za življenje

V imenu občanov Mežice in v svojem imenu
ISKRENE ČESTITKE VSEM STAROSTNIKOM,
NOVOROJENCEM IN NJIHOVIM STARŠEM.

župan **Dušan Krebel**

85 let

FRANČIŠKA **BURJAK**
VIDA **KRESNIK HROVAT**
ANA **KRIVOGRAD**
MARIJA **ODERLAP**
IVANKA **PLEŠNIK**
JANEZ **PODLESNIK**
JUSTINA **DOLER**
MARIJA **KORDEŽ**
MARIJA **PRAPROTNIK**
ANGELA **VIDMAR**

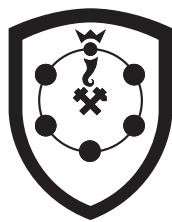
90 let in več

LJUDMILA **CIGANOVIČ**
MARIJA **GOSNIK**

Novorojenci

ZOJA **MENCINGER**
NIKOLA **BLAGOJEVIČ**
TOMAŽ **GOLOB**

OBNOVA CESTE NA ŠTENGE

Občina Mežica je konec meseca junija zaključila z investicijo Obnova lokalne ceste Mežica – Podkraj – Štenge (odsek Škudnik – izvir Šumca – odcep Golob) v dolžini 1.680 metrov. Vrednost celotne naložbe v višini 365.159 EUR je delno financirala Evropska unija, in sicer iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja za programsko obdobje 2007 – 2013, delno financiranje pa zagotavlja Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Skupaj so bila pridobljena javna

sredstva (EKSRP in MKGP) v znesku 232.216 EUR, Občina Mežica pa je zagotovila lastna sredstva v višini 132.943 EUR.

Obnova lokalne ceste bo imela mnogotere pozitivne učinke v lokalnem okolju in širše. Zagotavlja se trajna rešitev možnosti razvoja turizma kot tudi neposredni učinek na nadaljnji turistično usmerjeni razvoj perspektivnih območij z ohranjeno naravno in kulturno dediščino, zlasti pohodništva in lažjega dostopa na Peco, povečuje se varnost šolar-

jev in drugih udeležencev v prometu na tem območju Mežice. Izvedena naložba prispeva tudi k dvigu kvalitete bivanja in ohranitev poseljenosti podeželskega območja Podkraja, zmanjšuje razlike v kakovosti življenja ter prispeva k ekonomski in socialni blaginji, ob upoštevanju varstva okolja, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Gradbena dela je izvajalo podjetje VOC Celje d.d..

Občina Mežica

Galobova čebelarska zbirka

Čebelarska zbirka Mežica

Pred tremi leti, dne 30. 8. 2012, smo v Mežici slavnostno odprli Galobovo čebelarsko zbirko. Ambicija projekta je bila postavitev stalne razstave kot muzejske pripovedi o zgodovini čebelarjenja v Zgornji Mežiški dolini z uporabo različnih vrst gradiv (predmetno, fotografsko, dokumentarno, filmsko ...), s poudarkom na predstavitvi lokalne kulturne dediščine. Partnerji v projektu so bili poleg Občine Mežica tudi Čebelarska družina Mežica, Turistično društvo Mežica, Koroški pokrajinski muzej, turistični ponudnik Podzemlje Pece d.o.o. in koordinator projekta GALLOB d.o.o.. Strategija prenove notranjosti objekta, zasnova interierja, oblikovanje logotipa zbirke in spremljajo-

čih dokumentov in materialov (ekspoziti, zloženske, vabilo ...) pa je plod dela mežiškega arhitekta Matije Milerja.

Razstava je lokacijsko postavljena v nekdanji Gutenbergbergerjev mlin na Celovski cesti 1 in domuje na cca 100 m² površine za letno najemnino simboličnega 1 (ene-ga) EURa. Osrednji prostor je namenjen originalnim panjskim končnicam iz zbirke Rudolfa Galoba, okoli njih smo nanizali utrinke iz zgodovine čebelarjenja in organiziranosti te dejavnosti na Koroškem v obdobju, ko so tu še čebelarili v kranjičih, a so v čebelnjake pričeli uvajati panje s premakljivim satjem. Čebelarji in njihovi potomci so prijazno prispevali različno

čebelarsko opremo in pripomočke, ki ponazarjajo tedanji način dela s čebelami. V manjši niši smo na kratko predstavili tudi zgodovino več kot 100 let stare stavbe in usodo njenih nekdanjih lastnikov, članov družine Gutenbergberger, mali prostor, urejen kot spominska soba Rudolfa Galoba, pa ponazarja okolje, v katerem se je ta zavedni Slovenec iz Brnce na avstrijskem Koroškem, v Mežici pa učitelj in šolski upravitelj, Sokol, občinski odbornik, sadjar in čebelar dobro počutil in v njem rad delal, ter ga predstavi kot vsestranskega človeka, ki je aktivno soustvarjal zgodovino Mežice.

Po otvoritvi Galobove čebelarske zbirke smo realizirali tudi manjše dodatne projekte, s katerimi smo želeli obogatiti osnovni projekt stalne razstave in ustvariti multiplikacijske učinke projekta v lokalnem okolju:

Prvi dodatni projekt, ki je bil realiziran kar skupaj s postavitvijo zbirke, je bila ureditev in oprema prostora, ki živi kot vstopna točka na razstavo. Le-ta odpira svoja vrata tudi kot trgovinica z lokalnimi turističnimi spominki, ki omogoča ponudnikom v

lokalnem okolju da svoje produkte ponudijo obiskovalcem razstave. Da smo trgovinico lahko napolnili z visoko kakovostnimi produkti Mežiške doline, je sredi leta 2012 Občina Mežica objavila javni poziv za ponudbo spominkov v trženje. S sklepom župana je bila vzpostavljena posebna šestčlanska komisija, ki tudi danes bdi nad izborom spominkov, merila kakovosti le-teh pa so bila postavljena s pravili v pozivu. Javilo se je 13 ponudnikov iz Mežice in okolice, izbranih je bilo 10. V ponudbo so se tako uvrstili med in čebelji izdelki (cvetni prah, propolis), svečke iz čebeljega voska, kakovostni leseni uporabni izdelki (svečniki, sklede, žlice, svinčniki ...), čaji, grelne vrečke, pletene rokavice in nogavice, knjige, drugo. Večina izdelkov, ki so prispeli na javni poziv je po kvaliteti ustrezala, žal pa nekateri ponudniki niso imeli prijavljene dejavnosti pri pristojni upravni enoti, zato njihovih izdelkov nismo mogli sprejeti v nabor izbranih. Registrirani ponudniki lahko vedno ponudijo svoje izdelke in komisija bo ocenila, ali so primerni za prodajo v trgovinici. Z veseljem ugotavljamo, da le-ta ni zanimiva in vabljava samo za obiskovalce Galobove zbirke, prihajajo tudi Mežičanke in Mežičani, ki radi posegajo po zdravem medu in ostalih izdelkih. V izbor izdelkov, ki smo jih največ prodali v letošnjem letu, so hojev, gozdni in cvetlični med v 900 g embalaži, propolis mazilo in darilni paket medu in likerja. Vstopnica za ogled Galobove čebelarske zbirke Mežica je za marsikoga tudi izjemno inovativno in poceni darilo, ki ponuja zabavno in poučno popotovanje skozi stoletja čebelarjenja, izvorni stari predmeti pa nam pripovedujejo o zgodovini.

Drugi projekt je izvedla mežiška lutkovna skupina »Super bice iz Mežice«, ki je hkrati s projektom Galobova čebelarska zbirka Mežica kot spremljajoč produkt pripravila tudi lutkovno igrico o čebelah. Z njo opozarjajo na večjo zavzetost za čisto naravo ter lepše in čistejše okolje, predstava pa je namenjena vsem generacijam. Lutkarica Vanča Škrjanec je napisala lutkovno igrico Sanje o čisti deželi in Super bice so s čebelico Eli, ki išče čisto deželo, gostovale tako v domači Mežici kot tudi drugod. V Galobovi čebelarski zbirki pa smo ob otvoritvi od Vanče Škrjanec za dekoracijo vstopne točke prejeli tudi lutke čebelarčka, čebelic in cvetlice, ki so nastali pod njenimi ustvarjalnimi rokami in ki tudi danes krasijo prostore zbirke.

Tretji projekt smo v letu 2012 izvedli v podporo kampanji Ohranimo čebele! Na promocijski zloženki stalne razstave GALOBOVA ČEBELARSKA ZBIRKA MEŽICA in na spletni strani projekta na www.czm.si smo za promoviranje te akcije uporabili slogan Čebelarstva Slovenije, povezan z akcijo Ohranimo čebele!, »Posadi rožo za čebelo«.

Četrti projekt smo izvedli v letu 2013, ko smo razširili dejavnost Galobove čebelarske zbirke na prostor v prvem nadstropju stavbe. Opremili smo ga s sposojenimi klopami za sedenje in za promocijo čebel, čebelarstva in tudi krovne organizacije, Čebelarstva Slovenije, zagotovili možnost ogleda treh filmov s čebelarsko vsebino iz nabora filmov Čebelarstva Slovenije.

V letu 2013 je bil projekt Galobova čebelarska zbirka Mežica izbran in v oddaji RTV Ljubljana NA LEPŠE predstavljen v krogu najboljših in najlepših projektov, sofinanciranih iz finančne perspektive LAS 2009-2014.

Galobova čebelarska zbirka je v času od otvoritve ponudila začasno delovno mesto dvema osebama iz Mežice – prek javnih del. Gre za zaposlitev organizatorja oziroma neke vrste varuha zbirke, katerega naloga je tudi organizacija ogledov, promocija zbirke in ostalih turističnih ponudnikov iz lokalnega okolja, skrb za trgovinico ...

V letu 2013 je bila opravljena inventarizacija zbirke, pripravljene in izvedene so bile otroške delavnice, na šole in različna društva so bila odposlana vabila za ogled zbirke in ponujena možnost organizacije celovitega turističnega doživetja (obisk Galobove zbirke, Podzemlja Pece, obisk gostinskih ponudnikov, možnost športnih aktivnosti).

V letu 2012 si je v štirih mesecih (od septembra do decembra) zbirko ogledalo okoli 389 obiskovalcev (brez udeležencev na otvoritvi). Obisk je nato v letu 2013 porasel in je po statistiki v 30 odstotkih predstavljal osnovnošolsko mladino iz Slovenije in Avstrije, 29 odstotkov obiska je predstavljal vrtčevska populacija in 30 odstotkov čebelarke in čebelarji. Porast sovпада z večjim številom mesecev obratovanja zbirke ter promocijskimi aktivnostmi organizatorke

in Čebelarstva Slovenije Mežica. V letu 2014 večino leta nismo imeli zaposlenega organizatorja, zato je obisk zbirke glede na predhodno leto upadel, spremenila se je tudi struktura obiskovalcev – obisk čebelarjev je predstavljal 38 odstotkov celotnega obiska, izstopala je še osnovnošolska mladina z 22 odstotki ter s 15 odstotki upokoenci. Očitno je predano delo v letu 2013 kljub vsemu ustvarilo zavedanje o obstoju Galobove čebelarske zbirke v Mežici pri teh ciljnih skupinah.

V letu 2015 je Občina Mežica v sodelovanju Koroškega pokrajinskega muzeja Slovenj Gradec preko javnih del zaposlila varuhinjo in organizatorko zbirke, ki trikrat tedensko vrši svoje delo v Galobovi čebelarski zbirki ter trgovinici. Že pred pričetkom šolskega leta 2015/2016 je bilo vabilo na ogled zbirke posredovano vsem osnovnim in srednjim šolam ter gimnazijam v Sloveniji. Trudimo se, da v teh dneh vabilo prispe še do zadnjih društev upokojencev ter čebelarskih društev. Odziv na vsa odposlana vabila v večjem delu pričakujemo in načrtujemo v letu 2016. Tudi spletna stran www.czm.si je v tem letu vidno zaživel in v tej smeri jo namestavamo urejati tudi v bodoče. Rezultati teh aktivnosti so že vidni, saj se je v petih mesecih, odkar je v zbirki prisotna uslužbenka preko javnih del, obisk zbirke v primerjavi s celotnim predhodnim letom povečal za 78 odstotkov. V velikem številu so nas obiskale članice zveze kmetič Slovenije, redno prihajajo tudi čebelarji ČD v Sloveniji in Avstriji ter skupine osnovnošolcev. Napovedujejo se nam tudi že turistične agencije s svojimi skupinami. V letu 2015 smo izložbo trgovinice opremili s promocijskim ekranom, saj želimo tako obiskovalcem kot tudi prebivalcem in prebivalkam Mežice predstaviti različne dodatne interaktivne vsebine, ki dopolnjujejo predstavitev Galobove čebelarske zbirke in Mežice.

Leopold Suhodolčan je ohranil v sebi spomin na njegovo »čebelcanje« kot razsežnost, ki ji ne izmeriš ne začetka in ne konca, ko je čakal na povabilo starega ata: »Poldk, greva malo čebelcat.« Če lahko ta glagol pomeni tudi skrb za ohranjanje čebelarstva dediščine in njeno promocijo – potem bo v prihodnosti čebelcala tudi Galobova čebelarska zbirka v Mežici.

Saša Zrelec in Renata Robnik

Novo otroško igrišče za osnovno šolo in vrtec

V mesecu avgustu je v Mežici zraslo novo otroško igrišče. Občina Mežica je namreč za potrebe predšolskih otrok in mladine pri osnovni šoli in vrtcu uredila otroško igrišče z večnamenskim igralom, toboganom, plezalnim igralom in igralom za pridobivanje ravnotežnih sposobnosti otrok. Ob igralih je nameščena tudi lesena miza s klopmi, ki omogočajo prijeten počitek in prostor za umiritev.

Zavedajoč se, da so otroška igrala nujno potrebna za kvaliteten razvoj otrok, in ob pomanjkanju primerne otroškega igrišča ob šoli in vrtcu, se je občina odločila za investicijo UREDITEV OTROŠKIH IGRAL ZA ŠOLO IN VRTEC. Pogodba je bila sklenjena z izvajalcem KOSTMANN d.o.o., v višini 46.084,72 evrov. Projekt je sofinancirala Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji.

Otroško igrišče je namenjeno predšolskim otrokom in šolarjem do četrtega razreda za potrebe izvajanja športne vzgoje, za sprostitev in igranje, uporablja pa se tudi za izvajanje obšolskih dejavnosti na področju športa in programov, ki spodbujajo zdrav način življenja.

Igrala so zasnovana tako, da krepijo zgornji in spodnji del telesa, sposobnost ravnotežja otrok in koncentracije, omogočajo športno sprostitev v naravi, spodbujajo druženje otrok, predvsem pa sproščeno in brezskrbno igro.

Zaradi široke dostopnosti otroškega igrišča, ki spodbuja druženje in omogoča kvalitetno preživljanje prostega časa v naravi, je igrišče pomembna pridobitev, ne samo za naše otroke, ampak tudi za širšo lokalno skupnost.

OSNOVNA ŠOLA – 2015/16

Novo šolsko leto je že v polnem teku. V letošnjem letu OŠ Mežica obiskuje natančno 300 učencev, ki so razdeljeni v 17 oddelkov. V izjavi o poslanstvu smo zapisali, da si bomo prizadevali ustvarjati spodbudno okolje za učenje in razvoj; zagotavljati pogoje za optimalni razvoj vseh otrokovih potencialov, tako, da si pri kvalitetnem pouku in drugih dejavnostih uspešno pridobijo ključne kompetence, spretnosti, znanja in navade, ki jih predpisuje predmetnik, in osnovne življenjske vrline, kot so poštenost, odgovornost, strpnost in solidarnost; s primernimi učnimi strategijami in opremo omogočiti vsakemu otroku, da bo dosegel največ, kar zmore; raz-

vijati strokovnost, posebno na področju komunikacije, timskega dela, vodenja in odločanja, krepiti poklicno samozavest in avtonomijo ter razvijati konstruktivno sodelovanje v kolektivu in z okoljem.

1. september 2015 pa si bodo posebej zapomnili učenci, ki so letos prvič sedli v šolske klopi. Sprejeli smo 33 prvošolcev, 19 deklic in 14 fantov. V 1.a razredu se učenci družijo z učiteljicama Niko Permanšek in Marjano Ovnič, v 1.b pa z Matejo Korasa in Lucijo Štrekelj. Na sprejemu v mali telovadnici so jih, kot je že tradicija, pozdravili ravnatelj Janko Plešnik, župan Dušan Krebel ter policaj To-

maž Strmčnik. Starejše učenke so pod vodstvom mentorice Renate Ravšer pripravile poučno gledališko točko s podelitvijo zobnih ščetk in zobnih past, ki sta jih našim najmlajšim učencem podarila zobozdravnikara Sara in Peter Kobolt.

Tako kot učenci višjih razredov so tudi naši najmlajši učenci postavljeni pred številne izkušnje, nova znanja in nova prijateljstva. Najlepšo popotnico pa lahko dajo otroku starši, ki spoštujejo šolo, učitelje ter druge otroke in njihove starše. S pozitivno naravnostjo staršev bo otrok lahko postal uspešen in srečen šolar.

Barbara Prevorčič

Otroku olajšajmo vstop v njemu še tuj svet

Vstop malčka v vrtec je zanj stresna sprememba, pa tudi za starše. Na kaj moramo biti pozorni? Kako naj omilimo novo življenjsko izkušnjo otroku? Kako premagati lastne strahove? Kako v vrtcu malčku zagotoviti prijetno bivanje? Vprašanja, dileme in dvomi, ki se porajajo v mislih staršev in vzgojiteljev ob vstopu otroka v vrtec.

Kot vzgojiteljica sem ob prihodu novega malčka v vrtec najbolj pozorna pred-

vsem na pripravo igralnice, ki je zelo pomembna, na ugodno čustveno in spro-

ščeno ozračje, na zaupanje med otrokom in vzgojiteljico ter starši. Pozorna

sem predvsem na otrokova čustva, na njegovo čustveno odzivanje, na iniciativ-

nost in na to, kakšni sta njegova osebna drža in notranja motivacija. Pa na njegove interese – kakšen je malčkov odnos do stvari, odnos do otrok, kako sprejema izzive, se jim morda izogiba ... Na navezovanje stikov – ali otrok upošteva vrstnike, ali zna deliti stvari, ali rad sodeluje v skupini, ali se zna pogovarjati itd.. Ob vstopu otroka v vrtec tudi ne gre zanemariti, kaj malček že zna oz. zmore na posameznih področjih, na njegovo samostojnost in ne nazadnje na njegove morebitne posebnosti. Še posebej pozorna pa sem na otroke, ki začuti-jo in pokažejo kakršnokoli stisko ob vstopu. Takega

sicer prijazno smehljajo in približujejo, a vendar jim ne zaupa. Brani se z jokom, odklanja hrano, ne sprejema vzgojiteljice, z grizenjem, udarci, z močenjem hlačk, postelje – z obupom. To lahko traja dan ali dva, več dni, teden ali mesec. Na drugi strani – v večini – pa so otroci, ki vstopijo v vrtec brez posebnih težav, morda le z jutranjim jokom, ko se poslovijo od staršev. Starši takšne in drugačne reakcije otrok sprejemajo različno. Otroka ob prihodu spodbujajo, mu prigovarjajo tople in sladke besede, ga na različne načine tolažijo. Marsikateremu se utrne

veliko mero naklonjenosti, topline, nežnosti, s sposobnostjo uživanja v otroka. Z vsem tem ter z znanjem in izkušnjami mi uspe za trenutek pritegniti otrokovo pozornost. Začne se pot pridobivanja zaupanja. Šele, ko se otrok počuti dovolj varnega in sprejete- ga v novem okolju, ko zaupa novim prijateljem in vzgojiteljici, je pripravljen sprejemati in sodelovati.

Kako naj se vedejo starši, da bo njihov otrok s čim manj stresa sprejel vrtec? Starši lahko zelo veliko pripomorejo k omilitvi stiske otroka ali pa jo po drugi strani še povečajo. Pomembno

Zatorej, dragi starši! Otroka samozavestno pripeljite v vrtec in ne dvomite v svojo odločitev. Vaš odnos do vrtca in vzgojiteljice se bo zrcalil v vašem otroku. Ne pomilujte ga in ga po velikem objemu in poljubu z nasme- hom oddajte vzgojiteljici.

Povejte mu, da verjamete, da se bo imel lepo v vrtcu in da boste kmalu prišli ponj. Ne oklevajte med vrati. Vaš dvom bo otrok začutil in se ustrašil tudi sam. Ne pričakujte, da se bo otrok že prve tedne nasmejano igral in sledil dejavnostim. Novo okolje, neznani obrazi in odsotnost staršev so za otroka velike spremembe, ki povzročajo stres in stisko.

otroka poskušam potolažiti, ga »pocrkljati«, stisniti, ga zamotiti z igro.

»Prvo in poglavitno, kar otrok zahteva od tebe in kar mu moraš dati, pa je spoštovanje.«
(Ivan Cankar)

Reakcije otrok ob prihodu v vrtec so različne glede na starostno obdobje, njihova stiska pa bolj ali manj enako boleča. V vrtec namreč sprejemamo mlajšega ali starejšega otroka, ki ne razume, zakaj je moral iz domačega v tuje okolje. Med ljudi, ki se mu

solza ali pa se nemočno zjoče skupaj s svojim malčkom. Spet drugi na pogled pogumno odkorakajo skozi vrata in potem skrivaj opazujejo dogajanje v igralnici in odzivanje njihovega otroka.

Kako takšne situacije pomiriti? Včasih je prav težko. Predvsem pri otrocih, ki te na začetku odklanjajo, te ne pustijo blizu in si ne želijo tvoje bližine, dotika. Svojo stisko želijo preboleti sami. Sama se otroku poskušam približati počasi, nevsiljivo in strpno. Z

je, da mislijo pozitivno in optimistično. Otrok zelo hitro zazna in občuti odzivanje in reakcije svojih staršev. Zelo pomembno je tudi, da se z otrokom pogovorijo in ne »slepomišijo«, predvsem pa, da mu ne lažejo oz. ne zbuja- jo lažni upov in pričakovanj o bivanju v vrtcu. Velikokrat se zgodi, da starši otroku rečejo: »Grem samo v trgovino, pridem takoj« ali »saj greš samo še danes v vrtec.« S takšnimi izjavami otroka zmedejo in njegova nezaupljivost se le še poveča.

Z zaupanjem, iskrenostjo, sodelovanjem in spoštovanjem, bomo zgradili odnos, ki bo zgled vašemu otroku in bo znatno pripomogel k dejstvu, da bo otrok rad hodil v vrtec in se v njem veliko naučil!

Pred spanjem popijte metin čaj, pogledjte dober film ali preberite še boljšo knjigo ... nekaj pač, kar vas bo poneslo v miren spanec z mislijo, da vas in vašega otroka čaka nov, igriv in iskrev (vsak) dan!

Tanja Kralj

VOJAKI V MEŽIŠKEM VRTCU

Človek je del družbenega okolja, v katerem raste, živi in deluje. Da bi lahko otroci sodelovali z okoljem, vplivali nanj in ga kasneje aktivno spreminjali, morajo postopoma spoznati bližnje družbeno okolje - vsakdanje življenje ljudi, družinsko življenje, delovna okolja in seveda tudi poklice, saj s tem dobivajo vpogled v širšo družbo.

Spoznali smo že različne ustanove v našem kraju in s tem tudi različne poklice. Prav zaradi tega smo se odločili, da bi medse povabili tudi vojake, ki bi nam predstavili pomen vojske, svoj način dela ter pokazali vsaj del svoje opreme. Uniformirani ljudje vedno pritegnejo in burijo otroško domišljijo, le redko kdo pa

pozna njihovo vlogo v našem svetu, ne le domišljiskem.

Že v lanskem šolskem letu je v našo igralnico zakorakal g. Miro Strmčnik v vojaški opremi. Skupaj smo postavili vojaški šotor, se maskirali, nadeli zaščitno masko, raziskovali, kaj vse skriva v nahrbtniku ter si

privoščili vojaško malico. Letos je svoj obisk nadgradil – s seboj je pripeljal svoja vojaška tovariša, ki sta nam pri Narodnem domu razkazala vojaško terensko vozilo ter tovornjak. Spoznali smo, da je biti vojak pomembno in odgovorno delo, saj čuva in ščiti prebivalce Slovenije in ljudi izven naše države.

Za otroke v mežiškem vrtcu je bil to poseben dan.

Aktivno so sodelovali v pogovoru, veliko so spraševali, se pogovarjali preko njihove postaje ter ob pomoči vojakov kljub kratkim nogam zlezli na visoka vojaška vozila.

Milena Starc

KNJIŽNICA NA OBISKU

»Vse, kar je človeštvo naredilo, mislilo, doseglo ali bilo, je čudežno shranjeno na straneh knjig. Te so izbrana last človeštva.« (Thomas Carlyle)

Tisti, ki prihajate v mežiško knjižnico, me verjetno dobro poznate. Vsak vaš obisk me napolni s srečo, saj vstopate v moj drugi dom. Z mano delite preživete občutke, ki so vas prežemali ob branju veselih, smešnih, pa tudi žalostnih zgodb. Rada vas opazujem, ko skrbno iščete nove zgodbe, se med seboj pogovarjate, kaj vam je bilo všeč,

kaj ne. Svetujete drugim, kaj bi bilo dobro prebrati in tako poskusiti merico drugečnega življenja. Veseli me, da s seboj pripeljete tudi svoje otroke. Na knjižnih policah se skriva mnogo lepih pravljic, iz katerih se lahko marsikaj naučijo. Vsaka pravljica, ki jo odnesete domov, na novo zaživi v očeh vaših malčkov.

Otroci pa prihajajo tudi sami, tisti malo starejši. Nekateri iščejo poredne zgodbe, drugi spet malo bolj resne. Včasih je treba poiskati tudi kaj »šolskega – znanstvenega« in tako najdejo miren kotiček v knjižnici, kjer lahko posedijo in preberejo kaj poučnega.

Vsi pa ste prav gotovo opazili »temat-

ske police«, in sicer so na njih publikacije z domoznansko tematiko, govorijo torej o Mežici, domačih avtorjih ... Na drugih pa je gradivo, ki je sicer last Planinskega društva Mežica, a člani menijo, da je gradivo zanimivo za širši krog uporabnikov, zato so ga dali v »varstvo« in na ogled in v branje v knjižnico.

Ob ponedeljkih knjižnica oživi v posebnem razpoloženju. Obiščejo jo otroci iz vrtca. Slikanice kar »poskakujejo« od enega malčka do drugega. In tudi malčki se pogovarjajo med seboj, kaj so lepega našli v knjižnicah. Vzgojiteljice jih budno opazujejo, velikokrat pa jim preberejo tudi kakšno pravljico. In nato vsi veseli »odskakljajo iz čudežne dežele« nazaj v vrtec.

V naši knjižnici imamo tudi nekaj knjig, ki niso le v slovenskem jeziku. Nekateri povprašujete po knjigah v nemščini, da obnovite znanje ali se naučite kaj novega. Nimamo jih veliko, pa vendar se najde kaj uporabnega. Žal pa nimamo dovolj zgodb v angleščini. Za te največkrat vprašajo osnovnošolci. Verjetno ste opazili, da imamo pri nas knjižno polico z otroškimi in družboslovnimi romani v srbskem in hrvaškem jeziku. Namenjena je vsem, ki so k nam prišli iz krajev nekdanje skupne države, pa tudi ostalim, ki jim je ta jezik blizu.

S to jesenjo v naši knjižnici ponujamo novo storitev – »Knjižnica na obisku«. Namenjena je uporabnikom s posebnimi potrebami, ki iz različnih razlogov ne morejo dostopati do knjižničnih storitev, ki jih Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem ponuja. Brezplačna storitev je namenjena vsem tistim, ki sami ne morejo do knjižnice, invalidom, dolgotrajno bolnim, starejšim. Na Ravnah na Koroškem in na Prevaljah so jo začeli izvajati pred tremi leti in je danes vanjo vključenih devet članic, vse so upokojenke. Bibliotekarka Katja Čop jih obiskuje enkrat mesečno in jim s službenim vozilom dostavlja knjige. Želimo si, da bodo tudi v Mežici tisti, ki zaradi bolezni ali starosti ne morejo do knjižnice, to svojo željo po knjigah sporočili v knjižnico v Mežici ali na Ravne in dogovorili se bomo za obisk. Upam, da bo »Knjižnica na obisku« zaživela tudi v Mežici in omogočila našim občankam in občanom, bolnim ter invalidom prijetno druženje s knjigami. Za obisk se lahko dogovorite na telefonskih številkah 827 77 30 (Mežica) in 870 54 20 (Ravne), med delovnim časom knjižnic.

Za konec pa vam zapišem še nekaj podatkov: od januarja do konca avgusta letošnjega leta je bilo v knjižnici v Mežici izposojenih na dom 14.909 enot knjižnega in neknjižnega gradiva. Poleg tega ste 3.853 enot gradiva pregledali ali prebrali kar v knjižnici. Število obiskovalcev v tem obdobju se je povzpelo na 9.264. Nekateri člani si izposodijo tudi do trideset knjig naenkrat. V osmih mesecih je najboljši izposojevalec-ka s 540 izposojenimi knjigami, nato sledijo uporabniki s 389 in 363 izposojami. Največ enot gradiva, 1.713, so si izposodili zaposleni uporabniki, nato sledijo upokojenki z 975, kar za njimi pa so osnovnošolci s 794 izposojenimi knjigami.

Veseli me, da radi obiskujete našo knjižnico, saj so »knjige ključ do zaklada modrosti; so vrata v deželo užitkov; knjige so steze, ki vodijo navzgor; knjige so naše prijateljice.« (Emilie Poulsson).

Zato – pridite in vstopite v ta svet domišljije in modrosti.

Vaša knjižničarka, **Metka Ciganović**

MEŽIŠKO PO

Tudi letos, tako kot prejšnja leta, je v mesecu juniju potekalo Mežiško polejte. K dogajanju smo povabili društva, organizacije ter gostince. Veliko je bilo športnega dogajanja ter kulturnih prireditev. Veseli smo, da so prireditve tudi za našo najmlajšo generacijo. Turistično društvo Mežica je letos priredilo že šesti Pravljčni svet Kralja Matjaža.

Lokacija je bila tokrat bližje samemu centru, in sicer na vznožju nekdanjega smučišča. Člani folklornega društva Pušlc Mežica so v okviru prireditve »Tk so rajali in se nosli« predstavili svoje nove noše. Zelo odmevna je bila tradicionalna dirka »Marš na Štinge«, katero so prireditelji uspešno izpeljali že četrtič zapored. Vreme ni nič kaj

zmotilo srečanja Zveze kmetov Slovenije pri kmetici leta 2014 Milki Podričnik, ko so si kmetice med drugimi ogledale tudi Čebelarstvo zbirko Mežica. V programu je bil Disc golf turnir Mežica open 2015. Kot vsako leto je bil na prizorišču pred vhodom v Turistični rudnik in muzej Mežica Kresni večer, kjer so nastopili Pihalni orkester Ru-

POLETJE 2015

dnika Mežica ter MPZ Mežiški Knap. V Narodnem domu Mežica je bila otvoritev slikarske razstave Leandra Fužirja, katero si lahko ogledate še danes. Na predvečer praznika Dneva državnosti se je tradicionalno odvijala prireditev Mežica poje, pleše in igra. Brezplačno smo si lahko ogledali Galobovo Čebelarstvo Mežica. Organiziran je

bil prvi letni pohod na Peco po poteh rudarjev. Ljubitelji starodobnikov so si ogledali vožnjo starodobnikov skozi Mežico. Bilo je, seveda, še veliko več prireditev, ki so bile vse uspešno izpeljane. Ker je letošnje leto posvečeno 350-letnici rudarjenja v Zgornji Mežiški dolini so se nekatere prireditve odvijale v okviru le-tega. Pohvala gre,

seveda, vsem obiskovalcem, sodelujočim, ki ste pripomogli k temu, da je bilo Mežiško poletje 2015 razgibano in veselo. Mežiško poletje bomo izvedli tudi v letu 2016, zato že sedaj vabimo društva, organizatorje, gostince ter obiskovalce, da se nam pridružite pri pripravi in izvedbi programa Mežiško poletje 2016.

POLETNO DOGAJANJE Turističnega društva Mežica

Pa gremo skupaj v pravljico!

Da je tudi 6 pravljlično število, lahko z gotovostjo potrdijo otroci, saj so se 6.6.2015 zopet odprla skrivnostna vrata 6. pravljličnega sveta kralja Matjaža, tokrat s tematskim naslovom »Kdo zna rešiti kraljevo uganko?«. Na bivšem smučišču v Mežici so na vroč junijski dan med gozdnimi jasmami in poletnim cvetjem oživela koroška pravljlična bitja, ki so srca vseh obiskovalcev za nekaj trenutkov napolnila s tistim, kar sicer v vrvežu vsakdana ostaja očem skrito. Otroci so letos dobili prav posebno nalogo – pravljlični bitjem so pomagali reševati uganke, ki jim jih je v njihova bivališča nastavil kralj Matjaž, s svojo bistroumnostjo, domišljijo, iznajdljivostjo in predanostjo pa so se več kot odlično odrezali, s čimer so si prislužili sladek zaklad. Pravljlična bitja so se od otrok tokrat veliko naučila, ta pa so jim prek svojih prigod posredovala misel, da pravljica ne obstaja samo med platnicami, ampak jo lahko uresničujemo na slehernem koraku – le verjeti moramo vanjo.

Za uspešno oživitvev pravljice se TD Mežica iskreno zahvaljuje otrokom, njihovi sreči, smehu in neomajni veri v dobro, Vrtcu in OŠ Mežica, vzgojiteljicam in učiteljicam ter vsem obiskovalcem, županu Dušanu Kreblu in Občini Mežica za financiranje projekta, Pekarni Rednak in Pekarni Pečjak, Disk golf klubu Mežica, Športnemu društvu starodobnikov Mežiške doline, KD Pihalni orkester Rudnika Mežica, IKDM Perkmandelci, Kulturnemu društvu Šok Teater Mežica, Marku Stanimiroviču, Karliju Ritonji, Luki Svetini, Gregorju Podričniku, Arifu Bitiču, Jonu Petku, Slavku Podričniku, Dragu Miloševiću in Toniju Pratnekarju.

Vse poti pa se že tiho in počasi iztekajo v naslednje, tokrat 7. nepozabno doživetje, ki bo še posebej pravljlično. Do takrat pa vam TD Mežica želi obilo prijetnih čudežev in se že veseli naslednje pravljice, ki jo bomo delili z vami!

V Mežici že rož'ce cvetijo ...

Kot vsako pomlad je tudi letos 23. in 24. aprila v Mežici na platoju pred občino potekala že tradicionalna prodaja cvetja. V imenu Občine Mežica, TD Mežica in Vrtnarije Pori se zahvaljujemo vsem krajanom za nakup rožic, saj s tem vsako leto poskrbite, da je Mežica živahno in cvetoče mesto.

Zahvaljujemo se tudi naši članici Francki Merkač, ki že dolga leta predano pomaga in koordinira prodajo financiranih rožic s strani Občine Mežica.

Na prazniku prleškega lüka

Na povabilo naših dragih prijateljev iz Dornave smo se člani TD Mežica udeležili 22. Lükarskega praznika v Dornavi. V družbi Turistično-etnografskega društva Lükari je bilo, kot se za Prleke spodobi, zelo veselo.

Nina Petek, TD Mežica

Mežiški »PUŠLC«

V pozno spomladanskem času smo se vam člani Folklornega društva »Pušlc« Mežica predstavili v prelepih, novih plesnih kostumih. Mi smo sicer bolj navajeni na besedno zvezo »narodna noša«, ki je v resnici med Slovenci tudi najbolj uveljavljen izraz, a stroka pravi drugače. Pa naj bo. Glavno je, da mi in vi vemo, da gre za čudovita oblačila, ki nam jih je uspelo nabaviti z vašo dragoceno pomočjo. Žal, še niso plačana v celoti, nekaj malega še manjka, a trdno verjamemo, da nam bo uspelo tudi to.

Čez poletje »Pušlc« nikakor ni venel pozabljen v kaki vazi«. Društvo je bilo ves čas zelo aktivno, saj smo se v teh dveh poletnih mesecih udeležili kar štirih prireditev oz. gostovanj.

24. junija smo sodelovali na prireditvi Mežica poje, pleše in igra. Na njej smo prav vsi nastopajoči pokazali svoje znanje in željo po ustvarjanju in znanju. Mežica skriva v svojih nedrjih veliko potencialov, na vseh področjih. Prire-

ditev Mežica poje, pleše in igra pa daje možnost, da pokažemo kaj znamo in zmoremo.

4. in 5. julija smo se udeležili 30. tradicionalne Rudarske grebljice, v Rudah pri Samoboru, katere organizator je naše pobrateno društvo KUD Oštrc. V jutranjih urah smo se odpravili na pot z avtobusom. V Samoboru so nas sprejeli naši prijatelji iz KUD Oštrc in nas pospremili do

samoborskega hostla, kjer smo kasneje prenočili. Po krajšem počitku nas je pot vodila naprej, v star rudarski kraj Rude, ki se prav tako kot Mežica ponaša z rudarskim muzejem, ki pa je dosti manjši od našega. Dolžina muzejskega rova v Rudniku svete Barbare je slabih 400 metrov, a je vredno ogleda. Rude so majhen kraj z bogato kulturno umetniško tradicijo, pod katero spada tudi omenjeni rudnik. Večina prebivalcev je članov KUD in cele Rude živijo in dihaajo za dneve Rudarske grebljice, med katerimi je zelo dobro poskrbljeno za aktivnosti vseh starostnih skupin. Že pred ogledom muzeja smo bili bogato pogoščeni s »kotlovino«. To ni hrana, kuhana v kotlu, ampak na različne načine pečeno meso, vse v isti posodi, z zelenjavo in

fižolom, popraženim v omaki, v kateri se je peklo meso. Poleg tega smo imeli tudi degustacijo izvrstnih, vrhunskih vin. In verjemite nam, naše brbončice so bile zelo zadovoljene. Po ogledu muzeja smo ostali še nekaj časa na prireditvenem prostoru, a počasi nas je premagala utrujenost, zato smo se podali proti Samoboru. V nedeljskem jutru in dopoldnevu smo imeli ogled Samobora, potem pa smo bili vabljeni k družinam iz Rud na kosilo. Med nami so se stkala iskrena prijateljstva, za katera upamo, da jih bomo gojili še v naprej. Popoldne se je začela glavna prireditev. Na prireditvenem prostoru so namerili SAMO 37°C, neizmerno nam je bilo vroče, a vseeno je bilo fantastično vzdušje. Festivala se je udeležilo 7 folklornih skupin, vsaka z dvema spletoma. Prelepe obleke, krasni plesi, čudoviti ljudje ... Kot zanimivost naj omenimo, da je najstarejša plesalka že 70 let aktivna članica folklornega ansambla. Po končanem festivalu smo se še zadržali nekaj časa na veselici,

a smo se počasi, utrujeni od vsega prijetnega, s težkim srcem poslovili in odpravili domov. Vsem nam bo ostal prelep spomin na prijetne ter gostoljubne domačine iz Rud, kjer smo preživeli dva čudovita dneva. Upamo, da jim bomo lahko vso njihovo dobroto tudi povrnili.

2. 8. 2015 smo sodelovali na prireditvi ob počastitvi 500. obletnice cerkve pri sv. Lenartu, kjer je vse vernike in tudi ostale s svojim prihodom razveselil ljubljanski pomožni škof msgr. dr. Franc Šuštar. Skupaj z mežiškim župnikom g. Jožetom Hrastnik, sta s sveto mašo ustvarila vrhunec nekajdnevni priprav in slavlja ob tako visokem jubileju. Že pred pričetkom maše, je bila na kmetiji Kajžer manjša slovesnost, na kateri nas je pozdravil tudi naš župan, g. Krebl. Mi se, na žalost, nismo upali obleči v narodne noše, saj je bilo vreme zelo nestanovitno. Nekaj časa je padal dež, pa je zopet sijalo sonce ... obleke pa nove in se zanje upravičeno bojimo. Po končani maši pa je potekala zabava

z bogatim srečelovom. Izkupiček srečelova gre za plačilo oblek.

19. 8. 2015 smo se skupaj z našim županom, g. Dušanom Kreblom, udeležili festivala JENAMENA 2015 v Črenšovcih. Ne glede na to, da je bilo to med tednom, smo se odpravili v popoldanskem času na pot. Vzdušje se je iz trenutka v trenutek samo stopnjevalo, zmotila ga ni niti počena guma na avtobusu. Sprejeli so nas z odprtimi rokami, dobro voljo, polnimi krožniki in čašami. Ne samo nastopajoči, tudi naša župana sta hitro navezala stike in preživeli smo nepozaben večer. V poznih nočnih urah smo se vrnili domov z upanjem, da se taki čudoviti dogodki v našem društvu še kdaj ponovijo.

V prvih dneh septembra pa smo zopet začeli z rednimi vajami, vsako sredo ob 19.00. Če si še kdo želi stopiti v naše društvo, je dobrodošel. Čakamo vas z odprtimi rokami in »nabrušenimi petami«.

FD Pušlc Mežica

ROŽ - ROŽA - ROŽNIK

Na vprašanje, koga s kulturnega področja naj predstavimo v tokratnem glasilu, se je odgovor postavil kar sam: Mešani pevski zbor Rožnik je eden od devetih mežiških zborov. In ker so bili oni letos organizatorji tradicionalne junijske prireditve Mežica poje in igra, je bila odločitev še lažja. Z vprašanji sem se odpravila k predsednici zbora, ge. Petri Štirn Janota, ki je prijazno potešila mojo (in vašo) radovednost.

I. P.

Kdaj in kako je zbor nastal, kdo je bil pobudnik, koliko ima članov, kako je organiziran?

Ideja in pobuda, da bi imeli mešani pevski zbor, ki bi prepeval slovenske popevke, pa tudi druge žanre, se je pojavila pred tremi leti (2012), ko sva s sosedo Barbaro pozimi sedeli skupaj in obe na glas izrazili željo po

petju. Da bi bilo sproščeno vzdušje, da bi radi hodili in da bi peli večglasno, z moškimi in ženskimi glasovi, sva rekli in ob tem že videli, kako prepevamo Malo teraso, Čez Šušterski most ... Sklenili sva, da poskusiva. Barbara je povabila Saro Kobolt, da prevzame vodenje, in poleti, 19. 6. 2012, smo že organizirale prve vaje. Bilo nas je sedem

pevk, pevcev nam takrat še ni uspelo privabiti, a nismo obupale. Čez poletje smo se pevsko ogrele, že sestavile mini repertoar, ki je zajemal zelene slovenske popevke, pa tudi slovenske narodne, ki so nam prav tako vsem ljube. Pozno jeseni se je želja v celoti uresničila. Pridružila sta se nam sprva dva pevca, nato jih je prišlo še več in

postali smo mešani pevski zbor, ki je lahko, ker smo bili že številnejši, prepeval tudi gospele.

Sedaj nas je že 30, različnih starosti (od poznih dvajsetih do zrelih sedemdesetih), iz različnih krajev (od Kotelja do Koprivne, pa še čez mejo do Pliberka). Tenorji in basi so sicer še vedno v manjšini, a upamo in ob tej priložnosti tudi vabimo, da se nam tisti, ki radi pojejo in imajo kaj malega izkušenj z zborovskim petjem, pridružijo. Lansko leto smo postali tudi Kulturno društvo Rožnik z namenom, da se prijavljamo na razpise in bi tako v

prihodnje lahko uresničili tudi kakšen večji glasbeni projekt.

Kdo je izbral ime? Kaj pomeni?

Pri izbiri smo uresničevali načela demokratičnega dialoga. Vse pevce smo povabili, da predlagajo imena. Predlogov je bilo 22. Med njimi smo skupaj izbrali najbolj zvoneča, pomenljiva ... in še enkrat glasovali. Ostal je Rožnik, ki je kot mesec zaznamoval nastanek našega zbora, hkrati pa nam pomeni raznolikost, barvitost in lahkotnost poletnih travnikov, rast. Lahko pa ga tudi povežemo z Aristotlovim konceptom razcveta (flourishing), ki pomeni težnjo k sreči in osebni izpolnitvi posameznika.

Kako pogosto imate vaje? Koliko časa traja ena vaja? Greste na daljše priprave tudi kam drugam?

Vaje imamo enkrat tedensko, v večernih urah, od sedme do devete. Kljub pozni uri smo na vajah zelo živahni, saj pred petjem s telovadbo ogrejemo telesa, se z dihanjem sprostimo, opojemo višine in nižine, šele nato pa se lotimo resnega dela s Saro, ki nas s svojo zavzetostjo in sproščenostjo spodbuja, da nam vaje minejo zelo hitro in da pogosto še sebe presenetimo, kaj zmoremo. Pred nastopi imamo vaje pogostejše. Na daljše priprave drugam pa zaenkrat še nismo uspeli, predvsem zato, ker smo vsi pevci precej zaposleni in težko uskladimo čas. A verjamem, da nam bo tudi to uspelo.

Kdo izbira pesmi, kdo naredi priredbo, če je treba?

Pesmi izbira Sara, seveda pa je odprta za predloge in kdaj tudi kdo od nas kakšne note prinese. Prav tako smo veseli in hvaležni, da tudi priredbe naredi ona sama, ali pa ji priskoči na pomoč njen mož Peter.

Koliko pesmi že znate? Kako dolgo se učite novo pesem?

V naših mapah se je nabralo že kar precej pesmi – okoli 20. Če vse zares znamo, je težko reči, znamo jih prepeti, ne znamo pa jih odpeti tako, kot bi želeli – čutno, harmonično in tonsko točno. Tako jih zapojemo približno polovico, no, sedaj po počitnicah jih bo najbrž še manj. Kritični smo do sebe, tudi Sara ima visoka merila, kar je dobro, saj smo tako motivirani, da zmoremo zmeraj več. Vsekakor pa je uživanje v petju prvo in najpomembnejše in znati pomeni tudi uživati. Prva pesem, ki nam je predstavljala zares velik zalogaj, je bila latinska Pie Jesus, ki smo se jo učile od septembra do novembra. Takrat smo bile še same ženske in ko smo dobile note in pogledale višine, smo bile prepričane, da ne bomo zmogle. A smo – ne še čisto najbolje, a uspelo nam je zapeti tako, da je zazvenelo, in bile smo ponose ... Druga pesem, ki nam je predstavljala prav tako velik zalogaj je bila črnska duhovna Praise his holly name. Kar nekaj časa smo potrebovali, da smo sploh »pogrunтали«, kako brati note, saj se pesem na nekaterih delih razdeli na šest glasov. A ko se nam je uspelo uskladiti, je to postala ena naših najljubših. Sicer pa je tako, da za prebrati pesem zadoščajo ene ali dveje vaj, za odpeti jo tako, kot želi Sara in mi, pa mine mesec ... ali dva.

Predstavitel zborovodje

Zborovodja Sara Kobolt je srce zbora. Kot sem že omenila, njena zavzetost in optimizem krepita naš pevski duh, hkrati pa se pesmi loteva natančno in resno, kar je zelo pomembno, saj je vsaka pesem poseben izziv, ki nas vodi, da postajamo boljši in seveda tudi bolj kritični do tega, kaj že znamo in kaj še lahko. Ima izreden smisel in občutek za glasbo in ko stopi pred nas in zamaha, se mi zdi, da zapojemo drugače, da zmoremo tisto, česar sicer ne bi. Seveda je velika prednost tudi, da sama piše priredbe in je tako za nas organizacijsko in finančno lažje in še najbolje nas pozna, kaj nam pevsko leži.

Kje vse ste že nastopale/li?

Glede na to, da v mešani postavi še ne delujemo prav dolgo, tudi seznam nastopov ni prav dolg. Bili smo v Črni na povabilo črnjanskega cerkvenega pevskega zbora, sicer pa smo nastopali za naš kraj – na literarnem večeru, na sprejemu županov, čebelarjem, učiteljem podružničnih šol, za veseli december, ob prvi obletnici folklore, na otvoritvi razstave, na Mežica poje ... Mislim, da smo imeli zaenkrat devet nastopov. Želimo si, da nas ljudje spoznajo, slišijo, vendar ne hitimo. Radi si vzamemo čas in se dobro pripravimo, da smo vsi zadovoljni.

Kako ste pripravljali letošnjo »Mežica poje in igra«?

Že takoj potem, ko smo bili lansko leto izbrani, da prevzamemo organizacijo letošnje prireditve, smo pričeli razmišljati o izpeljavi. Želeli smo, da bi bila proslava v

počastitev dneva državnosti lepa, dostojanstvena. Prva ideja je bila, da se ob petju himne združimo vsi zbori in jo zapojemo skupaj. Tako smo simbolično pokazali povezanost in moč glasu, ubran zven, ki jo ta prinese. Ostale ideje so nastajale tekom leta. Izbrali smo temo domovina in tako prosili nastopajoče, da izberejo pesmi, ki se nanašajo na materinstvo, domoljubje, ki simbolizirajo domovino. Od tukaj se nam je zdela odlična povezava s predstavitvijo fotografij Slovenije in k sodelovanju smo povabili Toma Jeseničnika, ki je pripravil nabor fotografij Slovenije v presežnikih. Ker mežiška dolina beleži tudi 350. obletnico rudarstva, smo hoteli en del prireditve posvetiti lokalni tematiki. Tako smo prosili Toma za nabor fotografij Mežice in rudarstva, skupaj z vsemi nastopajočimi pa smo zapeli še Rudarsko himno. Predlagali smo tudi, da bi vzporedno s prireditvijo odprli razstavo Landija Fužirja – Mežiški knapi. Predlog je bil pozitivno sprejet in tako smo prevzeli še organizacijo razstave. Nato smo izbrali moderatorja Tomaža Simetingerja, etnologa, ki je izbrane teme lepo povezal. Nazadnje smo razmišljali še o slavnostnem govorniku, govornici, ki pozna naš kraj, je v njem angažiran-a. Naj bo ženska, smo si rekli in takoj pomislili na gospo Vido Potočnik. Veseli smo, da je pristala, njen govor je bil res rahločuten do Mežice in Mežičarjev. Veliko dela je terjala priprava obeh prireditev, a smo si dobro razdelili naloge, dobro sodelovali med seboj in z drugimi in mislim, da nam je uspelo uresničiti zastavljeno.

Kako izbirate na nek način poenotena oblačila za nastop? Kdo skrbi za to?

Zaenkrat še nimamo posebnih oblačil za nastope – zdi se nam prevelik in še nepotreben finančni zalogaj. Prednost smo dali drugim stvarjem. Smo se pa odločili za črno barvo, ki se nam zdi elegantna in tudi najlažje se poenotimo v niansah. Smo si pa omislili dodatke. Sprva smo imeli sveže cvetje, sedaj pa smo iz ekoloških

in ekonomičnih razlogov dali sešiti dodatke iz blaga - broške, pasove, rute, trakove..., katerim je skupno rožica, ki nas simbolizira. Skrb za to je prevzel odbor žensk znotraj zbora – nekako se poskušamo organizirati na način, da vsak prevzame kakšno področje, seveda pa vsi sodelujemo, se dogovarjamo ...

Načrti, morebitne težave ...

Predvsem bi radi, da bi se

nam pridružil še kakšen moški. Kar težko je dobiti moške pevce in opažamo, da se ta manko kaže že v šolskih zbora, ki jih po večini sestavljajo dekleta. Torej, še enkrat povabimo vse, tako moške kot ženske, ki radi pojejo, se družijo in imajo kaj izkušenj s petjem v zboru, da se nam pridružijo. V septembru bomo organizirali avdicije, na podlagi katerih pevce razvrstimo v glasovno

skupino. Točen datum bomo še objavili na spletni strani naše občine. Če kdo želi izvedeti kaj več glede avdicij, se prijaviti, pa me lahko tudi kontaktira na naslov: petra.stirn@gmail.com V prihodnje si želimo izpeljati še kakšen večji glasbeni projekt, a pustimo času čas. Ne želimo hiteti, pomembno nam je, da smo radi skupaj in da radi pojemo ... Verjame-mo, da je to ključno za našo rast in razcvet.

NAGOVOR NA PRIREDITVI

„MEŽICA, POJE, PLEŠE IN IGRA“, 24.6.2015
Članice Mešanega pevskega zbora Rožnik so me povabile, da bi pripravila kratek nagovor na prireditvi »Mežica poje, pleše in igra« ki je bila 24.6.2015.

Povabilo sem si štela v čast.

Pripravila sem kratko besedilo, ki je bilo med publiko na tem dogodku prijazno sprejeto in ga, na predlog uredništva, objavljam:

Spoštovano občinstvo.

Leto je naokoli, v še eno poletje vstopamo skupaj z veselimi ljudmi.

Spominjamo se obletnice za naš narod pomembnega dogodka, proslavili pa bomo tudi 350 rudniških let, ki so bila temelj za razvoj našega malega mesta, kot rada – ne ravno izvirno – poimenujem Mežico.

Mežica je naš dom, kjer vztrajamo: tisti, ki nas je Mežica pred mnogimi leti hotela doma, tisti, ki še najdete tukaj svoj prostor pod soncem in tisti, ki upate, da bo Mežica prijazna tudi do vas.

Upiramo se sodobnim vabilom, da bi odšli, čeprav nam včasih pade senca na oči ob pogledu na čakajoče pred zgradbo Karitas, ali ob zavedanju, da mnogo mladih ljudi nima dela in s tem možnosti za načrtovanje življenjske poti, pa tudi ob pogledu na polomljena drevesca ob vrtcu prejšnjo nedeljo.

Ampak gledam vas, ljudje, med vami najdem lep obraz, ki bi bil v okras tudi velikemu svetovnemu odru, najdemo fanta ali dekle, ki ima dovolj pameti, moči in poguma, da se pomeri z najpametnejšimi in najmočnejšimi na svetu, poznamo vas, spretno in delovne ljudi, ki izdelke svojega uma in rok pošiljate po vsem svetu, pogumne mlade ljudi, ki si znate ustvariti dom in družino.

Upam, da boste hoteli in zmogli in upam, da boste imeli priložnost izkoristiti svoje darove.

Srečujemo se tudi v okoliških gozdovih, kjer občutimo obnavljanje našega bitja in kjer iščemo uteho ob neuspehih in težavah, ki jih moramo in želimo premagovati v življenju.

Morda ste tudi vi že kdaj zaupali svojo žalost ali skrivno željo ali skrivno ljubezen kateri od mogočnih smrek pod Volinjakom? Vas je uslišala? Morda vas še bo! Upanje nam vliva pogum.

Svoj čas – ko smo praznovali rudniško 300-letnico, smo zaželeli, naj se delo mežiških rudarjev razrašča v nova desetletja in zraste v nove stoletnice.

Pa ni bilo čisto tako: koroških knapov tovarišija ni zdržala teže let in sprememb v času. Vendar pa ima v obratih, ki so dedščina tedanjega obdobja, delo še nekaj sto ljudi. Ostalo nam je tudi spoštovanje do dela, ki je breme in dolžnost, pa tudi pot, vsebina in smisel.

V zvestobi našemu narodnemu značaju in v čast koroške knapovske tovarišije pa ohranjamo tudi ljubezen do glasbe in petja. Nobenega praznovanja v Mežici ni brez rudniške godbe, kakor še vedno poimenujemo naš pihalni orkester, in ne brez pevcev.

Naša življenjska želja in moč se odraža v stoterih vezeh sodelovanja v društvih, ki nas povezujejo in bodrijo s petjem in plesom, kar doživljamo tudi na današnji večer.

Nastopajočim želim uspešno predstavo in vsem skupaj lep večer.

Pa srečno.

Vida Potočnik

Knapovski cokli

V okviru projekta 350 let rudarjenja v zgornji Mežiški dolini nastaja tudi zanimiva umetniška inštalacija, ki na prav poseben način povezuje sodobno umetnost, zgodovino in kulturno dediščino.

V okviru projekta 350 let rudarjenja v zgornji Mežiški dolini nastaja tudi zanimiva umetniška inštalacija, ki na prav poseben način povezuje sodobno umetnost, zgodovino in kulturno dediščino. Osrednji element inštalacije so leseni cokli, ki spominjajo na preprosta obuvala, ki so jih v preteklih stoletjih nosili mežiški rudarji. Vendar na tokratni razstavi cokli ne bodo predstavljeni kot del oblačilnega videza rudarjev, temveč kot elementi, kamor so rudniški delavci vtisnili svoje življenjske zgodbe, ko so hiteli na delo, ali se utrujeni vračali spet domov.

Idejno zasnovo so pripravile tri mlade diplomantke, prijateljice, ki kreativno delujejo na različnih področjih.

Osnovna ideja temelji na umetniški inštalaciji, s katero želijo poseči v urbani prostor Mežice in

tudi na ta način obeležiti visoki jubilej mežiškega rudnika. Za razstavni prostor so si izbrale park pred Bargetovo vilo. Pod krošnjami dreves bo na jeklenicah pritrjeno večje število cokel. Na vsakem paru bo zapisana kratka zgodba posameznega rudarja ali katerega od njegovih družinskih članov, ki so bili pripravljeni svoje spomine na rudnik deliti z javnostjo. Cokel pa ne bodo krasile le knapovske zgodbe, temveč tudi poslikave, ki jih bodo prispevali različni slovenski umetniki in grafični ustvarjalci. Sodelujoči bodo na podlagi zapisanih zgodb po svojih zamislih obdelali obuvala in jim tako dodali umetniško vrednost. Tako bodo nastali eksponati, ki bodo tudi po zaključku razstave izžarevali umetniško vrednost.

Razstava bo torej postavljena v galeriji na prostem, v parku pred

vilo, ki predstavlja pomemben segment 350-letne rudniške zgodovine. Vila s parkom je tudi prostor, ki nas vodi k razmišljanju o spoštovanju, solidarnosti in sožitju med različnimi družbenimi sloji. Zato so bile omenjene vrednote temelj za odločitve, da se ob zaključku razstave cokli kot umetniški izdelki licitirajo, denar pa se nameni šolskemu skladu. Licitacija, na kateri boste lahko sodelovali vsi občani, bo potekala v okviru občinskega praznika, 4. decembra 2015. Še pred tem pa vljudno vabljeni na otvoritev te zanimive razstave, ki bo potekala 9. oktobra 2015 v parku pred Bargetovo vilo v Mežici.

mag. **Tadej Pungartnik**,
koordinatorskega projekta
350 let rudarjenja
v zgornji Mežiški dolini

foto: UroshGrabner | Photography

Spomini na rudnik: Lep pomladni dan in plavanje v vodnem rovu

Človeka v življenju spremlja veliko dogodkov, ene hitro pozabi, drugi pa v spominu ostanejo za vedno in tak je tudi ta:

Bilo je davnega leta 1991, ko je mežiški rudnik še obratoval. Rudarski predpisi so nam nalagali, da moramo enkrat letno temeljito pregledati vodni rov, to je rov, po katerem teče voda, ki jo črpalke dvigajo iz najnižjih rudniških rogov in teče na Prevalje v strugo reke Meže. V vodni rov se izteka tudi del reke Meže, ki je v Črni na Koroškem zajezena in speljana po rovih, da poganja obe podzemeljski elektrarni in na koncu odteka v vodni rov. V ekipi za pregled rova smo bili Janko Stopar, glavni tehnični vodja rudarskih obratov, Vili Donau, tehnični vodja rudarskega obrata la in jaz, ki sem v rudniku vodil elektroenergetiko in elektrarne. Spustili smo se v podzemeljsko elektrarno II in jo ustavili, da je bila voda v rovu čim nižja. Obuli

smo škornje, imel sem srečo, da sem imel take v obliki hlač, ki segajo čez pas. Kolega sta imela visoke ribiške škornje. Vstopili smo v rov, voda nam je segala čez kolena, tudi tok je bil kar močan, temperatura 9 °C, rov pa dolg več kot 8 km. Krenili smo, eden je osvetljeval strop, druga dva pa levo in desno steno, da bi ugotovili, ali je morda rov kje poškodovan. Na steni je bila vsakih sto metrov oznaka o dolžini, da smo vedeli, kje smo. Po dobrih štirih kilometrih sem zabredel v kotanjo, voda mi je segla čez pas, obrnil sem se nazaj, da bi opozori kolega, ko zagledam, da mi Janko plava naproti, zdrknilo mu je. Prizor je bil komičen, a v resnici zelo resen. Do kože moker pri devetih stopinjah prepešati še štiri kilometre po vodi ni bila šala. Janko je želel nazaj, a sem ga prepričal, da proti toku ne bo zdržal do elektrarne. Sklenili smo, da gremo čim hitreje proti izhodu. Pot se je vlek-

la, najtežji je bil zadnji del, ko je bila voda zelo nizka, kolega pa sta morala dvigovati težke noge, saj sta imela oba v škornjih polno vode. Končno smo prispeli na svetlo. Pripravili so nam lestev, da bi izstopili iz struge, a Janko in Vili sta onemogla. Ulegla sta se na brežino, da jima je voda odtekla iz škornjev, malo odpočila, da sta lahko izstopila iz struge. Zunaj je bil lep praznični pomladni dan, čakal nas je avto džip, razgret od sonca, da smo se na toplem vozili proti Mežici, oziroma Glančniku. Janko naju je povabil v svojo pisarno in nam nalil domačega žganja iz črnice, ki je običajno namenjen rudarskim inšpektorjem, a prijal je tudi nam. Potem pa pod vroč tuš. Tako se je srečno končal naš pregled vodnega rova. Ko po dobrih dveh urah hoje po vodi in temi zagledaš sonce, je to res nekaj lepega.

Marijan Vončina

Spomini Slavka Mališnika na šolanje in delo v rudniku - III. del

1951

Po prihodu iz šole in zaposlitvi v rudniku Mežica sem najprej opravljal dela rezervnega nadzornika v jamskem obratu I.b. Po približno dveh mesecih sem prevzel sekcijo s 40 ljudmi v revirju Navršnik. Čez eno leto pa sekcijo »srednja cona« s 64 zaposlenimi. Takrat smo še delali v jami v treh izmenah in to:
I. izmena od 5. do 13. ure,

II. izmena od 13. do 21. ure ter
III. izmena od 21. do 5. ure zjutraj. Vsak teden pa smo imeli zamik naprej, tako, da smo v treh tednih opravili celoten cikel izmen ter so isti knapi ponovno pričeli s I. izmeno. Naloge posamezne izmene so bile naslednje:
I. izmena: vrtanje, nakladanje, transport in tesarjenje v sekcijah revirja Navršnik, ter transport po

vpadniku in z lokomotivami.
II. izmena: v revirju Navršnik odstre-
ljevalna dela na odkopih in sledilnih delih ter transport glavni, v sekciji »srednja cona« pa vrtanje, nakladanje ter ročni transport ter tesarjenje.
III. izmena: v revirju Navršnik vzdrževanje glavnih transportnih poti, transport po vpadniku in na glavnih progah z lokomotivami ter na forsiranih sledilnih delih, ročno

nakladanje ter odvoz materiala kot priprava za vrtanje v I. izmeni. V revirju »srednja cona« pa odstreljevanje navrtanih vrtn v odkopih in sledilnih delih.

Delali smo vse delovne dni v tednu, vsaj enkrat na mesec pa tudi v nedeljo – tako zvani »udarniški šiht«. Sprva, po vojni, za obnovo domovine, kasneje pa za nabavo raznih skupnih dobrin – tako za sam rudnik kot v dobro prebivalstva z območja rudnika – za nabavo dveh avtobusov, za nabavo rentgenskega aparata in kasneje za nabavo dializatorja za slovenjgraško bolnico.

Ob delu sem doživel razne dogodke kot na primer:

* Že leta 1952 je bil Božič ukinjen kot dela prosti dan. Ves nadzorni kader je na glavno jutranjo izmeno prišel normalno. Od posadke, ki naj bi štela okrog 150 do 200 ljudi, pa jih je iz vse sekcije prišlo skupno samo okrog 20. Vse te ljudi je poslovodja predal meni, po staležu najmlajšemu nadzorniku, da sem jih razporedil po deloviščih. Ostali nadzorniški kader pa se je usedel na vlak in odpeljal iz jame oz. domov.

* Kakšno leto pozneje je, prav tako na božično noč, na nočni izmeni kopač vrtal nad 7. obzorjem v nadkopu. Ko sem ob obhodu prišel do njega, je sedel ves bled ob vznožju nadkopa in mi začel pripovedovati: »Jaz danes ne bom več dela! Danes je božična noč. Ko sem začel vrtati v nadkopu, je iznenada zelo močno počilo. Najprej sem mislil, da je počila gumijasta cev za komprimiran zrak. Po pregledu pa sem ugotovil, da je cev nepokvarjena. Zato sem prepričan, da me je s tem pokom opozorilo, da je danes dan, ko ne smem delati!« Vzrok poka je ostal nepojasnen!

* Drugi primer sem doživel, ko sem ob obhodu prišel na odkop nad 8. obzorjem. Na odkopu je bil zaposlen rudar, katerega naloga je bila, da odmeče nastreljeni material v nižje ležečo drčo in pripravi delovišče za ponovno vrtanje ter odstrel. Ko sem prišel do zaposlenega, je sedel in ves preplašen pričel pripovedovati, da ga je strašilo: »Malical sem, okrog mene tišina. Ko sem pogledal proti dostopu, se je pojavila svetloba, ki je nato prešla na

desno preko celega odkopa in nato izginila.« Po pogovoru sem ugotovil in mu tudi razložil, da je bila ta svetloba posledica tega, ker je gledal v plamen pri karbidovki, nato pa pogledal v temo in v to temo ponesel svetlobo s svojimi očmi. No, kljub razlagi sem imel občutek, da mi ni verjel!

* O sličnem slučaju mi je pripovedoval tudi moj stric. Neko obdobje je bil v jami zaposlen kot strojnik lokomotive na 8. obzorju Glančnik. Ob enem izmed prevozov vlaka v jamo je baje tudi zaznal (v območju med Moreing in Bargeta vpadnikom) svetlobo, ki se je pojavila iz desnega boka rova, nekaj časa hitela pred lokomotivo, nato pa poniknila v levi bok rova. Po pripovedovanju starejših rudarjev so ob takšnih znamenjih nekdaj na teh mestih pričeli z raziskavami in baje bili tudi uspešni. Tako naj bi gorski škrtat (bergmandelc) nakazal, kje je ruda!

* Spomnim se pa tudi pripovedovanja Valentina, ki je bil dolga leta v jami glavni skladiščnik razstreliva. Da je pripravil razstrelivo za posamezno območje oz. revirje rudnika, je moral v času mirovanja dela iti v skladišče. Ob nekem takemu dnevu se mu je pripetilo naslednje: slišal je, kako je nekdo eno obzorje višje ročno pripeljal jamski voziček do izsipališča nad drčo, ter odpeljal voziček nazaj. Po prihodu iz jame se je pogovarjal z nadzornim osebjem, zadolženim za to območje, če so imeli ta dan kaj zaposlenih. Odgovor je bil: nikogar! Zato je bil trdno prepričan, da je slišal gorskega škrtata na delu! Ne vem, kako naj bi pojasnil ta dogodek? Jaz vem, da ves čas moje zaposlitve v jami nisem doživel kaj tako nejasnega!

Še nekaj zanimivosti iz dela knapov:

Čistoča

V jami se je vedno pazilo na čistočo. Zato so bila po obzorjih v rovih postavljena oz. zgrajena stranišča. Ob obhodu zgornjega dela jam (Helena) je obratovodja v stranskem rovu naletel na kupček človeškega blata. S palico ga je prebrskal in v njem našel še nepredelan fižol. Ko je nato obiskal bližnje delovišče, je tam zaposlene spraševal, kaj so prejšnjega dne jedli. No eden izmed njih je omenil tudi

fižol, nakar je ta ing. vzkliknil: »Ti, ti si tisti, ki si se tam usral!«

Seveda je moral rudar svoj kupček odstraniti, pa še manjšo kazen je dobil.

Odsotnost

Tudi na nižjih obzorjih smo imeli lokomotive, katere so upravljali priučeni strojniki. Transport na obzorju je bil organiziran v dveh izmenah.

Nekega dne okrog poldneva me je po telefonu klical strojnik lokomotive (stanujoč na Torčevi žagi), da ne more priti v službo na popoldansko izmeno ter da prosi za dopust. Ko sem ga vprašal, zakaj ne more priti, mi ni dal pametnega odgovora. Zato sem ga vprašal: »Ti, ali si ga pil?« Odgovoril je, da ne. Ko pa sem mu odgovoril, da to ne bo držalo, da ga voham po telefonu, je priznal, da je popil mali konjak in še nekaj druge pijače. Mož je bil drugače priden in vesten delavec, samo včasih ga je zapeljala pijača. Za ta dan smo mu priznali dopust.

Gorski udar

Na območju »srednje cone« smo na nekem odkopu redno odkopavali rudo. To je bilo, mislim, tam okrog 52., 53. leta, ko je bilo treba še več ali manj ročno nakladati in prevažati rudo do izsipališča v drčo. Mesece se je na tem odkopu pod nizkim, trdim stropom s samokolnico prevažalo nakopano rudo do izsipališča. Nekega dne pa najdemo ob pričetku izmene ogromno gmoto hribine iz stropa ravno na poti, kjer se je s samokolnico prevažalo rudo. V času, ko ni bilo izmene na delu, je moralo priti do stresa in sprostitve oz. gorskega udara, kar je povzročilo, da je popustil del stropa in padel na tla.

Drugi primer pa je bil neke noči, ko je strojnik glavnega dvigala slišal močan pok. Po prijavi o slišanjem smo pregledali vso delovišče ter vse dostopne rove z revirjem Navršnik (ob Bargete vpadniku) ter na 12. obzorju v stari progi našli izmet iz stropov in bokov na dolžini približno 20m večje skale, po oceni skupno okrog 20 ton. Zanimivo pa je, da je to mesto – gledano vertikalno – 110m nižje od mesta, kjer se je strojnik nahajal.

Nesreče

Delo v jami so večkrat spremljale tudi nesreče, največkrat s srečnim izidom, včasih pa tudi težje in celo s smrtnim izidom.

Opisati bom skušal nekaj nesreč, katere so se dogodile v času mojega službovanja v jamskih obratih:

- * Kot sem že enkrat omenil, je bil prva leta po vojni vzrok glavobolov in onesvestitve vojaško želatinasto razstrelivo, katerega se je uporabljalo za odstreljevanje na odkopih kot na sledilnih delih (progah in nadkopih). Po odstrelitvi nastali plin je bil reven na kisiku, s primesjo ogljika in dušika, in je ob nezadostni ventilaciji ali ob prehitrem vstopu in delu na tem delovišču povzročil zaposlenim delno zastrupitev, tako da smo jih morali odpeljati na svež zrak, nekatere pa celo za nekaj dni v bolnico. Zaradi ogljikovega monoksida je bila v teh letih celo smrtna nesreča. Na jutranji izmeni je nadzornik razporedil kopača s Prevalj na vrtanje v delovišče 8. obzorja. Med izmeno je vse potekalo normalno. Ob izhodu iz jame pa so ob prizivu ugotovili, da ta kopač manjka. Nadzornik z dvema rudarjema se je takoj vrnil v jamo, kjer so pogrešane ga kopača našli v nadkopu, sedečega nad drčo, mrtvega. Po komisijskem ogledu se je ugotovilo naslednje: kopač je med izmeno vso naročeno delo opravil, ker pa je prejšnji dan in del noči bil v družbi, je hotel preostanek časa do izhoda izkoristiti za počitek oz. dremanje. Zato se je umaknil v neprežračeni nadkop ter tam zadremal za vedno. Ta nesreča je povzročila tudi to, da se je od takrat naprej ugotavljanje navzočnosti ob prihodu v jamo, kot ob odhodu iz jame, preneslo v jamo, na zbirna mesta ob jaških ali vpadnikih.

- * Več nesreč je bilo tudi pri vrtanju, zaradi navrtanja na zatajilca. Ob odstreljih je zaradi defekta vžigalne vrvice, defektnega električnega vžigalnika ali zaradi nepravilne vezave oz. vžiga, večkrat ostala kakšna vrtina neodstreljena, še nabita z razstrelivom in vloženim vžigalnikom. Kljub opozarjanju kopačev, da redno pregledajo in kontrolirajo delovišča pred pričetkom dela, je bilo v prvem desetletju po vojni kar nekaj teh nesreč. Kopač je navrtal razstrelilni naboj z vžigalno kapico

in s tem povzročil eksplozijo. Poškodbe so bile: udarjenine in opraskanine, nekaj pa jih je celo izgubilo oko.

- * V času, ko sem vodil obrat, sta se na njem pripetili dve smrtni nesreči. Prva pri strojnem prevozu materiala. Strojnik lokomotive je nekaj metrov pred kretnico skočil iz počasi vozeče lokomotive, odhite prevreči kretnico, ko pa se je vračal, mu je verjetno zdrsnilo, da je padel, medtem pa ga je lokomotiva dohitela in ga povozila do smrti. Druga nesreča se je pripetila na odkopu. Kopač je na pregledanem in obtrkanem odkopu vrtal vrtine za odstrel rude. Med vrtanjem se je odlučila večja gmota iz stropa, od prej nevidne drsne plošče, ter padla na kopača in ga ubila.

- * Mogoče še zanimivost, kako so starejši rudarji komentirali eno izmed smrtnih nesreč: V baraki na Glančniku (kjer so se izmene zadrževale pred in po izhodu iz jame še v času ugotavljanja navzočnosti) je nad vrati v nadzorniško pisarno visela slika sv. Barbare – zaščitnice rudarjev. To sliko je zelo protiversko nastrojen kopač snel in odvrget. Kam, ne vemo! Ravno tega kopača je čez nekaj časa v jami zasulo in do smrti stisnilo. Ugotovitev starejših rudarjev je bila: bil je kaznovan, ker je odstranil in zavrgel sliko sv. Barbare.

Poštenost v jami

Rudarji so v jamo nosili s seboj ure, včasih pa tudi denar (posebno na drugi izmeni v času plač). Med rudarji je veljalo nepisano pravilo o poštenju in zaupanju do sotovariša. Pred pričetkom dela na deloviščih je rudar slekel vrhnji del obleke (jopič – bluzo) in obesil na mestu pred deloviščem, kjer je navadno malical. V jopič je shranil malico, uro in druge stvari, pač kar je imel s seboj in se je bal, da bi med delom izgubil ali poškodoval. Kljub poštenju rudarjev pa se je vmes le še našel kdo, ki se je hotel okoristiti na tuj račun.

Opisal bom en primer za prikaz, kako je celotna izmena rudarjev reagirala na krajo:

Rudar je shranil uro v površnik in ga obesil pred deloviščem. Med malico je hotel pogledati, koliko je ura, in ugotovil, da je zmanjkala. V tem času

je prišel nadzornik, kateremu je javil izginotje ure. Nadzornik je skupaj s poslovodjem raziskal območje, kjer je bila ura ukradena. Našla sta jo in jo pustila v skrivališču, nadzornik se je skril blizu najdene ure in opazoval, kdo jo bo prišel iskati. Tako so odkrili tatu.

Ob koncu izmene, ko je bila celotna izmena zbrana ob vpadniku, je moral tat stopiti na vzvišen prostor, okradeni pa ga je obtožil tatvine. Na vprašanje, kaj naj naredi z njim, je bil enoglasni odgovor: »Ven z njim, za njega ni dela v jami, naj zapusti podjetje!« Tako se je tudi zgodilo.

V času po končani tehnični šoli in zaposlitvi sem pri podjetju Rudnik Mežica sodeloval in doživel še pri naslednjih dogodkih in uvajanjih novosti:

- * Prva leta, nekako do leta **1970**, je moral vsak jamski obratovodja pred koncem leta sestaviti **plan dela** za naslednje leto. Ta plan je obsegal:
 - plan odkopavanja, s predvideno vsebnostjo rude
 - plan sledenja z razlago, zakaj
 - plan investicijskih del
 - plan vzdrževanja ter
 - plan potrebne delovne sile.Vsi ti plani so bili nato na skupnem sestanku vseh jamskih obratovodij, pod vodstvom glavnega ing. jame ter ob navzočnosti geološke službe jame, večkrat pa tudi direktorja rudnika, predelani in usklajeni. (Po letu 1970 je planiranje sledilnih del v jami prevzela geološka služba Rudnika Mežica.) Ko sem med nadomeščanjem obolelega obratovodje Franja Modreja moral prvič sestavljati tak plan, sem šel po informacije k takratnemu glavnemu inženirju rudarskih obratov, ing. Krivočenk. Poprosil sem ga za pomoč, on pa mi je odvrnil: »Kar napravte, kar napravte!« in me odslovil. Plan je moral biti do določenega roka končan, k sreči so bili kolegi ostalih jamskih obratov tako dobri, da so mi priskočili na pomoč. Pri kasnejših glavnih inženirjih rudarskih obratov kaj takega nisem doživel, radi so priskočili na pomoč.

- * Leta **1953** smo na odkopih pričeli uvajati **skraperje** za odvlek nastreljene rude od delovišča do

presipnega mesta v drčo. Do takrat se je rudo na odkopih nad dostopnim rovom (obzorjem) ročno nakladalo v samokolnico, nato pa prepeljalo do izsipališča in jo izsulo. Večinoma so na vseh sekcijah obrata nadzorniki novost – delo s skraperjem – sprejeli, le na eni sekciji nadzornika ni bilo mogoče prepričati, da bi uvedel novost. Prisiliti se ga je končno dalo samo na tak način, da se samokolnic ni nič več nabavljalo in da jih je sčasoma zmanjkalo

* Sredi leta **1959** so bila na novo sestavljena **pravila o vrednotenju delovnih mest** in dela za celotno podjetje »Rudnik svinca in topilnica Mežica« oz. tako zvani »Tarifni pravilnik«. Po novemu obračunu so ob plači nekateri rudarji dobili celo po par dinarjev minusa. To jih je razburilo in prišlo je do nekajurne prekinitve dela oz. stavke. Še isti večer pa sem dobil pismeno sporočilo, da se moram, čeprav sem na dan stavke bil na dopustu, naslednji dan udeležiti sestanka v sejni sobi uprave podjetja na Poleni. Tja je bil sklican ves tehnični kader in člani ZKJ obrata I.b. Vsi smo bili zaslišani, tako s strani vodstva rudnika kot organov OZNE. Dva rudarja sta izgubila delo, glavni ing. rudarstva ter nekaj članov ZKS pa so dobili strogi opomin.

* Pri Rudniku Mežica je bila organizirana **reševalna četa**. Ves zdravstveno sposoben tehnični kader je moral v njej sodelovati po svoji dolžnosti. Jaz sem pristopil v četo leta 1958 in opravil izpit za reševalca. Koncem leta 1961 sem moral prevzeti njeno vodstvo in sem jo vodil do konca leta 1977. K sreči četi ni bilo treba nastopati v kakšnih večjih rudniških nesrečah, je pa večkrat sodelovala pri gašenju zunanjih površinskih požarov okrog Žerjava, pri prebijanju zamašene topilniškega dimovodnega rova in drugo.

* Zelo veliko nepotrebnega dela je bilo ob **premikih na poletno oz. jesensko-zimsko uro**. Še več pa je bilo priprav in programov na **48-urni teden**.

* **Finančna sredstva za raziskave z rovi** (sledenje) so se z leti krčila. Potrebe po rudi pa so ostajale. Tako je prišel k meni ing. Mežnar in mi predlagal, da bi pričeli z vrtanjem s posebnimi vrtnalnimi kladivi – do dolžine 20m – kot raziskavo. Res smo na obratu organizirali to vrtanje, pa tudi kaj kmalu so se pokazali uspehi z najdenjem podaljškov rudišč. V prvih letih sem sam določal mesta vrtanja in izdeloval skice, kasneje pa je to prevzela geološka služba, vendar v sodelovanju obrata, na katerem se je delalo.

* Po ponovnem prevzemu jamskega obrata, združenega nekdanjega I.a Moreing in I.b Naveršnik (oz. Barget) smo na najnižjem obzorju, na višini +300m, pričeli uvajati novo, **modernejšo mehanizacijo**, nabavljeno s Švedske in iz Rusije. (Pred nakupom modernih strojev sta si jih na Švedskem ogledala ing. Urnaut in Stanko Praznik). Vrtalni voz, nakladalec (račji kljun) ter dva velika voza z vgrajenim transportnim trakom so bili nabavljeni na Švedskem, medtem ko je bila večja – težka akumulatorska lokomotiva kupljena v SSSR oz. Rusiji.

Najnižja obzorja je bilo treba zaradi stalnega pritoka vode ves čas **odvodnjavati**. Ob normalnem dotoku vode je bilo treba izčrpati povprečno 34 do 36m³/min. Po daljšem deževju ali ob nenadnem navrtanju vodnih razpok pa občasno tudi do 50m³/min. Težave in strah pa so bili navzoči v času večjih izpadov električne energije, ko je pričela voda naraščati in se dvigovati proti elektromotorjem črpalk. Zato je bilo tudi nujno, da je imel rudnik svoje hidroelektrarne, da so lahko s tokom iz teh elektrarn premostili katastrofe, bodisi v jami ali v topilnici.

Še bi se našlo kaj zanimivega v zvezi z mojim šolanjem in delom v jami, a naj bo to zaenkrat vse.

85 LET ODBOJKE V MEŽICI

Kratek zgodovinski oris

Letos praznuje Odbojarski klub Mežica 85 let neprekinjenega delovanja in igranja odbojke v Mežici. Klub ohranja in nadaljuje tradicijo igranja odbojarske igre, ki so jo leta 1930 med prvimi v Sloveniji začeli igrati v tedanjem mežiškem telovadnem društvu Sokol. To novo zanimivo igro so nato začeli igrati še v drugih krajevnih društvih kot sta bila društvo Orel in Svoboda. Že leta 1932 je društvo Sokol pod Glančnikom, na svojem na novo urejenem letnem telovadišču, postavilo tudi pravo igrišče za odbojko. A so tam lahko vadili le člani društva Sokol. Ker pa je odbojka postajala med Mežičani vedno

Odbojka pri »rdečem« konzumu okrog leta 1936. Od leve: Franc Hace, Tone Kočan, Janez Škrubej, ?, Ivan Potočnik, Franc Gruber, Franc Gornik, Jože Hudopisk.

bolj priljubljena športna igra, so se pojavila še druga bolj ali manj »divja« igrišča, kot je bilo igrišče pri tedanjem »rdečem« konzumu, današnji ribarnici Orada, igrišče na opuščenem pokopališču za cerkvijo, pa igrišče na Vivodovih travnikih ob Meži, pa igrišče ki so ga uredili fantje »barakarji« ob stanovanjskih barakah pod Glančnikom. Na teh igriščih, ki so privabljala tudi številne gledalce, so za zabavo in sprostitev igrali obojko mladi in stari.

Po zgraditvi letnega kopališča, l. 1936, so na dvorišču pred kegljiščem uredili tudi odbojgarsko igrišče.

Tam so lahko mladi in starejši ne glede na društveno pripadnost merili moči med sabo pa tudi z nekaterimi študenti, ki so pri rudniku opravljali počitniška dela.

Na kopališču l. 1937, v ozadju staro kegljišče. Od leve: Tonči Obertauč, Rudi Obertauč, Jože Kodrun, graničarski poročnik Hasan, Norbert Skačej, Štefan Lednik.

To igrišče je v teh letih pripomoglo h kvalitetnemu dvigu odbojke v Mežici.

Najbolj so napredovali mladci Fantovskega odseka, ki so v zadnjih letih pred 2. svetovno vojno igrali na Koroškem najboljšo odbojko. Na tekmah in turnirjih so premagovali na papirju boljše ekipe.

Ekipo mežiških mladincev, članov Fantovskega odseka, na tekmovanju ZFO v Mariboru 26.6.1939. Od leve: Ferdo Kavtičnik, Jože Kodrun, Janez Lednik, Rudi Obertauč, Štefan Lednik; čepi Štefan Breznik iz Pliberka.

28. junija 1938 so se udeležili turnirja Zveze fantovskih odsekov v Ljubljani. Tam so v kategoriji mladinskih ekip z rezultatom 2:1 premagali kasnejšega zmagovalca, ekipo iz Maribora, a so bili na zahtevo Mariborčanov kasneje diskvalificirani, ker so igrali samo z petimi igralci.

O tem priča tudi zapis, objavljen v dnevniku Slovenec, z dne 28. junija 1938.

roieg drugim disciplin so bile danes ves dan (že od sedmih zjutraj dalje) tudi tekme v odbojki, tako za mladce kakor tudi za člane. Pri mladcih so se v semifinale plasirala naslednja moštva: Maribor, Devica Marija v Polju, Kranj in Bežigrad.

Semifinalni rezultati:

Maribor : D. M. v Polju 15:6, 15:5.

Kranj : Bežigrad 15:11, 15:4.

Finala pa je pri mladcih dobil Maribor.

Maribor : Kranj 15:8, 6:15, 17:15.

Prav lepo igro je na tem turnirju pokazalo moštvo iz Mežice, ki pa je moralo izpasti že v drugem kolu, ker je ves čas igralo samo s petimi igralci. Ni dvoma, da je to moštvo pokazalo med vsemi morda najlepšo igro.

V teku je bil vzporedno še drug turnir, ki so se ga udeleževali premaganci, ki so bili izpadli že v prvem kolu. Finalisti iz tega drugega, tolažilnega turnirja so fantje iz Sempetra in iz Šiške. Podoba je, da bodo kot zmagovalci izšli Sempetrčani.

Naslednja telovadnica...

zdr.
okr
dr.
ma
Jur
Nov

Bel
višji

v f
višji
7. e
nika

na

neg
pri
han

Zapis v dnevniku Slovenec, z dne 28. junija 1938

Moštvo fantovskega odseka je namreč v tem obdobju pred drugo vojno nedvomno igralo najboljšo odbojko v mežiški dolini.

Po 2. svetovni vojni, ki je za nekaj let na silo prekinila večino športnih aktivnosti v Mežici, so se fantje v združeni ekipi zbrali že v avgustu l. 1945 in se nato udeležili prvih tekmovanj v okviru Fizkulture zveze. Ta generacija je botrovala hitremu vzponu mežiške odbojke v povojnem času in obenem tvorila okostje ekipe, ki se je v zgodnjih petdesetih letih prebila v vrh slovenske odbojke in ponesla njen sloves tudi širom tedanje Jugoslavije. Ekipo je svoj vrhunec dosegla, ko so fantje v letih 1950 in 1951 dvakrat zapored osvojili prvo mesto med telovadnimi društvi v Jugoslaviji, leta 1951 osvojili prvo mesto tudi v slovenski ligi in leta 1952 v deljeni zvezni jugoslovanski ligi za ekipami iz Ljubljane in Maribora zasedli 4. mesto.

Po zmagi na turnirju v parku ob guštanjskem gradu, spomladi 1946.

Od leve: Stanko Praznik, Vinko Strmčnik, Mirko Skudnik, Janez Lednik, Robert Lampreht in Štefan Lednik so tvorili jedro ekipe, ki je v zgodnjih petdesetih letih dosegla enega vrhuncev mežiške odbojke.

Po vojni so z vadbo začela tudi dekleta, ki so v zgodnjih petdesetih letih prav tako nastopale na nekaj turnirjih, a se je kasneje ekipa razpustila. V tisti generaciji so bile nosilke Rezka Medl, Nada Dvornik, Draga Pajer, Trezka Pistotnik, Slavka Ladinik, Mici Mauhler, Majda Dvornik in druge. Sredi petdesetih let so društvo pestile pogoste finančne težave, tako je ekipa nastopala na različnih tekmovalnih

nivojih. Igralci povojne generacije so počasi zaključevali svoje kariere, nadomestili pa so jih obetavni mladinci, ki so v naslednjih letih postali nosilci igre.

Člansko in mladinsko moštvo leta 1953. Stojijo z leve: Janez Lednik, Edi Mauhler, Stanko Praznik, Peter Pistotnik, Mirko Skudnik in Štefan Lednik; čepijo: Jože Lednik, Milan Kušej, Boris Iglar, Anton Krajnc, Karel Mastek in Tomi Vevar

Vsa ta leta se je odbojka igrala na zunanjih igriščih. Sezona se je začejala že zgodaj spomladi in se končala pozno v jeseni. Tako se je igralo tudi v zelo slabih vremenskih pogojih, dežju, mrazu in fantje so bili večkrat mokri, umazani in prezeblji.

Do spomladi leta 1959 so ekipe igrale na igrišču ob Bargetovi vili. Že jeseni istega leta pa so se treningi in tekmovanja začeli odvijati na dveh novih igriščih na letnem telovadišču. Na zemljišču pred takratno Pustnikovo »centralo«, ki ga je društvo pridobilo od rudnika, je z udarniškim delom in lastnimi sredstvi zgradilo igrišči, kjer se je odbojka igrala do zgodnjih sedemdesetih let. Tu so se ob nedeljskih dopoldnevih odigrala številna zanimiva srečanja, ki so jih spremljali številni gledalci.

Prvenstvo okrajev Slovenije l. 1961 na igrišču na letnem telovadišču v Mežici. Na sliki tekma med okrajem Ljubljane in Gorice.

Na tem igrišču je dozorela druga povojna generacija mežiških odbojkarjev, ki je s svojimi igrami navduševala ter premagovala tudi najboljše slovenske ekipe. Žal, ta ekipa zaradi študijskih obveznosti nekaterih igralcev in odhodov igralcev na služenje vojaškega roka ni izkoristila vseh svojih možnosti.

Stojijo z leve: Jože Lednik, Franc Ipavic, Edo Mauhler, Anton Krajnc in Boris Iglar. Sedijo: Herman Rigelnik, Rado Iglar in Viljem Blatnik.

Ekipa Odbojarskega kluba Mežica l. 1971. Stojijo od leve: Franc Bivšek, Ivan Mlačnik, Franc Ipavic, Mirko Rebula, Viljem Blatnik, Stanko Škrubej Janko Kušej, Herman Rigelnik, Ivan Vinkl, Tomaž Vevar in Jože Arl.

Tej ekipi so v naslednjih letih pridružili še nekateri mlajši, ki so zapolnili vrzeli zaradi omenjenih problemov. Ekipa je tako nastopala na različnih nivojih in tekmovalnih sistemih. Sredi sedemdesetih let se je s predpisi Odbojarske zveze Slovenije zaključevalo obdobje igranja odbojke na zunanjih igriščih.

Le-ta se je selila v telovadnice in športne dvorane. Leta 1972, ko se je naša moška članska ekipa kot zmagovalac 2. republiške lige selila v 1. republiško ligo, smo morali gostoljubnost za igranje v telovadnici najti na Prevaljah saj je bila mežiška šolska telovadnica premajhna.

Ekipa mežiških mladink na republiškem prvenstvu v Mežici, kjer so osvojile drugo mesto. Z leve: Veronika Triplat, Ida Breznik, Darja Borovčanin, Nada Arl, trener Andrej Maze, Dragica Mastek, Slavica Gračner, Ida Mališnik in Monca Brumen

Pred tem pa smo v teh letih na igriščih letnega telovadišča organizirali več republiških prvenstev v različnih mlajših kategorijah za fante in tudi dekleta, ki so ponovno začela z vadbo in tekmovanji.

Tako se je v sredi sedemdesetih rojevala že tretja generacija fantov, ki so čez desetletje ob pomoči še nekaterih mlajših dosegli največje uspehe mežiške odbojke. S trdim delom in zanesenjaškim pristopom so z vadbo v telovadnici v spremenjeni jesensko-spomladanski sezoni iz leta v leto napredovali in se leta 1977 uvrstili v takratno 2. zvezno jugoslovansko ligo.

Po tekmi v Bovcu l. 1975. Stojijo od leve: Rado Triplat, Marja Trdina, Emil Jezernik, Robi Skudnik, Branko Veršnik, trener Jože Gostenčnik in Franc Puc; čepijo z leve: Mirko Jezernik, Slavko Žlebnik, Andrej Maze, Mirko Rebula, Miran Skudnik in Alojz Gradišnik

Že pred tem uspehom pa so naše ekipe deklet in fantov dosegale vidne rezultate na republiškem in državnem nivoju. Naj naštejemo najpomembnejše. Leta 1961 mladinci osvojijo 2. mesto v Sloveniji. Leta 1971 mladinci ponovno osvojijo 2. mesto v Sloveniji, na državnem prvenstvu v Zagrebu pa so šesti. Leta 1973 mladinci spet osvojijo 2. mesto v Sloveniji. Istega leta v Mežici organiziramo slovensko prvenstvo za mladinke. Naša ekipa osvoji 2. mesto. Leta 1974 so mladinci ponovno drugi v Sloveniji. Leta 1975 pionirke Mežice dosežejo 2. mesto v Sloveniji. Uspehi pa se vrstijo tudi po zgodovinski uvrstitvi v takratno 2. zvezno jugoslovansko ligo.

Tako so leta 1978 pionirji prvaki Slovenije. Leta 1979 mladinci osvojijo 3. mesto v Sloveniji. Leta 1980 pa so mladinci prvaki Slovenije. Leta 1981 mladinci osvojijo na zveznem turnirju Bratstva in enotnosti v Beogradu kot najboljša slovenska ekipa 9. mesto. Člani pa so pokalni prvaki Slovenije. Leta 1982 člani postanejo prvaki 2. zvezne lige in se uvrstijo v 1. b zvezno ligo. Mladinci so ponovno prvaki Slovenije. Leta 1983 so člani v 1b. zvezni ligi peti in so najboljše uvrščena slovenska ekipa. V njej so še od slovenskih ekip Fužinar Branik in Bled.

Člansko ekipo, ki je Mežico v Jugoslaviji predstavljala v 2. zvezni in 1. B zvezni ligi, so sprva sestavljali Mirko Jezernik, Emil Jezernik, Marjan Trdina, Slavko Žlebnik, Branko Veršnik, Mirko Rebula, Janez Jezeršek, Miran Skudnik, Andrej Maze, Robi Skudnik, Rado Triplat in Marjan Lupša. Kmalu so se jim pridružili tudi mlajši Rudi Lasnik, Mitja Lednik, Željko Lednik, Boris Skudnik, Janko Plešnik,

Bravo, Mežičani!

To so odbojkarji Mežice, ki so z uvrstitvijo v I. B zvezno ligo dosegli nedvomno največji uspeh v zgodovini tega odbojarskega kluba. Od leve stojijo: trener Franc Golob, Žlebnik, Plešnik, Mirko Jezernik, Lupša. Emil Jezernik in Trdina, od leve spredaj: Pupavac, Ž. Lednik, Vidmar, M. Lednik in Skudnik.

foto: A. Krivograd

Mežica v I. B zvezni ligi

Odbojkarji Mežice so z zmago v zadnjem kolu prvenstva II. zvezne lige—zahod samo še potrdili, da so v tej konkurenci najboljši moštvo. Prihodnje leto bodo tako tekmovali v I. B zvezni ligi—zahod, kjer je letošnjo sezono uspešno nastopal Stavbar/Maribor. Rezultati zadnjega kola: Mežica—Salonit 3:0,

Driljača—Ina Mlaka 0:3 (bb), Pionir—Uljanik 3:0, Karlovac—ČIB Bovec 3:2, Kamnik—Novi Zagreb 1:3.

Končni vrstni red: Mežica 34 točk, Pionir 30, Ina Mlaka 22, Karlovac 18, Salonit 16, Čib Bovec, Kamnik in Uljanik po 14, Novi Zagreb 10, Driljača 8.

Izrezek iz časopisa VEČER aprila 1982.

Sašo Vidmar, Andrej Žlebnik, Rudi Krajnc, Darko Iglar, Ivo Beondič, Bogdan Pupavac, Andrej Jakob in Miran Borko in trener Franc Golob.

V tem času so mladinci Boris Skudnik, Rudi Lasnik, Janko Plešnik, Sašo Vidmar in Darko Iglar člani prve šesterke reprezentance Slovenije. Boris Skudnik in Janko Plešnik pa se uvrstita tudi v takratno Jugoslovansko mladinsko reprezentanco.

V tem obdobju takratne Jugoslavije je mežiška moška odbojka dosegla svoje največje uspehe. Športna dvorana, ki smo jo leta 1978 zgradili s krajevnim samoprispevom je bila na domačih tekmah vedno polna gledalcev, ki so domačo ekipo bučno spodbujali. Na derbijih se jih je zbralo tudi preko petsto. Najzvestejši pa so ekipo spremljali tudi na tekmah širne Jugoslavije.

V drugi polovici osemdesetih pa je zaradi prenehanja igranja nekaterih igralcev, odhodov v druge klube ali zaradi služenja vojaškega roka ekipa izgubila na kvaliteti, izpadla in zvezne lige in nadaljevala v 1. in kasneje v drugi republiški ligi.

V tem obdobju se je pomladila tudi ženska ekipa, ki se je vključila v ligaška tekmovanja in počasi a vztrajno napredovala. Še nekaterim starejšim igralkam so se pridružile mlajše, ki so zapolnile mesta igralk, katere so z aktivnim igranjem prenehale.

Ekipo članic pred telovadnico v Mežici l. 1979.

Stojijo od leve: trener Ivan Mlinar, Alojzija Barbič, Veronika Triplat, Renata Gavran in predsednik Mirko Skudnik. Sedijo z leve: Marjana Ladinik, Meta Sveršina, Danica Ladinik, Metka Vevar, Monca Brumen in Cita Guček.

Z osamosvojitvijo Slovenije je prišlo tudi v odbojki do precejšnjih sprememb. Prej republiške lige so postale državne lige. Poleg teh sprememb je Odbojkarska zveza Slovenije sprejela tudi določilo, da morajo klubi, ki igrajo s članskimi ekipami v državnih ligah obvezno s svojimi ekipami nastopati tudi v kategorijah mladih, mladincev/mladink, kadetov/kadetinj ter dečkov/deklic, kasneje pa še v kategorijah male in mini odbojke.

To pravilo pa je prineslo ponoven razcvet in rezultatski vzpon mežiške odbojke v zadnjih petindvajsetih letih. Pojavile so se nove generacije nadarjenih deklet in fantov (Petra Kramolc, Tjaša Dimec, Miha Kosl, Jure Ivartnik ...), ki so se uvrščali v različne državne selekcije v mlajših in članskih kategorijah. Vse te so vzgojili domači mežiški trenerji Mirko Rebula, Veronika Triplat, Mitja Lednik, Bojan Ivartnik, Ivo Beondič, Damir Očepek, Sašo Vidmar, Nevenka Lednik, Bogdan Pupavac, Blaž Merkač in drugi. Posledica strokovnega in vztrajnega dela trenerjev in igralcev pa so bili odlični rezultati predvsem v mladih kategorijah.

Ekipo članic v 2. DOL jeseni 1999.

Stojijo od leve: trener Mirko Rebula, Veronika Triplat, Tjaša Dimec, Karmen Sedovšek, Anica Peršak, Paulina Strmčnik, Nevenka Lednik in Klavdija Konečnik. Čepijo od leve: Žana Ramšak, Andreja Podjaveršek, Maja Ivartnik, Renata Podjaveršek in Ana Mlačnik

Leta 1997 nastopa v ligah osem ekip mežiške odbojke, in sicer člani, članice, mladinci, mladinke, kadeti, kadetinj, dečki in deklice. Leta 1999 postanejo mlajši dečki prva-ki Slovenije v mali odbojki. Leta 2000 dosežejo mlajše deklice 2. mesto v mali odbojki v Sloveniji. V slovenskih ligah je vključeno deset društvenih ekip od ml. dečkov in ml. deklic do članov in članic. Leta 2001 osvojijo dečki prvenstvo osnovnih šol Slovenije. V klubski konkurenci pa zasedejo 2. mesto. Mlajši dečki pa v mali odbojki zasedejo 2. mesto v Sloveniji.

Leta 2002 postanejo kadeti državni prvaki. Člani pa so prvaki 3. državne lige – vzhod. Tako so po sedmih letih ponovno v 2. Državni ligi. Leta 2003 so kadeti drugi v Sloveniji. Leta 2004 so kadetinj tretje v finalu državnega prvenstva v Mariboru, mladinci pa četrti na finalnem turnirju v Mežici. Leta 2005 so mladinci ponovno podprva-ki Slovenije.

Kadeti državni prvaki. Mežica 2002.

Stojijo z leve: trener Bojan Ivartnik, Mark Maze, Jure Ivartnik, Igor Krivec, Boštjan Slodej, Matej Glavica, Jure Sušnik in Tadej Breznik. Spredej z leve: Miha Obreza, Jure Zmrzlikar, Aziz Lesnik in Nejc Plešnik

V zadnjem desetletju so naše članske ekipe nastopale v drugi ali tretji državni ligi, kar je bilo odvisno od generacijskih priložnosti, odhodov igralcev in igralcev v druge klube in pa »večnega« problema, odhoda nekaterih igralcev in igralcev na šolanje in študij v oddaljene kraje. Medtem ko smo z ekipami mladih deklet in fantov vseskozi nastopali praktično v vseh kategorijah tekmovanj Odbojkarske zveze Slovenije, smo to množico mladih tudi vzgajali v zdravem in športnem duhu.

Ekipo članov v sezoni 2007/08.

Stojijo z leve: trener Bojan Ivartnik, Robert Stane, Mitja Hercog, Damjan Praznik, Igor Krivec, Boštjan Slodej in Blaž Merkač. Čepijo: Tadej Breznik, Nejc Plešnik, Mark Maze, Aleš Štumpf, Miha Obreza in Damir Očepek

Ekipe v sezoni 2013/14

Na tej poti pa so in z nami še vztrajajo številni prostovoljci, sponzorji in pokrovitelji, Občina Mežica, brez katerih te lepe zgodbe ne bi bilo. Ob tem jubileju se vsem iskreno zahvaljujemo.

Vir: Brošura – 75 let odbojke v Mežici; Fotografije – društveni arhiv

Mitja Lednik

Naš sokrajan Aleš Donau na poletnih igrah specialne olimpijade v Los Angelesu

Los Angeles (ZDA) je gostil letošnje svetovne poletne igre specialne olimpijade, ki se jih je udeležilo tudi nekaj športnikov iz naših krajev. Med njimi je bil Aleš Donau, član slovenske nogometne ekipe, ki je na igrah v svetovni konkurenci dosegla odlično srebrno medaljo. Vsej ekipi, posebej pa Mežičarju Alešu iskreno čestitamo tudi v uredništvu Šumca.

Več o svetovnih igrah specialne olimpijade, vtisih in načrtih za vnaprej si boste lahko prebrali v pogovoru z Alešem in s trenerko plavalcev, Natašo Lačen, v naslednji številki Šumca.

J.V.

MEŽICA OPEN 2015

V Mežici se je od 13. do 15. avgusta odvijal turnir v odbojki na mivki Mežica open 2015, ki je v Mežico privabil najboljše slovenske ekipe ter tudi ekipo hrvaških državnih prvakov. V četrtek, 13. avgusta, so potekale kvalifikacije, kjer se je 6 ekip pomerilo za 4 prosta mesta na glavnem turnirju. V petek se je ob 15. uri pričel glavni turnir, ki je postregel z odličnimi tekmami in napetimi boji med ekipami. V četrtfinalu so se tako pomerili slovenski državni prvak Nejc Zemljak v paru z Grego Erpičem proti ekipi hrvaških državnih prvakov Silić/Zeljković. Dvoboj je

pripadel Hrvatoma. Na tribunah se je zbralo zavidljivo število gledalcev, ki so z bučnim navijanjem nagradili vsako dobro potezo.

V prvem polfinalnem dvoboju sta se tako pomerila Hrvata proti primorski ekipi Mohorič/Ponikvar. Napeti boj je bil odločen šele po tretjem nizu, ko si je uvrstitev v finale zaslužen zagotovila ekipa Mohorič/Ponikvar. V drugem polfinalu, kjer sta se srečali ekipi Zemljak/Erpič in domačina Pokeršnik/Boženk, sta se odlično odrezala slednja, ter si tako zagotovila uvrstitev v finale.

V tekmi za tretje mesto med hrvaškima državnima prvakoma in ekipo Zemljak/Erpič sta se bolje zbrala Hrvata ter v zanimivi tekmi še drugič na turnirju premagala Zemljaka ter Erpiča in si zagotovila tretje mesto. Sledila je ekshibicijska tekma, na kateri sta sodelovali aktualna državna prvakinja Ana Skarlovnik in večkratna državna prvakinja Nataša Cingerle, ki sta se v mešanih dvojicah pomerili med sabo.

V finalu, kjer so se pomerili Pokeršnik/Boženk in Mohorič/Ponikvar se je tehniča po odlični borbi nagnila v prid primorske ekipe Mo-

horič/Ponikvar, ki sta tako osvojila turnir Mežica open 2015.

Turnir smo sklenili s podelitvijo nagrad in priznanj najboljšim ekipam. Nagrade vsem najboljšim je podelil kapetan slovenske odbojarske reprezentance Tine Urnaut, ki so ga v Mežici navdušeno pozdravili.

Ekipa organizatorjev se vsem, ki so pripomogli k izvedbi turnirja zahvaljuje in vas vabi, da se nam pridružite na turnirju Mežica open 2016 prihodnje poletje.

Robert Stane

Tabela s končnim vrstnim redom:

1.	Mohorič/Ponikvar	Leo Mohorič	Klemen Ponikvar
2.	Pokeršnik/Boženk	Danijel Pokeršnik	Tadej Boženk
3.	Silić/Zeljković	Filip Silić	Ivan Zeljković
4.	Erpič/Zemljak	Grega Erpič	Necj Zemljak
5.	Plahutnik/Košenina	Gašper Plahutnik	Alan Košenina
6.	Ribič/Zagorc	Aleksander Ribič	Uroš Zagorc
7.	Zhukouski/Pribanič Stravnik/Prikeržnik	Jegor Zhukouski Samo Stravnik	Josip Pribanič Jernej Prikeržnik
9.	Petek/Šavc Tomažin/Košir Krže/Čuk Ivartnik/Stane	Miha Petek Jernej Tomazin Uroš Krže Jure Ivartnik	Peter Šavc Simon Košir David Čuk Robert Stane
13.	Mandl&Ocepek Dizača	Rok Mandl Jure Kasnik	Damir Ocepek Mark Maze

Perspektivni športnik Gašper Voda

Mežica je že od nekdaj športno mesto, katerega ime športniki ponašajo po Sloveniji in v svet. Med takšnimi promotorji Mežice je prav gotovo tudi mladi judoist Gašper Voda, ki je s svojimi rezultati in marljivim delom dokazal, da si zasluži predstavitev našim krajanom.

Ali nam lahko najprej na kratko opišeš, kaj je Judo?

Judo je olimpijski borišni šport. Ustvaril ga je Jigoro Kano na Japonskem leta 1882. Judo je torej borišna veščina, ki vključuje gororoko borbo, ki vsebuje borbo stoje in na tleh, mete, padce, vzvode, udarcev z rokami in nogami pa judo neposredno ne vsebuje.

Kako dolgo se že ukvarjaš s tem športom in kdo te je zanj navdušil?

Z judom se ukvarjam že osem let. Za judo me je pa navdušila predstavitev juda v osnovni šoli in zatem še prijatelji, ki so judo že obiskovali.

Judo zahteva zelo dobro telesno pripravljenost, zato so treningi verjetno zelo naporni. Kolikokrat na teden treniraš in kako potekajo treningi?

Treninge imam od 4 krat do 6 krat tedensko, treningi pa potekajo po sistemu, ki ga pripravi trener.

V Sloveniji imamo veliko dobrih judoistov, ki so domov že prinašali olimpijske medalje. Kaj so tvoji največji uspehi do sedaj?

Moji največji uspehi so: 7. mesto na evropskem pokalu v Španiji, 2. na državnem prvenstvu pasov in 5. na državnem prvenstvu Slovenije.

Kdo je tvoj vzornik in kje vidiš sebe čez 10 let?

Moj vzornik je Ilias Iliadis ki tekmuje za Grčijo. Sebe čez 10 let pa vidim kot tekmovalca v judu, seveda, če bo vse po sreči in ne bo kakšne poškodbe.

Velika tekmovalna potekajo izven Slovenije. Kje vse si že bil in tekmoval?

Lansko leto sem tekmoval v Franciji, na Hrvaškem, v BiH, Srbiji, Avstriji, Italiji, Črni gori. Letos pa sem bil še na Češkem, Poljskem in v Španiji. Za 10 dni pa smo s klubom šli na priprave v Ukrajino in sicer v Kijev.

Katero šolo obiskuješ in kako uskladiš vse treninge in tekmovalništvo z delom v šoli?

Obiskujem Srednjo šolo Ravne. Z usklajevanjem šole in juda nimam težav, saj imam v šoli status športnika in se lahko z učitelji za vse dogovorim.

Kaj pa čas za prijatelje in punce?

Za vse se najde čas.

Ali si že imel kakšne poškodbe?

Edina malo bolj resna poškodba je bila poškodba komolca, ampak na srečo zdaj že nekaj časa nimam težav z resnimi poškodbami.

Tudi vsi mi ti želimo še naprej uspešno športno kariero, s čim manj poškodbami in čim več prvimi mesti.

Damir Ocepek

Na podlagi Pravilnika o podeljevanju plakete Občine Mežica na področju športa in priznanja športniku leta v Občini Mežica objavlja Občina Mežica

RAZPIS

za zbiranje predlogov za:

1. Plaketo za posebne dosežke na področju športa
2. Priznanje – športnik leta
3. Priznanje – perspektivni športnik

Kandidate lahko predlagajo klubi, društva, druge športne organizacije, podjetja, javni zavodi in občani občine Mežica.

Predlog mora vsebovati poleg osnovnih podatkov o kandidatu tudi podrobno utemeljitev in ustrezno dokumentacijo o doseženih rezultatih oz. delu.

Predloge pošljite v zaprti kuverti na naslov Občina Mežica, Komisija za mlade in šport, Trg svobode 1, Mežica s pripisom

»Za priznanje na področju športa« do 31.10.2015.

Vse dodatne informacije so na voljo na Občini Mežica, telefon 02 82 79 356.

Kolesarski dogodek na Stržovem

Prvo nedeljo v septembru je na igrišču na Stržovem kar mrgolelo otrok na kolesih in s kolesarskimi čeladami na glavi – na začetku z radovednimi očmi, kaj se bo sploh dogajalo, in na koncu z zadovoljnimi nasmehi. Vladalo je pravo kolesarsko vzdušje. S ploskanjem in navijaškimi vzkliki vred.

Organizirali smo kolesarski dogodek »Spretnostno kolesarjenje«, namenjen vsem mlajšim otrokom s Stržovega. Pripravljen je bil poligon, kjer so otroci lahko pokazali svoje kolesarske spretnosti. In, seveda, kakšno tudi pridobili. Skupni imenovalec pa je bilo druženje in zabava. Vsi udeleženci so na koncu

prejeli diplome in simbolične nagrade. Kolesa, ki niso bila opremljena z odsevniki in zvonci pa smo okrasili z le-temi. Dogajanje je bilo zelo pozitivno sprejeto s strani staršev in številni so se takoj ponudili za sodelovanje. Tako je bilo poskrbljeno, da otroci niso bili žejni in lačni, da so dobili čisto prave štartne

številke ter da je stržovski spektakel tudi fotografsko dokumentiran. Glavna pobudnica dogodka je bila 6-letna Mila Prevorčič, ki je »kriva«, da ni ostalo samo pri ideji o izvedbi dogodka. Z dobro voljo vseh prisotnih, tako otrok kot staršev, smo izpeljali čudovito športno-zabavno popoldne. In soglasno podprli idejo o tem, da se takšna prireditev zopet ponovi naslednje leto in postane tradicionalna.

Barbara Prevorčič
Fotografije: Uroš Podovšovnik

Kaj pa tebe matra? Si že dolgo v bolniški? Imaš fajn zdravila?

Taka so običajna vprašanja čakajočih. Ne glede na ambulanto, paciente ali zdravnike – povsod so pogovori v čakalnici podobni. Mežičarji smo bili, kar se zdravnikov tiče, razvajeni. Dolga leta sta za naše zdravje skrbela dr. Žaligova in dr. Večko. Onadva sta poznala nas in vse naše

tegobe, mi smo poznali njiju in njun način dela. A časi se spreminjajo, povsod prihaja do sprememb in v relativno kratkem obdobju sta obe mežiški ambulantni dobili novi vodji zdravstvene oskrbe. Da bi ju malo bolje spoznali, smo obe zdajšnji zdravnici, zaprosili za kratek intervju. Danes

se nam predstavlja dr. Maruša Lesjak Triplat.

Ida Paradiž

Ste si poklic izbrali že v otroštvu ali pa je odločitev za študij medicine dozorela kasneje? Je bil zanj kak poseben povod?

Za študij medicine sem se odločila v gimnaziji. Mislim, da v tretjem ali pa mogoče celo v četrtem letniku. Ne bi rekla, da je odločitev sprožil kakšen poseben vzgib. Bolj želja bolje spoznati delovanje človeškega telesa in ne nazadnje pomagati drugim po svojih najboljših močeh.

So me pa naravoslovni predmeti v šoli vseskozi bolj zanimali od drugih.

Je današnje delo tako, kot ste si ga predstavljali ob pričetku študija?

Ja in ne. Kot študent gledaš na delo zdravnika s precej večjimi očmi. Imaš velike želje in ideje, kako spreminjati svet. Ko pa enkrat začneš delati v ambulani, vidiš, da je veliko stvari precej drugačnih, bolj zapletenih in tudi zakonsko onemogočenih. So stvari, ki bi jih kot zdravnik želel narediti, mogoče kakšnemu pacientu olajšati kakšno stvar ali prihraniti kakšno pot, pa jih zaradi zakonskih omejitev enostavno ne moreš oziroma ne smeš. Tudi samega administrativnega dela je veliko več, kot bi si želela. Problem je tudi absolutno preveliko število opredeljenih pacientov na zdravnika, saj s tem, ko na dan obravnavaš 60 in več pacientov, enostavno ni dovolj časa za posameznega pacienta. Pa si vsak pacient zasluži enako kakovostno obravnavo.

Zakaj ste se odločili za specializacijo družinske medicine?

Tekom študija, ko poslušáš različne predmete, se želje glede specializacije seveda spreminjajo. V določenem obdobju te nekaj bolj veseli. Vaje iz družinske medicine sem delala v 6. letniku, takrat me je družinska medicina tudi začela bolj veseliti. Se pa družinska medicina, ki sem jo spoznala na vajah v Ljubljani, nekoliko razlikuje od te, ki jo spoznavam v praksi. Na periferiji je obremenitev zdravnika dejansko večja, saj je zdravnikov bistveno manj, s tem pa veliko več opredeljenih pacientov na enega zdravnika. Tudi

posegov, ki se opravijo v ambulanti, je na periferiji več. Kar je sicer dobro in dobrodošlo, vendar za kakšne stvari enostavno zmanjka časa in moraš pacienta poslati na sekundarni nivo, kljub temu, da bi stvar lahko naredil sam. So pa po mojih izkušnjah pacienti tukaj bolj zadovoljni, če vidijo, da se potrujiš in opraviš svoje delo po najboljših močeh. Je pa družinska medicina res posebna veja medicine, odnos zdravnik – pacient je pristnejši, pogosto spoznaš celo družino, ne samo enega posameznika. Tudi navežeš se na določene ljudi, oni pa nate.

Ste si morda želeli delati v večjih zdravstvenih ustanovah, kjer se ob kritičnih situacijah vedno najde še kdo, ki lahko priskoči na pomoč?

Mogoče včasih. Ne samo zaradi možne pomoči drugih zdravnikov, ampak tudi zato, ker lahko pacientu ponudiš več. Imaš veliko več preiskav, s katerimi lahko spelješ kak diagnostični postopek, 24h dostopnost laboratorija in podobno. Primarni nivo je sicer veliko več kot le pisanje napotnic in pošiljanje ljudi naokoli po drugih specialistih. Včasih pa se vseeno odločiš, da koga pošlješ direktno v bolnišnico, ker bi ves postopek v zdravstvenem domu trajal predolgo. Tako pacientu prihraniš čas in pot.

Kaj je bilo med študijem najtežje?

Med študijem mi je bilo najtežje, da mi je zaradi študiranja in kliničnih vaj zmanjkovalo časa, ki bi ga lahko namenila svojim najbližjim, sebi in stvarim, ki jih rada počnem. Tako je bilo potrebnega veliko kombiniranja

in prilagajanja, tako z moje strani kot s strani družine in prijateljev. Se pa da. Naučiš se preživljati čas, ki ga imaš, karseda kvalitetno.

Kako človek sprejme spoznanje, da se pa vedno ne da pomagati?

Težko. Mislim, da ni zdravnika, ki bi, ko zapusti ordinacijo, pustil misli na paciente v službi. To te vseskozi spremlja. Večkrat premlevaš situacijo, se sprašuješ, ali si naredil vse in ali bi kaj lahko naredil bolje/drugače. Je pa nekako tako, kot je enkrat rekla naša mentorica, ko situacijo razčistiš pri sebi in veš, da si naredil vse, kar si bil v tistem trenutku sposoben narediti, se nekako pomiriš sam s seboj. Pozabiš pa ne.

Kaj mislite o hiši hospic? Se dandanes ljudje bojijo srečanja s smrtjo in spremljanja umirajočega doma?

Tako društvo hospic kot Hiša hospica sta čudovita stvar. Na svoji spletni strani so zapisali: »Naša vizija je svet, v katerem posamezniki in družine, ki se soočajo s procesom umiranja, smrtjo in žalovanjem, izkušajo najboljše, kar jim človeštvo lahko nudi. Hudo bolnim bomo omogočili, da zadnje obdobje življenja preživijo v potrditvi, da njihovo življenje ni bilo zaman, v harmoniji s samim seboj in svojimi bližnjimi.« Proces umiranja je za vsakogar, tako za bolnika kot svojca, najteži in verjetno najbolj čustven dogodek v življenju. Mislim, da se vsak na tak ali drugačen način boji srečanja s smrtjo. In če imaš nekoga ob sebi, ki ti lahko v zadnjih trenutkih nudi oporo in ti polepša zadnje trenutke življenja, so ti trenutki lažji. Pa ne samo za bolnika, ampak

tudi za svojce. V veliko primerih je proces umiranja za svojce težji, kot je za samega bolnika. Nič ne boli bolj od tega, kot če trpi nekdo, ki ga imaš rad.

V ZD Ravne morajo ob odsotnosti rednega zdravnika na pomoč priskočiti tisti iz drugih ambulant. Ali se pacienti po različnih krajih razlikujejo?

Razlike so, seveda. Je pa tako, da so v vsakem kraju ljudje, ki so zadovoljni, in takšni, ki niso. To je v naravi ljudi. Imaš gospo s težavami, ki čaka 3h na pregled, pa je po pregledu zadovoljna in dobre volje. In nekoga brez nekih hudih težav, ki ga pogledaš ob uri, pa vseeno ni zadovoljen. Ljudje so pač različni.

Se pogosto dogaja, da ljudje pridejo v ambulanto z diagnozo, ki so si jo po brskanju po spletu postavili sami?

Se. Pa nam to ni najbolj všeč. Ker je na internetu ogromno podatkov, ki lahko človeka prestrašijo čisto po nepotrebnem. In potem želi opraviti kup preiskav, ki sploh niso potrebne.

Je še veliko takih, ki niso srečni, če od zdravnika odidejo brez recepta v roki? Ali takih, ki si sami zaželi določenega zdravila?

Seveda. To se dogaja predvsem, kadar se pričakuje, da se bo za neko bolezen dobil antibiotik. In zapustijo ambulanto z mislijo »spet nisem nič dobil«. Antibiotik ni zdravilo, ki pozdravi vsako bolečino v žrelu in vsak kašelj. Antibiotik je zdravilo za bakterijske okužbe, na virusne okužbe nima nobenega učinka. In je za potek virusne bolezni čisto

vseeno, ali ga pacient jemlje ali ne. Trajala bo enako dolgo, kot če zdravila ne jemlje. Se pa zaradi tega pojavi veliko odpornih bakterij in v primeru, ko bo šlo za bakterijsko okužbo in bi antibiotik praviloma moral pomagati, ne bo pomagal, ker bodo bakterije zaradi nepotrebne uporabe antibiotikov nanje odporne. Pri vsaki bolezni je treba dati času čas. Ljudje bi radi bili hitro zdravi, verjetno tudi zaradi tempa življenja in pritiskov v službi, in ne počivajo dovolj časa, zato se tudi samo okrevanje zavleče. So pa tudi pacienti, ki ti odkrito povedo, da bodo, v primeru, če terapija, ki si jo predpisal, ne bo pomagala, šli v Avstrijo in si kupili drugo zdravilo.

So se pacienti naučili, da je treba antibiotik pojesti do konca in ne prenehati, ko se stanje po treh dneh izboljša?

Večinoma že vedo, da je potrebno antibiotik pojesti do konca oziroma toliko dni, kot jim rečemo. Problem je, kadar zdravila ostajajo doma in si jih pacienti predpišejo potem sami, ko imajo težave. Velikokrat je prišlo v takih primerih do hudih alergijskih reakcij.

So se ljudje že navadili na referenčno sestro ali bi pa vendarle rajši vsakokrat obiskali zdravnika?

Mislim, da so zelo zadovoljni z delom referenčnih sester. Referenčna sestra si lahko za obravnavo enega pacienta vzame bistveno več časa, kot ga imamo na voljo mi. Gre v bistvu za celostno obravnavo, preverijo se posamezni dejavniki tveganja za določene bolezni. Vsako odstopanje od normale nam referenčna sestra sporoči. Če je mnenja, da pacient potrebuje takojšnjo obravnavo pri nas, nam to tudi sporoči. Na tak način se lahko ugotovi tudi kakšna patologija, ki bi sicer lahko ostala spregledana, ker pacient sam ni opazil težav oziroma jim ni pripisoval toliko pomena, da bi jih izpostavil pri nas v ambulantni.

Ob svojem delu doživite veliko žalostnih, pa tudi lepih in smešnih dogodkov. Vam je kateri ostal posebej v spominu?

Seveda so dogodki, ki se ti bolj vtisnejo v spomin. Zdi pa se mi prav, da ostanejo tam, kjer so se zgodili, torej v ambulantni.

Ko slučajno zbolite – kaj

naredite? Si sami predpišete zdravila ali greste raje »h dohtarju«?

Odvisno, kakšne težave imam. Če bi imela težave, ki zahtevajo specialistično pomoč, bi seveda odšla na pregled k specialistu. Načeloma pa zdravila jemljem samo takrat, ko res ne gre drugače. Antibiotik vzamem, če je res nujno potreben in vem, da brez ne bo šlo. Tudi pri kakšni bolečini je včasih bolje malo stisniti zobe, kot pa za vsakič vzeti protibolečinsko zdravilo.

Se strinjate s tem, da zdravniki včasih na določeno bolezen ali poškodbo gledajo drugače, če so jo izkusili na lastni koži?

Verjetno res. Nekaj je teorija, drugo pa praksa. Ko si enkrat bolan ali pa imaš bolnega nekoga od svojih bližnjih, gledaš na bolezen in zdravje drugače. Pa tudi naš zdravstveni sistem spoznaš na drugačen način, spoznaš ga kot pacient/svojec, ne kot nekdo zaposlen v zdravstvu.

Če je človek zdrav, oziroma brez zdravstvenih težav, na koliko časa naj bi se oglasil pri zdravniku in opravil najosnovnejše preiskave?

Odvisno od starosti pacienta in številnih drugih dejavnikov. Starejši pacienti z določenimi dejavniki tveganja pogosteje, ker je tudi pogostnost pojavljanja določenih bolezni v starosti večja. Mogoče enkrat na leto ali pa enkrat na dve leti. Mlajša, delovna populacija ima večinoma v sklopu službe na vsake nekaj let preventivne preglede, kjer se opravijo osnovne preiskave in pregledi. Pri šoloobveznih otrocih pa se izvajajo preventivni pregledi.

Prosim, če za konec poveste še eno dobro in eno slabo stran vašega poklica – no, pravzaprav naj bo vrstni red obrnjen – da bomo zaključili s tistim, kar je dobro in zaradi česar bi se še enkrat odločili za medicino.

Nekaj pomanjkljivosti dela zdravnika sem omenila že zgoraj. Lepa stran našega poklica so vsekakor trenutki, ko vidiš, da si nekomu pomagal, da je nekdo hvaležen za tvoja dejanja in spoštuje tebe ter tvoje delo. To je tisto, zaradi česar je naš poklic, kljub temu, da je zelo zahteven, lep in vreden truda. Takšni trenutki te izpopolnjujejo in bogatijo.

Hvala!

ZA ZDRAVJE

Avtorica: Špela Resnik

Poletje je pri koncu in postopno se življenje vrača v bolj resne vode. Tematika tokratnega prispevka je **ustno zdravje**, ki sta ga z nasveti in slikovnim gradivom popestrila naša zobozdravnika Sara in Peter Kobolt.a

Usta v nasmehu so najlepši prizor. Z usti se izražamo in navezujemo stike z drugimi. Z njimi delimo tudi poljube ljublim osebam.

Nasmeh, ki razkrije pomanjkljivo ali kariozno zobovje, pa je vse prej kot prijeten. Če je temu pridružen še izrazit ustni zadah, pa se slika pokvari še bolj.

Javni zobozdravstveni sistem zaradi (ne) načrtovanja primerne mreže storitev in oženja pripadajočih pravic bolnikov postopno tone v propad. Tudi ob najboljših namenih zobozdravnikov se stanje ne bo kmalu popravilo. Zobje, predvsem so tu mišljeni »drugi«, postanejo dobesedno zaklad, ki pa ni dostopen vsakomur. Kaj lahko storimo sami? Predvsem delujemo preventivno, kar je tema

vse zadnjih prispevkov. Redno čiščenje zob dvakrat na dan po 2-3 minute in nitkanje lahko prepreči nastanek zobne gnilobe in zmanjša verjetnost vnetja obzobnih tkiv (paradontoze). Čiščenje mora vedno potekati »od rdečega k belem« (to je od dlesni proti zobem) in mora zajeti vse zobne ploskve (notranje, zunanje in grizne ploskve ter medzobne prostore). Medzobne prostore čistimo z nitko, pri starejših, pri katerih je že prišlo do spuščanja dlesni in povečanja medzobnih prostorov, pa tudi z medzobnimi ščetkami in prhami. Pomembno je, da uporabimo kvalitetno zobno ščetko z mehкими ščetinami (da dodatno ne poškodujemo vnete dlesni ali zobnih korenin). Pri odraslih je ustni zadah največkrat posledica nezadostne ustne higijene, vnetja obzobnih tkiv ali pa neočiščene delne ali popolne zobne proteze.

Posebno pozornost morajo starši nameniti zobni negi otrok. Čiščenje zob

mora potekati od izrasta prvega mlečnega zoba. Potrebno je redno umivanje dvakrat na dan. Umivanje vsaj do 7 leta starosti otroka izvaja eden od staršev, pri starejših otrocih pa je potreben nadzor nad umivanjem. Sladke pijače v otroških stekleničkah skupaj s slabo ustno higieno so glavni povzročitelj zobne gnilobe pri predšolskih otrocih. Otrokom do enega leta ne ponujamo ali sladkamo pijač (pazite tudi na instant čaje, ki vsebujejo velike količine sladkorja!). Za žejo naj pijejo vodo ali nesladkan čaj. Po zaužitih slaščicah naj si zobe vsaj splaknejo z vodo, še boljše, pa da si jih tudi umijejo. V kolikor otrokom ponujate sladkarije, naj bodo le-te v sklopu večjih obrokov in ne za nadomestitev malice. Temno zabarvanje zob ob dlesni pri otrocih ni posledica »lastnosti« sline, ampak se zabarvajo neodstranjene mehke in trde zobne obloge! Zabarvanje lahko predstavlja tudi zobno gnilobo.

Zobna gniloba pri otroku, ki je nastala zaradi dolgotrajnega stika sladke pijače v otroški steklenički z zobmi.

Zobna gniloba pri odraslem.

Paradontalna bolezen pri odraslem, kjer je vidna že spuščena dlesen in so delno že razgaljene tudi zobne korenine

NOVOSTI

Že v prejšnji številki Šumca je bila objavljena slika naše referenčne sestre Suzane Vajd in **aparata za merjenje gleženjskega indeksa**. Aparat nam je podarilo podjetje **Lek d.d.**, član skupine Sanofi. Aparat je namenjen ugotavljanju prekrvavitve nog pri osebah, kjer utripov na stopalu ne tipamo. Meritve pri zdravih osebah nimajo diagnostične vrednosti in so komercialno zavajanje. Podjetje **TAB d.d.** pa nam je podarilo **aparat za 24-urno merjenje tlaka**. Vrsto aparata smo izbrali po nasvetu specialistov s klinike za hipertenzijo Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani, kjer take aparate že uporabljajo. Ker so v mežiški dolini bolezn srca in ožilja ter zapleti zelo pogosti, bo to pripomoglo k večji urejenosti tlaka in zmanjšanju števila zapletov. Za aparat je zadolžena naša referenčna sestra, odčitavanje rezultatov pa opravljam sama. Za nakup se podjetju TAB d.d. iskreno zahvaljujem.

Pravni nasvet odvetniške pisarne

ODŠKODNINE

Današnja tema je namenjena odškodninam in odškodninskim zahtevkom, predvsem iz razloga, ker mnogo ljudi še vedno misli, da so do odškodnine upravičeni le v primeru, ko se jim pripeti prometna nesreča, za katero niso krivi sami, in ko se poškodujejo ob padcu in kakšni drugi nezgodi in imajo sklenjeno nezgodo zavarovanje.

Takšno stališče je popolnoma zmotno, saj nam odškodnina pripada tudi v drugih primerih in tudi, ko mogoče sami nimamo sklenjenega zavarovanja.

O odškodnini nam ob nezgodi nikoli nihče nič ne pove, zato je dobro, da se znamo sami obrniti na prave ljudi, ko se nam kaj zgodi, oziroma, da smo o tem obveščeni že prej, saj imamo v trenutku nezgode ali pa tudi po njem veliko težav z vsem drugim.

Odškodnino lahko tako zahtevamo bodisi od naše zavarovalnice, bodisi od posameznika, ki je za nesrečo odgovoren, od delodajalca, kjer se je nesreča pripetila, ali od zavarovalnice, kjer imajo krivci za nesrečo svojo odgovornost zavarovano.

Pa pogledjmo življenjske situacije, v katerih smo upravičeni do odškodnine, in od koga jo lahko zahtevamo:

Prometne nesreče:

V prometnih nezgodah smo kot vozniki osebnega avtomobila vedno zavarovani, poleg nas pa so zavarovani tudi potniki v vozilu.

V kolikor za prometno nezgodo nismo odgovorni sami, lahko tako mi kot voznik, kot tudi naši sopotniki zavarovanje črpamo iz zavarovanja vozila, ki je povzročilo prometno nezgodo. Poleg povračila materialne škode dobimo povrnjeno tudi nematerialno škodo, škodo za telesne bolečine, nevšečnosti med zdravljenjem, izgubljen dobiček, ker nismo mogli v službo in za strah, ki smo ga pretrpeli zaradi same nezgode. Povrnjene pa dobimo tudi stroške poti na razna zdravljenja.

V kolikor pa smo nesrečo povzročili

sami, se odškodnina črpa iz našega zavarovanja, pri tem pa edino nismo upravičeni do odškodnine za strah, imamo pa vsa prej naštetja upravičenja do povračil. Naši sopotniki pa lahko uveljavljajo popolnoma enako, kot če je za nesrečo dogovoren nekdo tretji.

V primeru, da je do nezgode prišlo iz razloga alkoholiziranosti voznika, zavarovalnica zahteva povračila odškodnin, ki jih je izplačala od voznika, sicer pa celotno odškodnino zavarovalnica pokrije iz avtomobilskega zavarovanja.

Delovne nezgode:

V primeru, da ste se poškodovali na delovnem mestu, na službenem potovanju ali pa preprosto zato, ker ni bilo ustrezno poskrbljeno za varnost pri delu, ste upravičeni do primerne denarne odškodnine, ki vam bo nadomestila premoženjsko in nepremoženjsko škodo, nastalo kot posledica nesreče pri delu ali na delovnem mestu.

Ne glede na vašo sokrivdo delodajalec objektivno odgovarja za vašo varnost pri opravljanju dela in se tako vaša odškodnina lahko zmanjša le za del, za katerega odgovarjate sami, torej za vašo sokrivdo, za preostalo pa še vedno odgovarja delodajalec. Tudi v tem primeru imate pravico do nadomestila za strah, bolečine in druge telesne nevšečnosti, kot tudi za stroške, ki so nastali zaradi samega zdravljenja.

Smrt bližnjih:

V primeru smrti bližnjih lahko starši, otroci, partner, brati ali sestre uveljavljajo odškodnino zaradi smrti bližnjega od delodajalca oz. zavarovalnice, pri kateri ima delodajalec zavarovano odgovornost, v kolikor se je delavec smrtno ponesrečil.

Prav tako lahko odškodnino zahtevamo tudi v primeru smrtne prometne nesreče od zavarovalnice kjer je bil zavarovan avtomobil, ki je prometno nesrečo povzročil. Odškodnina za smrt bližnjega je predvsem nadomestilo pomanjkanja

preživljanja in duševnih bolečin, ki jih bližnji sorodnik doživi ob smrti svojega družinskega člana.

Nezgoda na javnem ali zasebnem prostoru:

V kolikor se poškodujete na javnem prostoru, javni prireditvi, poledenem pločniku, stopniščih, javnih ustanovah itd., ste prav tako upravičeni do odškodnine, pomembno je le, od koga jo uveljavljati. V naštetih primerih je zlasti pomembno, kdo je lastnik površin, na katerih je do nezgode prišlo, ter ali je nezgoda posledica tega, ker ni bilo primerno poskrbljeno za varnost, ali je posledica lastnih napak.

V vseh primerih odgovarja lastnik zasebnih ali javnih površin, če je do nezgode prišlo zaradi nevarnih predmetov ali drugih okoliščin, ki bi jih moral lastnik zaradi varnosti odpraviti. Odškodnino lahko tako zahtevamo neposredno od lastnika ali od njegove zavarovalnice.

Poleg naštetih primerov so še mnogi drugi specifični primeri, v katerih je možno uveljavljanje odškodnine, a vedno in za vse primere zavarovalnice nimajo vnaprej pripravljenih obrazcev, na podlagi katerih lahko skupaj z dokazili uveljavljate odškodnino.

Predvsem pa je pri uveljavljanju odškodnine pomembno, da je v primerih obsežnejših poškodb, požarov in hudih prometnih nesreč dobro imeti nasvet strokovnjaka, kolikšna odškodnina se lahko v danem primeru pričakuje. Pogosto se namreč zgodi, da se oškodovanci zatečejo k raznim odškodninskim družbam, ki pobirajo visoke provizije, in tako ostane oškodovancem prenizka odškodnina, ali pa prejmejo prenizko odškodnino enostavno zato, ker jim takšno ponudi zavarovalnica, sami pa ne vedo, kolikšna odškodnina bi bila zares primerna.

Odvetnica **Janja Podričnik**

DOMEN VREŠ

član slovenske ekipe na 56. Mednarodni matematični olimpijadi na Tajskem in 9. srednjeevropski matematični olimpijadi, ki je potekala v Sloveniji

V PRIHODNOSTI IMA IME DOMEN VREŠ VELIKE MOŽNOSTI, DA POSTANE ŠIRŠE ZNANO. FANT, KI GA NOSI, NAMREČ DOSEGA ODLIČNE REZULTATE NA PODROČJU MATEMATIKE DOMA IN DALEČ OKOLI DOMA IN DOMOVINE.

In kdo je ta fant danes?

Trenutno sem star 17 let in obiskujem 3. letnik splošne gimnazije na Ravnah na Koroškem. Poleg matematike se na šoli ukvarjam še z debato, prav tako pa pri OK Mežica treniram odbojko. V prostem času (kolikor ga mi še ostane) pa si rad ogledam kakšen dober film ali pa kak športni dogodek, največkrat nogometno tekmo po TV-ju, posedim malo pred računalnikom ter seveda tudi poklepetam s prijatelji.

Domen, iskrene čestitke za tvoje uspehe na matematičnih tekmovanjih.

Verjetno se ne začne kar z olimpijado, kajne?

Najlepša hvala. Ne, res je treba iti postopoma. Pri meni se je pravzaprav vse skupaj začelo že v 9. razredu osnovne šole. In tu gre tudi ena velika zahvala Nataši Podojsteršek, moji takratni mentorici, ki me je s svojim prizadevanjem in delom tudi nekako navdušila, da sem se začel še malo bolj ukvarjati z matematiko. Potem pa je prišla gimnazija in v 1. letniku je moja zdajšnja razredničarka in profesorica matematike, Darinka Furman, predlagala, da bi se udeležil priprav za matematično olimpijado, ki so potekale v Ljubljani. In tako sem se takrat udeležil 12 predavanj, ki so trajala vsako po 4 ure in so bila razporejena čez celo šolsko leto, ter se udeležil 3 izbirnih testov predvsem z namenom pridobiti izkušnje za vnaprej, saj sem se nekako zavedal, da takrat v konkurenci od 1. do 4. letnika še

nimam možnosti za uvrstitev v olimpijsko ekipo. Lansko šolsko leto pa se mi je s pomočjo ravno teh prepotrebnih izkušenj in novih 12 predavanj po 3 izbirnih testih in državnem tekmovanju uspelo uvrstiti med 6 najboljših v Sloveniji ter tako v ekipi za Mednarodno ter Srednjeevropsko matematično olimpijado. Zato gre pa zahvala tudi moji mami, profesorici matematike na ravenski gimnaziji, ki mi je vseskozi stala ob strani ter mi pomagala po svojih najboljših močeh.

Kdo je sestavljal slovensko ekipo, na 56. Matematični olimpijadi na Tajskem, v mestu Chiang Mai?

Ekipa je bila sestavljena iz 6 tekmovalcev iz vse Slovenije ter vodje ekipe in pomočnika vodje, ki sta bila profesor matematike na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani ter študent matematike na Fakulteti za matematiko v Ljubljani. Velja

pa tu omeniti poseben dosežek naše gimnazije, saj je dala kar tretjino tekmovalcev iz slovenske ekipe. Poleg mene se je namreč v ekipo uvrstil še Luka Lodrant s Prevalj. Poleg naju pa so v ekipi bili še Amadej Kristjan Kocbek z 2. gimnazije Maribor, Jakob Jurij Snoj z Gimnazije Novo mesto, Lenart Treven s Škofijske gimnazije v Ljubljani ter David Popovič z Gimnazije Bežigrad.

Koliko ekip je sodelovalo in od kod?

Sodelovalo je 100 ekip s celega sveta.

Kako je potekala olimpijada – ste samo računali, ali ste imeli priložnost spoznati tudi deželo in njene ljudi?

Samo tekmovalstvo je trajalo 2 dni, vsak dan po 4 ure in pol, tam pa smo bili kar 8 dni, torej smo imeli tudi ogromno časa za spoznavanje Tajске. V samem sklopu olimpijade sta bili tudi organizirani 2 ekskurziji po Chiang Maiu. Prav tako pa je bilo tudi v hotelu, v katerem smo prebivali, ogromno ljudi, saj je že, na primer, vsaka država imela svojega vodiča. Tako je prišlo tudi do novih poznanstev z ljudmi iz različnih držav, tudi s Tajci, ki so zelo prijazni ljudje in zmeraj voljni priskočiti na pomoč.

Naletela sem na naloge, ki ste jih vi briljantno rešili, večini, ki smo imeli matematiko v srednji šoli sicer radi, pa je ob misli, da bi se jih bilo treba lotiti, postalo neprijetno ... Poklon in vprašanje, ali vi, vrhunski tekmovalci, v reševanju teh nalog vedno samo uživajte?

Te naloge predstavljajo nek izziv, saj to niso klasične naloge z nekimi težkimi in dolgimi računi, kot veliko kdo zmotno misli. Tu je računanje še najmanj pomembno, najpomembnejša je sama ideja, kako se naloge lotiti in jo rešiti. Velikokrat je potrebno stvari dokazovati in podobno. Je pa res, da so naloge z mednarodne olimpijade res težke in tudi med letom na pripravah ter na izbirnih testih rešujemo lažje naloge. V veselje mi je, ko vidim, da mi je neko tako nalogo uspelo rešiti, tako, da ob olimpijskih nalogah nekoliko manj uživam, saj so težko rešljive.

Drugi tekmovalni dan, v soboto, 11. julija, ste morali v štirih urah in pol rešiti tri probleme, katerih besedila so bila, seveda, napisana v angleščini, Se spomniš, si v danem času rešil vse probleme ali je bil kateri preproblematičen?

Najprej naj povem, da smo poleg v angleščini dobili naloge tudi v slovenščini, saj vodje ekip te naloge pred tekmovalstvom prevedejo v jezike svojih ekip, tako, da so si tu vse ekipe enakovredne. Drugače je pa tako, da sta 3. in 6. naloga (torej 3. naloga vsakega dneva) za Slovence že po pravilu kar nerešljivi, saj sta najtežji med vsemi. Najlažji sta 1. in 4. (1. iz vsakega dneva), ki pa sta še vedno zelo težki. In pri teh 2 nalogah sem osvojil tudi vse moje točke letos, torej 4 pri 1. in 2 pri 4. O težavnosti teh nalog pa pove že dovolj to, da sem si za cilj zadal, da rešim 1. in 4., torej da pri vsaki dobim 7 točk in če bi mi to uspelo izpolniti, bi imel že bronasto medaljo.

Konec avgusta si se kot član slovenske ekipe udeležil tudi 9. srednjeevropske matematične olimpijade v Kopru in si kot posameznik dosegel bron. Lahko tekmovalstvo primerjaš s Tajskim?

Glavna razlika je predvsem v tem, da tu sodeluje zgolj 10 držav in da so naloge namesto po težavnosti razvrščene po področjih, prav tako pa so nekoliko lažje. Lažja pa je bila tudi komunikacija z ljudmi, saj smo lahko govorili slovensko, medtem ko na Tajskem nekateri domačini niso razumeli niti dobro angleško. Drugače moram pa tu še povedati, da bron na olimpijadi ne pomeni tudi 3. mesta, kot je veliko kdo mislil, ampak mislim da sem bil uvrščen nekje okrog 30. mesta, saj tu posamezne medalje ne prejme zgolj 1 tekmovalec.

Na Tajskem ste člani ekipe naloge reševali individualno, vaše točke so se seštele in skupaj ste bili zelo uspešni. V Kopru je bilo en dan tudi tako, en dan pa ste naloge reševali skupno, kot ekipa. Kako ste se

poenotili, če je prišlo do različnih zamisli za reševanje problemov?

Tu smo kot ekipa prejeli 8 nalog, prav tako razvrščene po področjih, in tako je pač vsak tekmovalec najprej šel reševati področje, ki mu najbolj leži. Potem, ko se je komu zataknilo, so mu priskočili na pomoč tudi ostali člani. Različne zamisli pa so bile celo prednost in ne problem, saj smo ideje kar uspešno združevali ter tako tudi rešili kakšno nalogo.

Se tudi v tem šolskem letu obetajo dogodki tekmovalnega značaja?

Seveda. Znova nameravam obiskati priprave ter se udeležiti 3 izbirnih testov ter državnega tekmovalstva, na podlagi česar se dela izbor za obe slovenski ekipi. In tako upam, da se mi znova uspe uvrstiti tako na mednarodno olimpijado, ki bo drugo leto v Hong Kongu, kot tudi srednjeevropsko olimpijado, ki bo v Avstriji.

Je ob takem znanju in predanosti računanju izbira študija samoumevna, ali vendarle lahko pride v poštev tudi kaj drugega kot matematika?

Pravzaprav o samem študiju še nisem kaj dosti razmišljal. Verjetno bo nekaj povezanega z matematiko, vendar puščam zaenkrat odprte tudi še druge možnosti.

Tvoja mentorica je kar tvoja mama, Simona Vreš, profesorica matematike na Gimnaziji Ravne. Se že dogaja, da jo tudi ti kdaj o čem poučiš, ali še sledi tvojemu tempu?

Na teh pripravah se obravnava veliko stvari, ki se v sami srednji šoli ne obravnavajo, tako da se tudi včasih zgodi, da ji jaz razložim kakšno rešitev oz. povem kakšno novo stvar.

Tudi v imenu uredniškega odbora Šumca iskrene čestitke za izjemne uspehe, ki naj se samo še seštevajo, množijo, kvadrirajo, kubirajo ...

Jerneja Vertačnik

V svetišču življenja V OSRČJU AZIJSKE KRALJEVINE

Dragi bralec, draga bralka. Sicer nisem večča v pisanju potopisov, ta literarna zvrst mi je celo malce tuja, in tokratni izziv sem sprejela z nekakšnim strahospoštovanjem. Predvsem pred ustvarjalo stisko, kako ubesediti nekaj, česar sicer ni mogoče niti izreči. Najdragocenejši del poti, kamor koli se odpraviš, je namreč v občutkih, čustvih in doživetjih, v tisti zgodbi, ki se zapisuje v tebi samem in je enkratna, neponovljiva, samo tvoja. Ker bi se lahko moje pripovedovanje razlezlo čez nekaj številčk vašega časopisa, sem izbrala le nekaj drobec, ki so morda najbolj zaznamovali mojo pot po Tajski, ki sem jo obiskala konec junija, že v pregovorno najbolj neprimernem času, ko se prijetna klima počasi prevesi v hurikansko monsunsko obdobje z obilico padavin in drugimi nevšečnostmi. A vse je ostalo le pri napovedih – resničnemu vrhuncu sem najverjetneje že pobegnila –; doživela sem namreč zgolj en monsunski naliv, ki me je premočil še globlje kot do kosti, a takrat nič ni bilo bolj na mestu kot topel poletni dež sredi razbeljenega dne; bil je sproščujoč in osvobajajoč za od vročine pod tajskim soncem in neustavljive energije te rajske dežele

razgreto dušo in telo.

Torej, Tajska – *sawatdeeka!* (op.: tajski pozdrav)

Mesto z najdaljšim imenom na svetu

Moj prvi postanek v deželi sonca, templjev in peščenih plaž je bila njena prestolnica. Bangkok. Dih jemajočemu mestu pravijo tudi 'mesto angelov' in je kot nekakšen talilni lonec živahnih barv, opojnih in manj opojnih vonjav, pridušenih vriskov, glasne glasbe, razlivajočih se zvokov gostega prometa. Že skoraj kot prostran gozd z drevesi je posejan s stolpniciami, ki se vijejo daleč v globino neba, kar kaže na neustavljiv urbani razvoj mesta, ki sicer skupaj z obrobniimi predeli šteje kar okoli 14 milijonov duš. Po tej plati seveda Bangkok ni nič posebnega, saj na obličju zemeljske oble kar mrgoli podobnih mest, da pa je ta 'azijski New York', kot sem ga poimenovala ob svojem prvem vtisu, ko sem stopila iz taksija na eno od ulic, nagnetenih z najrazličnejšimi prevoznimi sredstvi, hitečimi ljudmi in različnimi stavbami, res nekaj, kar ti vzame dih, pa je njegova temeljna povezanost z religioznim življenjem, ki

mestu daje svojevrsten utrip.

Med svetlikajočimi se stolpniciami, trgovskimi centri, mondenimi hoteli in pregrešno dragimi butikami imajo pod bangkoškim soncem dom najrazličnejši templji, na katere lahko naletimo skoraj na vsakem koraku. Z njimi Bangkok ohranja pridih spiritualnega, nadzemeljskega in svetega, in ljudje, ki v neusmiljenem tempu dan za dnem lovijo izmuzljive in dragocene trenutke, sredi vrveža prometa, kričečih reklamnih panojev in vseh drugih vab, ki ji bombardirajo z vseh strani, se ob postanku v templju ali ob kipcu znajdejo v posvečenem prostoru spokojnosti. Kot v nekakšni oazi sredi neobvladljivega vrtinca in kaosa življenja lahko za trenutek zaprejo oči in si tako izborijo svoj kos svobode in tišine, pozabijo na hrup zunanjega sveta misli posvetijo tistemu, v kar resnično in iskreno verujejo. Eden od takšnih kotičkov pobega je gotovo Erawan, svetišče indijskega boga Brahme, sicer odgovornega za stvarjenje sveta, v katerem je dober mesec po mojem prihodu odjeknila bombna eksplozija. Svetišče stoji na križišču izjemno prometne ulice, za njim pa se bohoti minimalistična izložba pregreš-

Znamenita Buddhova glava, ujeta med korenine

Veličastni ostanki starodavnega mesta Ayutthaya

Plesalke pred svetiščem Erawan

Svetišče boga Brahme Erawan

Tajska princesa Maha Chakri Sirindhorn

no dragih modnih kreacij s srebrnim napisom Alexander McQueen. Mimo zemeljskega bivališča boga Brahme sem se prvih nekaj dni mojega bivanja v Bangkoku sprehodila nekajkrat na dan, saj se je v neposredni bližini nahajal hotel, kjer sem imela službene obveznosti, in tako sem svetišče že nekako privzela za svoj sveti prostor, ki je že ob ranem jutru zaživel v vsej svoji neizmerni energiji, ki se je vrtinčila in stopnjevala pozno v noč. Že daleč stran od templja se začne viti opojna sled vonjav kadila, slišijo se glasba, ki spremlja osupljivi ples plesalk, in klici ženic, ki prodajajo cvetje in dišeče palčke, ki jih v zameno za uresničeno željo ljudje poklanjajo bogu. Ob templju celo prodajajo loterijske srečke, saj številni upajo, da jim bo daritev Brahmi vsaj malce odebelila denarnico. Zanimive so okoliščine nastanka svetišča, in sicer se je vse začelo z verigo nesreč in smrti, ki so zgodile med gradnjo hotela Erawan, vse pa naj bi se dogajalo zato, ker se je gradnja začela na neugoden datum, zato je eden od duhovnikov naznanil, da ta prostor potrebuje božansko silo, ki ga bo očistila vsega nakopičenega zla. Tako je leta 1956 prestol v tem predelu mesta zasedel Brahma, kjer kraljuje še danes. Svetišče je razmeroma mlado, kot tudi množica drugih, ki so zrastle predvsem ob nakupovalnih središčih – slednje je vsekakor ena od potez potrošniško naravnane družbe, ki v promociji svetega vidijo tudi odlično priložnost za zaslužek.

Večina Tajcev je budistov, a, kot kaže že svetišče Erawan, so na prestole božanskega panteona velikodušno sprejeli tudi množico drugih bogov,

ki so jih večinoma prevzeli iz indijske religijske tradicije, med katerimi so najpomembnejši Brahma, Indra in Višnu. Res pa je, da je Buddha, sicer indijski princ Siddharta Gautama, vsekakor tisti, ki poleg princeze Maha Chakri Sirindhorn nesluteno prednjači v številu svetih prostorov, ki jih zaseda. Celotna država je prežeta predvsem s kultom Buddhe in kultom princeze – njen prijazen nasmešek kraljuje malodane v središču vsakega krožnega križišča, na hitrih cestah, v hotelih, trgovinah, na ulicah in v ali pred domovanji Tajcev. Sama sem imela to čast, da sem lahko en dan preživela v družbi tajske princeze, razsežnosti in pomembnosti česar pa se nisem zavedala vse dotlej, ko se je ves kaos na ulicah skorajda ustavil, ko se je do hotela, kamor me je privedla službena pot, peljalo njeno veličanstvo. Dan s princeso je bil sicer precej naporen zaradi številnih protokolarnih zapovedi, glede katerih smo narodi brez vladavine kraljevega žezla precej neuki, in številnih preventivnih pregledov stanja zdravja, preden smo vstopili v sobo in vdihnili isti zrak kot princesa, a moram priznati, da se je vsekakor izplačalo – za slastno tradicionalno večerjo s princeso ob ogledu fascinantne tradicionalne tajske plesne drame *khon*. Ta je znana po bujnih pisanih oblačilih in umetno izdelanih maskah; večinoma jo uprizarjajo zgolj na kraljevih dvorih, snov pa večinoma črpa iz znamenitega indijskega epa Ramayana (tajske Ramakien), ki je postal nacionalni ep tudi na Tajskem, in sicer po zaslugi tajskega kralja Rame I (1782–1809), ki so ga herojske avanture princa Rame tako prevzele, da je bogato dogajanje v

sosednji Indiji postavil v kontekst lastne dežele. Osupljive slikarske stvaritve, na katerih je upodobljena junaška zgodba neustrašnega heroja, so na ogled v Templju Smaragdnega Buddhe (Wat Phra Kaew), ki velja za enega najbolj svetih templjev v deželi. Smaragdni Buddha ima, tako kot sicer vsi preostali kipci, status svetosti, slednji pa ima malodane že skoraj status nedotakljivosti – dotakniti se ga namreč sme le tajski kralj. Kipec naj bi našli v enem od templjev na severu države, ki ga je opustošilo divjanje strele – ko so ga odkrili, je bil odet v rjavo glino, ki se je odkrnila na konici nosu, kjer se je zableščela globoka smaragdna barva in pokazala resnično naravo svete podobe.

Izjemen tempeljski kompleks v Bangkoku je tudi Tempelj Ležečega Buddhe (Wat Pho), ki slavi predvsem po, kot nakazuje že samo ime, ogromnem pozlačenem kipcu ležečega Buddhe, ki meri toliko, da ga je težko zaobjeti z enim samim pogledom – veličastnih 46 metrov. S to nedoumljivo velikostjo je ta kipec tudi največji kip Buddhe na Tajskem. Sicer pa je ta sveti prostor napolnjen še z množicami drugih kipcev in podob Buddhe – naj bi jih bilo celo prek 1000 – ter budističnih stup (tajske *chedi*), ki so pravi umetniški artefakti, izrezljani do najmanjše podrobnosti. Wat Pho je tudi mesto izvora znamenite tajske masaže, saj je bila tu ena od prvih šol te priljubljene veščine, ki pa je del prostora za tradicionalno medicino še danes.

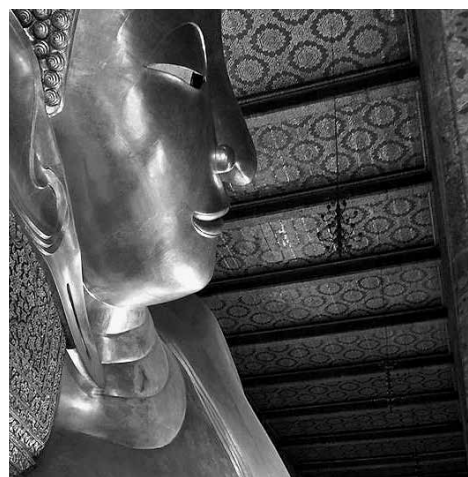
Dve ulici, po katerih se nedvomno morate sprehoditi, če vas pot ponese v Bangkok, pa sta Kitajska četrt (China Town) in Ulica Khaosan (Khaosan

Pozlačeni kipci Buddhé v Wat Pho

Wat Pho

46-metrski kip Buddhé, največji na Tajskem

Road). Če ste se že potepali po kakšni Kitajski četrti v katerem drugem večjem mestu, vam morda kitajski utrip ne bo prinesel kakšnega posebno novega doživetja, za novince pa je poleg čuda stvari, ki jih prodajajo v nepredstavljenih količinah in po bizarnih cenah, obisk tega predela tudi izjemno gurmansko doživetje. Tudi ta predel je ovit v vonjave t. i. *street fooda* (ulične hrane), ki je izjemno priljubljen v vsej deželi – teža denarnice ne postane kaj manjša, če svoje želodce potešite s specialitetami tajske kuhinje (jaz osebno prisegam na *pad thai*, riževe rezance z gambri in jajci), pripravljene na ulici, kjer za osvežitev ponujajo tudi najrazličnejše sezonsko sadje, od ananasa, granatnega jabolka, papaje, šopov sladkih banan, do bodičastega duriana. Pri omembi tega eksotičnega posladka ne morem mimo hišnega reda v večini hotelov, v katerih sem prenočevala – kot glavni prepovedi sta bila izpostavljena nošnja tega sadeža v sobo in prihod s prostitutko. Nesrečni durian se je na črni listi znašel zaradi svojega vonja. Tisti z občutljivim nosom pravijo, da zaudarja kot košara najbolj smrdljivih nogavic, kar si jih je mogoče zamisliti, zabojnik gnilega sadja in mrhovina – v kombinaciji, seveda. Potemtakem je prepoved morda res na mestu. In res lahko na ulicah Bangkoka kaj hitro zaznate, da se boste lahko nekje v bližini okrepčali z durianom.

Ena od znamenitih bangkoških ulic je tudi Khaosan Road. Pravijo, da če nisi izkusil vsaj nekaj ur nočnega življenja v Bangkoku, je, kot da mesta sploh ne bi obiskal. Hja, drži, bi lahko rekli – Tajska je država z izjemno zgodovino in

kulturo, poleg tega pa ne moremo mimo dejstva, da velja za enega od najbolj žurerskih koščkov sveta. Če je v vas vsaj malo hedonista, je greh, da po napornih vročih dneh nabiranja duhovne hrane na tisočletnih drobcih človeške civilizacije ne pokukate v pestro nočno dogajanje, bodisi v Bangkoku bodisi v katerem koli drugem tajskem mestu. Vrhunec nočnega življenja v Bangkoku je Khaosan Road, ki je vsekakor eno od prizorišč, ki ga je težko zapustiti pred pol šesto uro zjutraj. Ulica že podnevi daje vtis, kot da se kar šibi pod težo barov, restavracij, trgovin, ljudi in stojnic z najrazličnejšimi vabami za denarnice turistov. Na njej se kot v divjem morskem valu stapljajo bučna glasba, zvončkljanje, škripanje, trki kozarcev, vzkliki, smeh in – življenje. Tu res vre, kipi in poka od življenja, od katerega v hipu postane omamljena sleherna celica človeškega telesa. Na vsak korak in pol te ogovorijo prijazni in nasmejani Tajci, ki te vabijo v svoje butike, kjer ti na mah sešijejo suknjič iz zadnje, še vroče kolekcije velikanov modne industrije, kot sta Hugo Boss ali Giorgio Armani, punce iz Malezije s pisanimi kapami veselo prodajajo pojoče lesene žabe, s stojnice na drugi strani ulice te že vabi drug prodajalec, ki ti ponuja vse, kar si je sploh mogoče zamisliti – od pečenih škorpionov, ščurkov, črvov na palici, selfie stickov, laserjev, cigaretnic, vžigalnikov, oblačil, vse do lesenih okrasnih penisov in takšnih ali drugačnih glav ali kipcev Buddhé, smejočih se, resnih, ležečih, sedečih, stoječih, pozlačenih, kovinskih, plastičnih, obilnih, sestradanih ... In seveda veselo pričakujejo, da se boš vsaj nekaj časa pogajal za znižanje

že tako precej nizke vrednosti. A prva stvar, ki sem jo opazila, ko sem z letala stopila na vroča tajska tla, je bil velik plakat z opozorilom, ki je delovalo precej resno, namreč – pokažite spoštovanje in ne kupujte (in prodajajte) glav Buddhé! Slednje me je izjemno navdušilo, saj je zlorabljanje budizma in njegovega začetnika v komercialne namene po vsem svetu še posebej danes postalo šokantno bizarno. A prav tu se pojavi razkorak med zapovedano in pričakovano religijsko vrednoto, ki temelji na spoštovanju do vrhovnega, in vsakdanjo realnostjo, v kateri posameznik, tudi če si to še tako želi, zavaljo nuje po vsaj približno dostojnem prebitju skozi sleherni vsakdan te pač ne more vselej upoštevati.

Ta drobec vtisov o Bangkoku zaključujem s tistim, na kar namiguje že sam naslov in o čemer še ni tekla beseda – ime mesta Bangkok. Vsem znano in uveljavljeno ime je sicer sestavljeno iz ne preveč visokega pravljničnega števila črk, njegovo pravo ime pa sestoji iz kar 168 črk! in se v tajščini glasi takole: »*Krung Thep Mahanakhon Amon Rattanakosin Mahinthara Ayuthaya Mahadilok Phop Noppharat Ratchathani Burirom Udomratchaniwet Mahasathan Amon Piman Awatan Sathit Sakkathattiya Witsanukam Prasit*«. Pri tem je fascinantno, da že samo ime mesta izjemno dobro opiše, kaj mesto je, kar pa se v slovenščini glasi:

»Mesto angelov, véliko mesto, bivališče smaragdne Buddhé, nepremagljivo mesto boga Indre, veličastna prestolni-

ca sveta, obdarjena z devetimi dragocnimi dragulji, srečno mesto, obdano z velikansko kraljevo palačo, ki je podobna nebesnemu bivališču, ki mu vlada reinkarnacija boga, mesto, ki ga je podaril bog Indra, zgradil pa ga je Višnukarn.«

Če boste ob morebitnem odhodu v Bangkok prijatelju povedali izvirno ime mesta, bo nedvomno pomislil, da se šalite – ali da potujete vsaj na drug planet. Ime je osupljivo, ker se, ko ga izrečemo, zdi, da noben opis Bangkoka ni več potreben. Ker – to resnično je Bangkok.

Osupljivi potep skozi čas – Ayutthaya

Ker se z azijskimi filozofijami in religijami ukvarjam že precejšen del svojega študija, me je Tajska zanimala predvsem po tej plati, zato je bila zame eden od vrhuncev mojega obiska pokrajina, ki se nahaja severno od Bangkoka, predvsem pa znamenito mesto Ayutthaya, do burmanskega vdora glavno mesto kraljevine Ayutthaya, ki zaseda mesto na seznamu Unescove svetovne dediščine. Danes so ruševine nekdanjega veličastnega mesta s številnimi *wati* (templji) in kipi Buddhe zgodovinski park, v katerem sem imela nepopisen občutek, kot da se sprehajam po skrajno osupljivem, skoraj nerealnem prostoru v kateri od oddaj na televizijskem programu National Geographic. Del parka je tudi najverjetneje ena od najbolj reprezentativnih, ikoničnih podob Tajske, že skorajda njen simbol, ovekovečen na številnih razglednicah, turističnih vodnikih in počitniških ponudbah za Tajsko – Buddhova glava, ukleščena v mogočne korenine drevesa. Izjemno odkritje

glave je bilo posledica restavratorskih del po opustošenju mesta, še danes pa strokovnjaki ne morejo z gotovostjo potrditi, kaj je botrovalo temu, da se je zapletla med korenine. Potrdili so, da je pripadala kipcu v enem od glavnih svetišč in da jo je eden od roparjev želel odstraniti, a je ni mogel spraviti čez visoki zid, zato jo je pustil ob vznožju drevesa, kjer se je počasi spojila z njim.

Peščene plaže, kitajske palčice, gora opic

Eden od krajev, ki me je najbolj prevzel, je skrit na zahodni obali Tajske, kamor sem se odpravila z vlakom. Ti so v primerjavi s tistimi v Indiji precej manj stresna izkušnja. So na pol prazni – Tajci in turisti namreč raje potujejo s kričeče obarvanimi avtobusi, ki so hitrejši in udobnejši –, tu in tam je vstopil kakšen potnik, skupina menihov ali prodajalec pijače in različnih dobrot. Vožnja z vlakom, čeprav imajo nekajurne zamude, je vsekakor zelo dragocena izkušnja, saj imaš tako možnost videti popolnoma drugačne obraze pokrajine, predvsem obrobja mest in podeželje. Siromašne, majave kolibe, zbite iz nekaj desk, a obvezno s klimo in sliko njenega veličanstva, zapuščene tovarne, velika gradbišča, kjer delavci pri 40 stopinjah in več izčrpani počivajo pod strganim kosom platna, živo zelena riževa polja, bujne gozdove in roje najrazličnejših žuželk, zvoki katerih se izgubljajo ob monotonem topotanju vlaka, ki ziblje v sladkoben dremež. Sicer pa je ponudba prevoznih sredstev na Tajskem zelo pestra – taksiji so udobni, čisti in cenovno najugodnejši, nikakor pa ne smete zamuditi vožnje s *tuk-tukom*

(*rikšo*) – nekateri od njih s pretirano paleto najrazličnejših barv in serijo utripajočih luči bolj kot na vozilo, ki te zjutraj pripelje v službo, spominjajo na kakšen potujoči cirkus.

V tem predelu sem najprej obiskala mesto Hua Hin, ki si je svoj sloves pridobilo kot poletna rezidenca kralja Rame VI in pozneje Rame VII ter še danes velja za priljubljeno mesto oddiha pripadnikov kraljeve družine. Poleg tega živahen utrip mesta privlači številne turiste z vsega sveta, ki se vse pogostejše odločajo za ureditev svojega stalnega pribežališča – namreč, veliko lokalov, domov, trgovin je v lasti predvsem Evropejcev, saj je nakup nepremičnice neprimerljivo bolj dostopen kot v našem delu sveta. Del Hua Hina je sanjska, prostrana peščena plaža s palmami, ležečimi kokosi ter hoteli, ki se vrstijo ob njenem robu kot vrsta kositrnih vojakov, na njenem drugem robu pa se odpira neskončen ocean. Ker sem ta kraj raziskovala v obdobju, ko ni turistične sezone, je na plažo le tu in tam zatavala kakšna človeška duša, sicer pa sem imela ta privilegij, da jo užijem v njeni samotnosti. Radovednost me je po razbeljenem belem pesku gnala na samrt, ki je bil na začetku varljivo blizu, a se je po dobri uri hoje zdel še vedno zelo daleč. Po dobrih treh urah sklenja v podplatih sem prispela na konico plaže, ki je del vasi Khao Takiab, kjer se je bohotal istoimenski hrib, imenovan tudi Chopsticks Hill (Hrib kitajskih palčic), s katerega se je že od daleč bleščal velik pozlačeni kip Buddhe, visok 'komaj' 20 metrov, a v primerjavi z vsemi 'velikani', ki se jim videla, me višina tega niti ni tako presenetila. Že nekje s sredine

hriba se je odpiral čudovit pogled na obalo in prostrano morje, ko pa sem se povzela še višje, me je poleg bujnega in eksotičnega rastlinja presenetilo še nekaj druga. Hrib namreč ni bil tako sorazmerno nizek in majhen, ampak se je razširil še daleč v notranjost obale, kjer sem šele uvidela pomen njegovega drugega poimenovanja, Monkey mountain, torej Gora opic. V kompleksu živahnega *wata* na vrhu in že na makadamski poti do njega je mrgolelo opic, ki so se lenobno sprehajale okoli, se igrale, obešale po kipcih, prenašale mladiče z enega konca na drugega, se valjale po tleh ter grizljale obtolčena in rahlo načeta jabolka, ki so jim jih prinašali menihi. Za trenutek sem se počutila kot na kakšnem domačem kmečkem dvorišču, kjer se kaj hitro znajdeš sredi majhnega živalskega vrta piščancev, kokoši, psov in mačk. Presenetila pa me je njihova uvidevnost – na strmo stopnišče, ki je vodilo na vrh k *watu*, torej svetemu prostoru, nobene od njih ni zanesla pot. Morda je bilo to zgolj naključje, a vseeno mislim, da so opice tako spojene z okoljem, da so sčasoma usvojile tudi pravila, ki tam veljajo.

Okolico Hua Hina pa obdaja še en hrib, že v uvodu omenjeni Wat Khao Krailas, ki že od daleč daje vtis neobljudenosti, skrivnostnosti in čarobnosti. Že kamnite stopnice, posejane z uvelim cvetjem, so mi vzbudile popolnoma drugačne občutke kot tiste, ki so vodile do zloščenih svetišč, do katerih so se drenjale trume glasnih turistov. Hrib je bil posejan z *wati*, *chediji* in kipi Buddhe, do katerih pa ni vselej vodila utrjena kamnita pot, ampak se je bilo treba do njih prebiti skozi gosto rastje.

Na gori opic

Do nekaterih od njih pa ni vodila nobena steza, prepričana sem, da s tehničnim razlogom.

Med gostim grmičevjem je tu in tam zrasla kakšna majhna lesena koliba, ki je precej spominjala na hiško na drevesu, v kateri so prebivali menihi, kar pa sem zaznala le po oranžnih oblačilih, ki jih je obešene na pragu sušil topel veter. Poti, ki so me vodile na vrh, so me vmes popeljale do globokih, skrivnostnih tolmunov z lokvanji. Na hribu je vladala neka nenavadna spokojnost, edini zvok, ki je napolnjeval moja ušesa, je bila tišina, ki jo je tu in tam prebodel veter, ki je završal skozi line majhnih lesenih svetišč, v katerih so počivali stari kipci. Pred svetišči in templji so ležale stare, prašne, okrušene svete podobe, zarjaveli krožniki, ostanki cvetja, pisanih trakov in obrednih posodic. Vse to mi je vzbujalo občutek, kot da tod okoli pot že dolgo ni prinesla nikogar. Misteriozno vzdušje je še dodatno ustvaril dež, ki je začel rahlo pršeti. Vse na hribu je v meni prebudilo vzdušje oddaljenosti, osamljenosti, minljivosti in hkrati večnosti. In ta pristna, nepopisna spokojnost, utelešeni ideal budistične osamljenosti, me je presunila najgloblje od vseh doživetij. Na hribu sem se počutila kot v nekem drugem prostoru in času, ki ne pripada temu svetu, a vseeno, po nujni nekaterih zakonitosti, še vedno ostaja del njega. Na temu prostoru, nedotaknjemem od hrupa, vrveža in kaosa zunanjega sveta, ki pa se je pravzaprav dogajal le streljal do njega, a ga ni bilo moč zaznati, sem kot omamljena vsrkavala pahljačo vseh dražljajev sveta in življenja. Po

spustu s hriba sem, napolnjena z nekim nenavadnim mirom, ki ga nisem vajena, vedela le eno – to je resnično kraj, kamor se moram vsaj enkrat v življenju še vrniti.

In od tod pot v goste oblake. Kljub tišini, ki jo je na letalu tu in tam prebodel izčrpan vzdih kakšnega potnika, so vsi moji čutni organi neutrudno naplavljali drobce Tajske – v ušesih so mi odzvanjali: zvok pri vstopu v priljubljeni market 7-Eleven, ki je noč in dan kot pokvarjen kasetnik ponavljal eno in isto melodijo, neskončno dolgi zlogi v pozdravih prijaznih Tajcev, ki so za vsako ceno želeli nekaj tvoje pozornosti, na podplatih sem še vedno čutila žgoč asfalt, že v ranem jutru razbeljen od sonca, na golih ramenih val klime, ki me je predramil močnejše kot ledeno hladen tuš, v nosnicah so se mi vrtinčile daljne vonjave in v srcu mi je kipelo vso to življenje.

Ob pristanku na rodna tla sem zopet doumela, da s potovanja domov ne prineseš le 30 kilogramov umazanega perila, ampak gore spominov, ki jih je nemogoče stehtati – in pretehtati. In da kamorkoli greš, odneseš delček te dežele s sabo, tam pa, hočeš nočeš, pustiš tudi delček sebe, in pravzaprav nenehno čutiš nujo po tem, da se vrneš po nov drobce. In tako ostaja vez med tabo in nekim prostorom večna, trajna, nepretrgana. Vedno je čuden občutek, ko odhajaš. Malce grenak, a hkrati sladek. Ker veš, da se lahko vselej vračaš. Znova in znova.

Besedilo in fotografije:
Nina Petek

Na žurški ulici Khaosan ni pravil

MEŽIČARJI PO SVETU

Kaj, če bi tokrat ostali kar tam, kjer smo bili že prejšnjikrat. V Nemčiji. Po avtocesti bomo slabo uro potovali proti jugozahodu, iz zvezne dežele Porurje v zvezno deželo Severno Porenje Westfalija. Na reki Erft leži mesto, ki ga imenujejo Prestolnica energije in v njem živi par – oba Mežičarja, ki sta se prijazno odzvala povabilu za sodelovanje v naši rubriki.

I. P.

Kdo ste in kje živite?

Sem Ruža Kuzman (rojena Lamprecht) in živim z mojo družino - z možem Tonijem, tremi hčerkami in sedmimi vnuki v kraju Grevenbroich v Nemčiji.

Kako dolgo ste že tam in zakaj ste tja odšli?

V Nemčijo sem odšla za možem, ko je odšel v tujino iskat delo. Imela sva že hčerko Romano, ki je rojena v Slovenj Gradcu. Ona je sprva ostala pri moji mami, da si najprej jaz ogledam »tujino« in se naučim jezika. Čez pol leta, ko sva šla prvič na dopust, pa sva vzela hčerko zraven v Nemčijo. V tujini smo hoteli ostati le do tedaj, da bi morala hčerka v šolo. A stalno je prišlo kaj vmes, da se nismo vrnili, in tako je minilo že 44 let, kar sem od doma.

V čem se nov kraj in vaše zdajšnje življenje najbolj razlikujeta od tistega prej?

Od doma sem odšla z 21 leti in živim v Nemčiji že 2x več kot prej doma, tako da ne bi mogla reči, kaj se je na veliko spremenilo. Mož Toni je imel tu dva brata in sestro, pa smo se veliko družili in je bilo domotožje lažje prenašati. Rodili sta se nama še dve hčeri, pa še v službo sem hodila in tako so tekla leta.

Kaj vam je tam najbolj všeč?

Spoznala sva veliko ljudi, med njimi tudi prave prijatelje, ki so nama veliko pomagali, čeprav sva bila za njih tujca. Bila sva v kegljaškem klubu in smo se kar veliko družili, se lušno imeli in zabavali. Na žalost jih je precej umrlo, z ostalimi pa še obujamo lepe spomine. Tudi pokrajina je kar lepa, veliko je ravnine in industrije.

Kaj najbolj pogrešate?

Najbolj pogrešam domače – mamo,

ata, sestre – pač vso našo družino. Pa našo lepo Mežico, Peco in pokrajino.

Kako pogosto se vračate/prihajate na obisk v domovino?

Domov prihajamo 1x, 2x na leto. Ker je družina tudi v domovini velika, so stalno kaka praznovanja, ki se jih udeležimo. In dopust mora biti doma!

Kako vidite Mežico, ko pridete domov?

Ko sem 1971 odšla iz Mežice, je bila še bolj mala, sedaj se je pa kar povečala. Drugače ne morem kaj veliko povedati, ker smo bolj doma. Kolikor slišim, je bolj malo reči za mladino, da ne vejo, kaj bi počeli. Par reči je kar urejenih, nekatere stvari bo pa še treba. Posebno ceste – če se peljem proti mojemu domu na Lenartovi ulici, si mislim, da se od 1971, ko sem odšla od doma, ni veliko spremenilo. Se mi zdi, da je cesta hujša kot pa prej, ko še

ni bilo asfalta. Bo treba z županom kaj prediskutirati.

Šolo so zelo lepo uredili. Lani smo imeli razredno srečanje ob 50-letnici zaključka šole in smo si lahko vse ogledali – zunaj in znotraj. Lepo.

Živi blizu vas še kaj Slovencev/Korošcev? Se srečujete?

V Grevenbroichu živi nekaj Slovencev, tudi par Korošcev. Ne družimo se preveč; se poznamo in ko se srečamo, poklepetamo. Ni veliko časa, ko pa imam veliko družino in je treba pomagati pri varstvu vnukov, pa še kaj drugega. Večkrat se srečamo s svakom, da se kaj pogovorimo. Eden se je vrnil v Mežico, svakinja pa je, na žalost, umrla.

Ali v trgovinah najdete tudi kakšne izdelke iz Slovenije?

Pred kratkim je vnukinja odkrila v neki trgovini tudi slovenske izdelke, tako da par naših reči tudi tu lahko kupimo.

Kaj vedno odnesete s seboj, ko

se vračate z obiska v domovini/ oziroma, kaj naročite tistim, ki vas pridejo obiskat?

Bučno olje, suho salamo (zelo dobro imajo pri Zgornjem Rehtu – sušeno na zraku), kranjske klobase, pečenice (imajo jih tudi tu, samo na žalost brez česna), pašteto in tudi šnops.

Tipična jed/pijača/kakšen poseben običaj v novi deželi?

Sauerbraten (goveja pečenka, vložena za en teden v kis z vodo in začimbami), zraven krompirjevi ali žemljevi cmoki in dušeno rdeče zelje. Pije se največ pivo in vino.

Naši nemški prijatelji pa imajo najraje, če kaj skuham po naše. Od običajev bi omenila kirmess – jarmak oz. sejem, ki se praznuje v vseh vaseh, vsak teden od sobote do torka in vsakokrat v drugi vasi. Prične se junija, konča pa septembra.

Poslušate slovensko glasbo? Katero?

Rada poslušam domače pesmi. Vseeno, katere, glavno, da so slovenske. Poslušam tudi mežiške lovce – sem

za spomin dobila CD od atana (Jakob Forštner), ki tudi sodeluje pri Lovskem oktetu LD Mežica.

Kako obvladate tuj jezik?

Od začetka je bilo težko, ko nisem poznala jezika. V najinem prvem stanovanju sem imela fajn sosedo, ki mi je veliko pomagala pri učenju nemščine, potem pa v službi. Doma pa smo govorili slovensko, tako da so se tudi hčerke naučile domačega jezika.

Bi še sami dodali kakšno zanimivost, misel, sporočilo ... ?

Dolgo sem mislila, da se bomo vrnili v domači kraj. Ko pa sva se odločila, da ostanemo v Grevenbroidu, sva 1987 zgradila hišo, hčere so odrasle, začele so se ženiti, dobile so nemške fante (može), prišli so vnuki – najina družina je tu, v tujini – ena. Druga pa je v domovini, v Mežici, zato zelo rada prideva domov in to se ne bo nikoli spremenilo, ker je pač najin rojstni kraj.

Najinim dragim pa pošiljava polno lepih pozdravov in poljubov.

Srečanje članic Zveze kmetic Slovenije

Še malo, pa bo minilo leto, odkar sem postala kmetica leta 2014, in po enem letu ob svetovnem dnevu kmetič, 15. oktobra, bodo ponovno izbrali novo.

Veliko lepega se mi je zgodilo od takrat, precej je bilo potepanj po Sloveniji, precej novinarjev me je obiskalo na domu, pa tudi drugih ljudi oz. skupin je prišlo. Je pa kar nekaj obveznosti, ki so me in me še čakajo v tem letu. Ena od glavnih vsakoletnih prireditev je obisk društev kmetič, ki so včlanjene v zvezo kmetič na domu pri aktualni kmetici leta, da lahko predstavimo svoj kraj in domačijo. Pri tako velikem organizacijskem dogodku, ki se ga udeleži vedno nad 100 kmetič, sem rabila pomoč, v prvi vrsti seveda domačih, potem društva kmetič, zveze kmetič, kakor tudi občine Mežica.

Po sprejemu kmetec doma in izrečeni dobrodošlici vsem prisotnim, g. županu Dušanu Kreblu, županji občine Črna na Koroškem g. Romani Lesjak, ter dir. Podzemlje Pece d.o.o. g. Suzani Štrucl smo se morali okrepčati, saj smo bili vsi že lačni in žejni. G. Kljajič je pripravil in postregel izvrstno rulado. Gostje so začudeno gledale svoje krožnike saj večina tega še videla ni, ko pa so poskusile, so bile vse enakega mnenja, da česa tako dobrega še niso jedle. Potem je bil ravno g. Kljajič najbolj oblegan moški, saj ženske ne bi bile ženske, če ne bi hotele vedeti vsega o ruladi. Zanimale so jih začimbe ter kako to naredi, vendar se je odgovorom spretno izmikal ter se nasmihal ob pohvalah, ki so bile namenjene njemu.

Z županom sva se dogovorila, da bo prireditev v okviru Mežiškega poletja, tako sem določila za datum srečanja ponedeljek, 16. junij, saj takrat že vsi pospravijo seno in je malo prostega časa pred drugo košnjo. Treba je bilo zapolniti cel dan, zato smo se odločili, da vse obiskovalke najprej odpeljemo v rudnik Mežica. Na Glančniku nas je sprejela gospa Suzana Štrucl, ogledale smo si muzej, pevke so zapele dobrodošlico vsem, sledilo je oblačenje v rudarsko opremo, nato pa so nas posadili v vagončke in nas odpeljali v podzemlje Pece. Tam smo obiskovalke presenetili s pogostitvijo, medtem pa

so vodiči povedali mnogo zanimivega o rudniku in nas popeljali v svet rudarstva nekoč. Po dobrih dveh urah smo se odpeljale v center Mežice, kjer nas je pred občino Mežica lepo sprejel župan, nam izrekel dobrodošlico ter nas odpeljal v čebelarski muzej, kjer nas je pričakal predsednik društva g. Pavel Praper.

Nato pa je bil že čas, da jih odpeljem k meni domov, saj so prišle prvenstveno zaradi tega. Množica okrog 150 žensk je preplavila dvorišče, kjer so nas že nestrpno čakali moji domači, g. Kljajič z izvrstno rulado in etno skupina Rakuni s Holmca, ki nam je popestrila dan.

Ko smo se okrepčali se je razvil sproščen pogovor, bilo je kot v čebeljem panju, saj si imamo ženske zmeraj veliko za povedati. Pevke so prepevale pesmi, ki so jih namenile meni in kmeticam, do besed pa smo spustile tudi župana. Ob kavici in pecivu naših kmetic so nam zaigrali Rakuni in nam popestrili dan. Hitro je minilo in kmetice od blizu in daleč so se začele odpravljati domov. Kljub malo bol kislemu vremenu je bilo lepo in vsega lepega je enkrat konec.

Najlepša hvala vsem, ki so pripomogli, da je prireditev uspela. Posebna zahvala gre seveda občini Mežica in g. županu Dušanu Kreblu, g. Suzani Štrucl, zvezi kmetic Slovenije, društvu kmetič Mežiške doline, Rakunom in pevkam Vesele kmetice.

Milka Podričnik

DVAJSET LET VEČEROV OB TRESKI

smo obeležili s predavanjem

»Od vseživljenjskega učenja do prostovoljstva«

Letos spomladi je minilo dvajset let, odkar je Marijan Mauko v tedanjem Hotelu Peca pripravil prvi literarni »večer ob treski«. Takrat se je začelo učenje, ki še vedno traja in poteka na

principu prostovoljstva, zato se nam je zdelo predavanje Mojce Oderlap, ene od sodelujočih na tem prvem literarnem dogodku iz niza »ob treski« kot nalašč za obeležitev okrogle obletnice.

Mojca Oderlap je v predavanju z naslovom »Od vseživljenjskega učenja do prostovoljstva« predstavila svojo pot od nenehno učeče se do prostovoljke in pomočnice pri učenju drugih. Spregovorila je o svojih popotniških izkušnjah v Avstraliji, delu prostovoljke med otroki iz socialno šibkih družin v Berlinu in delu z otroki s posebnimi potrebami v Hommertshausnu v Nemčiji, o svojem bivanju in delovanju v misijonu sester uršulink v Peruju in še o čem. Prireditev v tednu vseživljenjskega učenja se je zgodila 22.5.2015 v dvorani Gostilne Krebs, poleg avtorice pa so sodelovali še Žan Pratnekar, Smilja Legradič, Vlasta Ivič, Majda Verbole, Nada Šegel in Peter Peruzzi.

Ajda Vasle

Fotografija (avtorica Irena Doler): Mojca Oderlap (stoji) in Peter Peruzzi (za računalnikom) z delom publike

Rudarske pesmi – povabilo k sodelovanju

V novembru (v petek, 27.11.) želimo v Društvu Literarno gledališče Treska Mežica pripraviti literarni večer o rudarskih pesmih. V prvem delu nameravamo predstaviti nekaj pesmi z rudarsko tematiko iz različnih slovenskih rudarskih okolij, v drugem delu večera pa se želimo pos-

vetiti mežiškemu rudniku. Zato vabimo vse bralke in bralce Šumca k sodelovanju: Vsi, ki pišete pesmi in imate med njimi tudi »knapovške« ste lepo povabljeni, da jih delite z nami na večeru ob treski. Enako velja tudi za vse, ki varujete literarno zapuščino svojih prednikov ali prijate-

ljev – če je med njo tudi kaka pesem na temo rudarjenja in rudarskega življenja, bomo veseli, če jo bomo smeli predstaviti na literarnem večeru.

Da bomo lahko čim bolje pripravili program novembrskega večera ob treski,

prosimo vse, ki ste pripravljeni kakorkoli sodelovati, da se čimprej, najkasneje pa do 10.11.2015, oglasite pri Ajdi Vasle (ajdavasle@yahoo.com, 041 351 310) ali Petru Peruzziju (draconij@gmail.com, 051 809 809).

LEPO POVABLJENI!

Predstavitev knjige Toma Jeseničnika »SLOVENIJA V PRESEŽNIKI«

Fotografija (avtor Domen Vreš):
od leve Tomo Jeseničnik, Lovro Vreš,
Erika Žagar in Nina Vogel

»Slovenija v presežnikih« je knjiga, ki je izšla leta 2008 pri založbi Mladinska knjiga in ki prek besede, še bolj pa prek

fotografije predstavlja posebnosti Slovenije – tiste najekstremnejše. Čudovite fotografije odličnega fotografa Toma

Jeseničnika in zanimivi podatki bralca pritegnejo k listanju in branju te res izjemne knjige, ki smo jo predstavili na večeru ob treski 19.5.2015 v dvorani Gostilne Krebs.

Ste vedeli, da je najstarejše slovensko drevo macesen v Mali Pišnici, ki naj bi bil star okoli 1000 let? Ali da je najkrajša slovenska reka Jezernica, ki teče le 55 metrov daleč? O slovenskih »najih« in o nastajanju knjige Slovenija v presežnikih sta se pogovarjala avtor Tomo Jeseničnik in Lovro Vreš, ki je pripravil ta večer ob treski. Poleg omenjenih so pri predstavitvi knjige sodelovali še Erika Žagar, Nina Vogel in Domen Vreš. Za pomoč pri izvedbi večera se zahvaljujemo Občini Mežica, podjetjema Elstik d.o.o. in Kopa d.o.o. ter Gostilni Krebs.

Ajda Vasle

LUTKOVNO - IGRANI OTROŠKI ABONMA ZA SEZONO 2015

Javni zavod Narodni dom Mežica vabi k vpisu lutkovno-igranega otroškega abonmaja, v katerega je vključenih šest predstav profesionalnih slovenskih gledališč.

Najmlajši obiskovalci se bodo lahko nasmejali prigodam treh pingvinov v predstavi **»Na Noetovi barki ob osmih«**, spoznali čar in bogastvo drugačnosti v muzikalu **»Mojčin lepi svet – Vsi tako drugačni«**, prisluhnili zgodbi vsem poznane koroške ljudske pripovedke **»Mojca Pokraculja«**, pomagali rešiti legendarno **Žogico Marogico**, v enem zamahu spoznali veliko znanih pravljic-nih bitij v glasbeni predstavi **»Odvratne rime«** in na koncu postali še pravi mali detektivi v uspešnici **Emil in detektivi**.

Cena abonmaja znaša 30€, vpišete pa se lahko do zapolnitve sedežev.

Vse informacije o vpisu in programu najdete na spletni strani **www.narodnidommezica.si** ali na telefonu **051 234 226**.

Dobrodošli na sedežih kulture!

Generalni pokrovitelj otroškega abonmaja je **TAB d.d.**

24. september 2015 ob 17:00

Mini teater in Prešernovo gledališče Kranj

NA NOETОВI BARKI OB OSMIH

Humorna, a obenem provokativna obdelava dobro znane biblijske zgodbe po besedilu Ulricha Huba, ki je leta 2012 zanj prejel nacionalno judovsko knjižno nagrado za otroško in mladinsko literaturo. Zgodba se prične tik pred vesoljnim potopom. Novica, da bo velika poplava uničila svet, tako pride tudi do dveh presenečenih pingvinov. Toda ker smeta, tako kot tudi ostale živali, na ladjo samo dva pingvina, se odločita, da bosta v kovčku nanjo pretihotapila še svojega prijatelja - tretjega pingvina. Sledi divja pustolovščina, kako na Noetovi barki prikriti slepega potnika, kreativni obrat v klasični biblijski zgodbi pa gledalca spodbuja, da si zastavlja vprašanja o Bogu, življenju in smrti, dobrem in zlu, prijateljstvu in solidarnosti ter o tem, kaj je prav in kaj narobe. Čeprav si avtor niti za trenutek ne domišlja, da bo to lahko ...

15. oktober 2015 ob 17:00

Plesna šola Spin, Festival Velenje, PijaR

MOJČIN LEPI SVET 2 - VSI TAKO DRUGAČNI

Kaj vse počne Mojca, ko dežuje? Ne sedi doma, vsa žalostna, kje pa! Kljub dežju se poda novim dogodivščinam naproti. Na poti spozna prikupne živalice - velikousto Justo, počasno Jasno, mnogonogega Gogija in marljivo Ivo. Presenečena ugotovi, da so živalice vse po vrsti nezadovoljne same s seboj. Jih bo uspela pripeljati do spoznanja, da so lahko povsem zadovoljne s svojimi spretnostmi in podobo? In da jih ima rada prav zato, ker so takšne, kakršne so? Druga zgodba iz Mojčinega lepega sveta mlade gledalce vodi do pozitivne samopodobe ter sprejemanja drugačnosti. Sporoča jim, da je vsakdo od nas nekaj posebnega in da so prav razlike tiste, ki nas bogatijo.

29. oktober 2015 ob 17:00

Lutkovna predstava Lutkovnega gledališča Ljubljana

MOJCA POKRAJČULJA

Mojca Pokrajculja je naša stara, med otroki najbolj priljubljena ljudska pripovedka, ki izžareva duh časa in naše korenine. Prvič je v knjižni obliki izšla leta 1954. Nedolžni zajec je bil v njej po krivem obsojen in do konca preganjan, ker je najmanjši in najšibkejši v družbi. Zvita lisica pa vse ogoljufa in za to nič ne odgovarja. Pred nami je sodobna Mojca, ki v odnosih zrcali današnji duh časa. Odnosi so pomembni in prav je, da povemo svoje mnenje in se zavzamemo za resnico in pravico. Tako se naš pogumni zajček postavi zase, Volk in Medved pa mu ob tem stojita ob strani. Nepoštena Lisica spozna, da je njeno dejanje nekoga prizadelo, in po pogovoru sklene, da bo drugič spoštljivejša do drugih. Sploh pa je veliko bolj prijetno deliti lonc medu z drugimi in pri tem uživati s svojimi prijatelji.

5. november 2015 ob 17:00

Lutkovna predstava Lutkovnega gledališča Maribor

ŽOGICA MAROGICA

Živela sta dedek in babica, ki nista imela otrok. Ker je bilo njuno življenje polno žalosti, sta si kupila boben in lajno. Nekega dne pa sta ugotovila, da jima v življenju manjka še nekaj - otrok. Dedek si je želel fantka, babica pa punčko in med tem, ko sta drug drugega prepričevala, je skozi okno poskočila žoga. Žogica Marogica je bila ena izmed najbolj priljubljenih predstav LGM vse od njene prve uprizoritve v letu 1985. Izvedena je bila preko 550-krat. Zanima nas, kako jo danes sprejemajo gledalci, kako se je spremenila v vseh teh letih (1985-1994-2014), koliko čara ima danes pihanje zmajev ... In nostalgичno bomo zapeli z Dedkom in Babico. Obnovitev Malikove Žogice Marogice iz leta 1994 v režiji Tineta Varla s čudovitimi izvirnimi lutkami Antona Jezovška.

12. november 2015 ob 17:00

Dramsko - glasbena predstava Lutkovnega gledališča Ljubljana

ODVRATNE RIME

Pesniško besedilo odličnega pisatelja za mladino in otroke Roalda Dahla Odvratne rime pravzaprav nima klasične dramske strukture. Pisatelj nam v duhovitih verzih, ki jih je bravurozno prepesnil Milan Dekleva, še enkrat pove nekatere zgodbe iz zakladnice najbolj znanih pravljic. Tako še enkrat, vendar malce drugače, izvemo, kaj se je zgodilo z Rdečo kapico, kakšna je resnica o Sneguljčici, kdo so junaki Treh prašičkov in še in še in še. Na novo povedane pravljice, ki jih vsi otroci vseh generacij znajo na pamet, so v večini takšne, kot morajo biti, vendar ... In ta vendar je najbolj zanimiva, tudi najbolj igriva in duhovita Dahlova nadgradnja klasičnih pravljic. Rdečo kapico, ki nese košarico k babici, res ustavi volk, vendar ...

10. december 2015 ob 17:00

Dramska predstava Lutkovnega gledališča Ljubljana

EMIL IN DETEKTIVI

Ko se Emil Tischbein na železniškem peronu v Neustadtu poslovil od svoje mame, zagotovo niti ne sluti, da se bodo njegove počitnice v Berlinu spremenile v napeto detektivko. Na vlaku mu lopov Grundeis namreč izmakne dragocenih sto štirideset mark in Emil se odloči, da bo denar, ki ga je mama tako težko prislužila, dobil nazaj. Sam samcat zasleduje roparja po neznanem vele mestu, in ko se že zdi, da se bo njegov lov klavirno končal, mu na pomoč priskočijo zelo posebni berlinski fantje. S svojimi novimi prijatelji, z malo sreče, veliko srčnosti in - kdo bi si mislil! - z buciko se zgodba razplete tako, kot je najbolj prav.

Novo!

**ZUMBA
STREET SHOW
HIP HOP**

NARODNI DOM MEŽICA
mala dvorana

Ponedeljek, 14:30–16:00

MD 1

6–8 let

Ponedeljek, 16:00–17:30

MD 2

9–11 let

Ponedeljek, 17:30–19:00

MD 3

12–14 let

Vpisi na prvih vajah: **28. 09. 2015**

www.m-dance.si

FB: M-dance Koroška | T: 031 285 740 | E: spela@m-dance.si

NA NOETОВИ BARKI OB OSMIH

Mini teater in Prešernovo gledališče Kranj

24. 09. 2015 ob 17:00

MOJČIN LEPI SVET 2 - VSI TAKO DRUGAČNI

Plesna šola Spin, Festival Velenje, PijaR

15. 10. 2015 ob 16:30

MOJCA POKRAJČULJA

Lutkovno gledališče Ljubljana

29. 10. 2015 ob 17:00

ŽOGICA MAROGICA

Lutkovno gledališče Maribor

5. 11. 2015 ob 17:00

ODVRATNE RIME

Lutkovno gledališče Ljubljana

12. 11. 2015 ob 17:00

EMIL IN DETEKTIVI

Lutkovno gledališče Ljubljana

10. 12. 2015 ob 17:00

V ABONMA JE VKLJUČENIH ŠEST PREDSTAV PRIMERNIH ZA OTROKE OD 3. LETA STAROSTI DALJE.

Predstave se bodo začele v mesecu septembru in bodo razporejene do decembra 2015.

CENA ABONMAJA JE 30€, ki jih vplačate ob vpisu. Cena predstave za izven bo 8 €. Starše, ki želijo biti prisotni z otrokom v dvorani, obveščamo, da morajo kupiti abonma oz. vstopnico tudi zase!

Prireditelj: Javni kulturni zavod Narodni dom Mežica

UREDNIŠKI ODBOR

župan
Dušan Krel

odgovorna
urednica
Jerneja Vertačnik

direktor
občinske uprave
Blaž Šaloven

člani
uredniškega odbora
Jožef Libnik
Barbara Prevorčič
Damir Očepek
Ida Paradiž

Glasilo Občine Mežica izhaja 4 x letno v nakladi 1.550 izvodov in ga prejmejo vsa gospodinjstva v občini brezplačno.

Vsem, ki ste s prispevki sodelovali, se najlepše zahvaljujemo. Prosimo, da s svojimi prispevki tudi v bodoče sodelujete, ker bo le na ta način naše glasilo pestro in zanimivo.

Prispevki ne bodo honorirani, uredniški odbor pa si pridružuje pravico do njihovega izbora.

Oddaja dokumentov naj bo na digitalnem mediju (tekstovni članki v Microsoft Word-u, fotografije pa priložene ločeno v formatu jpeg ali tiff, in sicer na resoluciji 300 dpi s krajšo stranico najmanj 10 cm). Fotografije, ki ne bodo primerne velikosti (npr. snete iz spleta – 72 dpi / 70 KB) ne bodo objavljene. Fizično oddane fotografije, ki ste jih prispevali, lahko po objavi glasila dvignete na tajništvu občine Mežica.

Svoje prispevke pošljite na naslov:

Občina Mežica
Trg svobode 1,
2392 Mežica

info@mezica.si

izdala
Občina Mežica
www.mezica.si

lektoriranje
Jerneja Vertačnik

fotografije
avtorji člankov

oblikovanje
Jasna Kalčič Rajzer, atelje jk

tisk
Malex d.o.o.

naklada
1.550 kosov